

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ
ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ**

**“ЭЛЕКТРОН ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ”
ФАНИДАН**

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАЖМУА

Тошкент-2012

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

“Тасдиқлайман”

журналистика факультети декани

_____ ф.ф.д. проф. Раҳмонов Н.А.

2010 йил “__” _____

“ЭЛЕКТРОН ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ” фани бўйича

ЎҚУВ ДАСТУРИ

(иккинчи қисм)

Билим соҳаси: 300 000 – Ижтимоий фанлар, бизнес ва ҳуқук

Таълим соҳаси: 320 000 - Журналистика ва ахборот

Таълим йуналиши: 5320100 - Журналистика

Умумий ўқув соати - 222

Шу жумладан:

Маъруза - 50

Амалий машғулотлар - 22х3

Курс иши-40

Рейтинг-34

Тошкент - 2012

Фаннинг ўқув дастури Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети журналистика факультети Илмий кенгашининг 2010 йил “__” август даги 1 - сон мажлисида муҳокама этилди ва маъқулланди.

5320100 – Журналистика (фаолият турлари бўйича) мутахассислиги ўқув дастури ва ўқув режасига мувофиқ ишлаб чиқилди

Тузувчи:

Филолог.ф.н. доц. Ибрагимов Ш.М.

Такризчилар:

Дўстқораев Б.А. - Ўз ДЖТУ Халқаро журналистика факультети “Матбуот” кафедрасининг муdiri.

Умиров С. У - Ўз ДЖТУ Халқаро журналистика факультети “Аудиовизуал журналистика” кафедрасининг муdiri.

Фаннинг ишчи ўқув дастури журналистика факультети Илмий кенгашининг 2010 йил “ ” август даги “1”-сон қарори билан тасдиқланди.

Илмий кенгаш раиси:

2010 йил “ ” август _____ ф.ф.д. проф. Рахмонов Н.А.

Кафедра муdiri:

2010 йил “ ” август _____ доц. Рўзиев Ф.Қ.

2010-2011 ўқув йили учун “Тележурналистика асослари” (2-қисм) фанидан ишчи ўқув дастурига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида.

“Телесвидение ва радио-шиғитириш” мутахассислиги бўйича “Тележурналистика асослари” (2-қисм) фаннинг ишчи ўқув дастурига қуйдаги ўзгартириш ва қўшимчалар киритилмоқда:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовнинг янги асарлари.
2. Асосий қисмга “Телесвидение ОАВларидан бири сифатида” мавзундаги маъруза.
3. Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар
4. Талабалар мустақил таълимнинг мазмуни ва ҳажми
5. Фандан ўтиладиган мавзулар ва улар бўйича машғулот турларига ажратилган соатларнинг тақсимоти.
6. Назорат саволлари рўйхати.
7. Рейтинг баҳолаш мезонлари
8. Дастурнинг информацион – услубий таъминоти

9. Электрон адабиётлар рўйхатига:
<http://evartist.narod.ru/journ.htm>.

Ўзгартириш ва қўшимчаларни киритувчилар:

Фил.ф.н. доц. Ибрагимов Ш.М. _____

Ишчи ўқув дастур журналистика факультети Илмий кенгашида муҳокама этилди
ва маъқулланди (2010 йил ____августдаги 1-сонли баённома)

КИРИШ

Курснинг мақсади, мазмуни ва вазифалари, таркибий қисмлари. Тележурналистикага оид адабиётлар ва ўқув қўлланмалар, турли китоблар, илмий тўпламлар шарҳи, матбуот нашрлари тавсифи. Курсга алоқадор фанлар. Курснинг асосий вазифаси: талабаларни амалиёт тажрибалари билан таништириш.

Ушбу ўқув услубий мажмуанинг асосий мақсади иккинчи курс талабаларининг оммавий ахборот воситаларидан бири бўлмиш телевидениенинг яратилиши, турлари, ўзига хослиги, вазифалари, жанрлари, телевидениеда иш жараёни, жумладан кўрсатув учун материаллар қай тарзда тўплаш билан таништиришдан иборат. Шунингдек, бу дастурга Ўзбекистонда телекўрсатувлар таркиби, ундаги техник маълумотлар ҳам киритилган.

Бундан ташқари талабалар амалий машғулотларда жанр ва усул тушунчасини ўрганидилар. Турли жанрларнинг кенг қўламдаги тушунчаси ҳақида маълумот берилади.

Мазкур дастур “Журналистика” йўналиши бўйича умумпрофессиял ўқув дастуридан ўрин олган бўлиб, талабаларнинг касбий тажрибанинг ривожланиши учун хизмат қилади.

Ушбу фан дастури Давлат Стандарти талабларига мувофиқ равишда 5320100 – Журналистика йўналиши бўйича тузилган. Фаннинг маъруза ва амалий машғулотларини ўтказиш жараёнида интерактив усуллардан ва янги педагогик технологиялардан фойдаланилади.

ЎҚУВ ФАНИНИНГ МАҚСАДИ ВА ВАЗИФАЛАРИ

Фанни ўқитишдан мақсад - бакалавр талабаларга Ватан ва хориж тележурналистикаси оид далилларни аниқлаш орқали уларнинг ватанпарварлик руҳида тарбиялашга қўмаклашиш, умуминсоний кадриятлар ва гуманистик ғояларга таянган ҳолда тележурналистика тараққиёти қонунилари, вазифалари ва тамойилларини очиқ бериш, телевидениенинг табиати ва телепублицистика жанрлари ҳақида маълумот олиш ҳамда бўлажак телепублицистларни машҳур журналистларнинг фаолияти ҳамда ижодий маҳорати билан таништириш орқали уларнинг касбий савиясини юксалтиришга қўмаклашиш.

Фаннинг вазифалари – Ўзбекистон журналистикаси, чет эл журналистикаси, радио ва телевидение тарихининг асосий босқичлари, таниқли журналистлар фаолияти, журналистиканинг жамият ҳаёти, маърифий – маданий муносабатларда тутган ўрни, ҳозирги замон Ватан ва жаҳон журналистикаси фаолиятининг асосий йўналишларини ўргатишдан иборат.

ФАН БЎЙИЧА БИЛИМ, КЎНИКМА ВА МАЛАКАГА ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР

“Электрон оммавий ахборот воситалари” ўқув фанини ўзлаштириш жараёнида амалга ошириладиган масалалар доирасида бакалавр :

- Ўзбекистон радиоси ва телевидениеси асослари, телерадиожурналистиканинг журналистика тадрижий тараккиётидаги ўзига хосликлар; оммавий ахборий фаолиятнинг ижтимоий – иктисодий, маърифий – маданий асослари, умуминсоний жараёнларда тутган ўрни ва аҳамияти; тележурналистиканинг Ватан тараккиётида фан – техника ривожининг ўрни ва аҳамияти; журналистиканинг бошқа фан соҳалари билан алоқадорлигини билиши керак;

- мамлакатимиз ва хорижда нашр қилинадиган даврий матбуот, телевидение ва радионинг асосий турлари, йўналишлари ва машхур журналистлар фаолияти ва маҳоратига оид маълумотлар; жаҳоннинг йирик ахборот агентликлари, марказлари ва уларнинг фаолияти; ахборий жамият; ахборот узатишнинг замонавий техник воситалари ва уларнинг аҳамияти оммавий ахборотнинг жамиятни бошқаришдаги вазифаси ва аҳамияти; миллий ғоя, миллий мафқурани халққа сингдириш, ижтимоий иктисодий тараккиётга таъсир этиш омиллини ишлата билиш кўникмаларига эга бўлиши керак;

- Теле-радио журналистикаси тадрижидаги жараёнларнинг ижтимоий – сиёсий асослари, атоқли тележурналистлар, муҳаррирлар, журналист – публицистлар ижодини таҳлил қилиш; оммавий ахборотга оид қонунлар, қарорлар ва тadbирларни тадбиқ эта олиш; турли даврларда эфирга узатилган кўрсатувларни таҳлил қилиш; теле- ва радиоэшиттиришлар таркибий, дастурий хусусиятларидан фойдалана олиш; оммавий ахборотнинг техник воситалари тараккиётга хос ҳолда ишлай билиш малакаларига эга бўлиши керак.

ФАННИНГ ЎҚУВ РЕЖАДАГИ БОШҚА ФАНЛАР БИЛАН ЎЗARO БОГЛИКЛИГИ ВА УСЛУБIIЙ ЖIХАТДАН УЗВИЙ КЕТМА – КЕТЛИГИ

“Электрон оммавий ахборот воситалари” фани асосий ихтисослик фани ҳисобланиб 3,4,5 семестрларда ўқитилади. Бу фан «Радио-телевидение тарихи» фанлари, «Телевидение техникаси ва технологияси», «Кино назарияси ва амалиёти фанлари», «Аудиовизуал журналистика асослари» фанлари билан узвий боғлиқдир.

ФАННИНГ ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАГИ ЎРНИ

Электрон оммавий ахборот воситаларини ўрганишда Ўзбекистон радиоси ва телевидениеси тарихи, теле-радио журналистиканинг тадрижий тараккиётидаги ўзига хосликлар; оммавий ахборий фаолиятнинг ижтимоий – иктисодий, маърифий – маданий асослари, умуминсоний жараёнларда тутган ўрни каттадир.

Шунини учун ушбу фан асосий ихтисослик фани ҳисобланиб, ишлаб чиқариш тизимининг ажралмас бўғинидир.

ФАННИ ЎҚИТИШДА ЗАМОНАВИЙ АХБОРОТ ВА ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Талабалар “Электрон оммавий ахборот воситалари” фанини ўзлаштиришлари учун ўқитишнинг илгор ва замонавий усулларида фойдаланиш, янги ахборот – педагогик технологияларни тадбик қилиш муҳим аҳамиятга эгадир фани ўзлаштиришда дарслик ва услубий қўлланмалар, маъруза матнлари, таркатма материаллар, электрон материаллар, виртуал моделлар, кўргазмали куrollардан фойдаланилади. Шунингдек, амалий машғулотлар жараёнида студияда талабалар ижодий қобилиятини шакллантириш мақсадида кўрсатув ва эшиттиришлар танкил этиш. Маъруза ва амалий дарсларда мос равишдаги илгор педагогик технологиялардан фойдаланилади.

Фани ўқитишда янги илгор ва замонавий усулларида, янги информацион педагогик технологиялардан: “бумеранг”, “интерфаол”, “аклий ҳужум”, “6*6” каби методлардан фойдаланиш ўқитувчи билан талаба ўртасидаги билим олиш ва бериш кўникмасини яратилишида асосий мезонлардан биридир.

Асосий қисм
(маъруза)

ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ ИХТИРО ҚИЛИНИШИ ВА РИВОЖЛАНИШИ ЖАРАЁНИ.

Ҳақ оғзаки ижодида узокни кўриш орзуси. Ёзма адабиётларда бадий образ қаҳрамонлари “Ойнан жаҳонда” намоён бўлиши. XIX асрдаги буюк кашфиётлар.

Тасвирни масофага узатишдаги биринчи тажрибалар. Немис муҳандиси Паул Нипков томонидан механик телевидение иختиро қилиниши. Петербург Технология институти профессори Борис Львович Розин тасвирни масофага узатишда нур таркатувчи электрон трубкани қўлланиш ва ёруғ фonda бир-бирига параллель иккита қора чизикни нур таркатувчи электрон трубкада қабул қилиниши тажрибада синаб кўриши.

XIX-XX асрларда жаҳонда телевидениенинг иختиро қилиниши. Механик ва электрон телевидение. Ўзбекистон-электрон телевидение ватани. Б.П. Грабовский ва бошқалар билан ҳамкорликда радиотелефоннинг иختиро қилиши. 1928 йил Тошкентда электрон телевидение синодан ўтиши Ўзбекистон ҳукуматининг ёш иختирочиларга амалий ёрдами.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ТУРЛАРИ

Механик ва электрон телевидение Мамлакатда оқ-қора ва рангли телевидение даври. Спутник (Йўлдош) орқали телекўрсатувларни танкил этиш ва самарадорлиги. Интерактив телевидениенинг афзаллиги. Ўзбекистонда кабелли телевидение. Телевизион стандартлар масаласи ва ечими. Рақамли телевидение. Телевидениенинг мулкчилик жиҳатидан турлари. Жаҳондаги етакчи телекомпаниялар Йирик телемагнатлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ ҲОЗИРГИ БОСКИЧДА

Ўзбекистонда телевизион кўрсатувларни ташкил этишнинг босқичлари. Мустақиллик даврда телевидениенинг ўрни ва роли. Ўзбекистон Республикаси Президентининг мамлакатда телевидениени ривожлантиришда асосий рол ўйнаган Фармонлари ҳамда Ҳукумат қарорлари. Давлат ва нодавлат телеканалларининг фаолияти. Телевизион каналларнинг ўзига хос хусусиятлари ва дастурлари. Ўзбекистон телеканалларининг 24 соатлик кўрсатувларга ўтиш жараёنлари. Телекўрсатувларнинг таъсирчанлиги. Ўзбекистон телевидениеси фаолиятини мувофиқлаштириш. Телевидениенинг таъсирчан воситалари. Республика телевидениесининг кўрсатувлари дастури ва журналистлари вазифалари.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ТИЗИМИ ВА ТЕЛЕКЎРСАТУВЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ

Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси тизими. Телевидение тахририятлари. Тахририятлар вазифаси. Студиялар. Продюсер, режиссёр, режиссёр ассисенти, оператор, овоз режиссёри, монтажчи ва б. вазифаси. Телекўрсатув жамоавий ижод тури сифатида. Кўрсатув тайёрлаш жараёни. Кўрсатув тракти. Телевидениенинг жамият маънавий ҳаётига таъсири. Телевидение фаолиятини мувофиқлаштириш.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ВА РАДНО.

Ахборотни қабул қилиш усуллари. Радиоэшиттиришлар ўзига хос хусусиятлари. Бевосита тирик овоз орқали инсон ҳақида маълумот олиш. Сўзловчи нутқида эътибор. Психологик механизм «иншониниш ва иншонмаслик фильтри». Радио факат эшитиш қобилиятига таъсир қилса, телевидениеда эса кўриш имконияти ҳам бор. Яхши радиопьеса радиодраматургиянинг ўзига хос хусусиятларга эга. Радиода драматургия қонунлари. Радио биргина овози билан телевидениега нисбатан аҳамиятли томони: яққа овози билан инсон таассуроти, унинг тасаввурига қучлироқ таъсири. Сўз-буюк қудрат. Радиоэшиттириш билан телекўрсатув аспектида тафовут. Радиоэшиттиришнинг ижтимоий вазифаси.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ВА ТЕАТР.

Театр нима? Телевидение билан театрнинг бир-бирига ўхшаш томонлари. Студия ва сахнанинг боғлиқ томонлари. Сахна интервью телевизион интервьюдан нимаси билан фарқ қилади-ю, нимаси билан ўхшаш? Телевизион кўрсатув тайёрловчилари (сценарий муаллифи, режиссёр, актёр) нуктаи назардан телевидениенинг театр билан яқинлаштирувчи жиҳатлари. Телекўрсатув ва театрнинг макон ва замонда ифода этилиш усуллари. Театр ва телевидениеда кинодан фарқли ўлароқ кўрсатиш вақти жисмоний ҳаракат вақти билан бирлиги. Театр драматурги театр сахнасида бир қатор имкониятларга эга бўлиб, томошабин тасаввурига ҳаракат вақтини қисқартириши мумкин. Телевидение макон ва замон борасида театрға нисбатан кўпроқ техник имкониятларга эга: ҳаракат бир вақтнинг ўзида бир неча майдончада рўй бериши мумкин. Театрнинг экранда ифода этилиши. Театр режиссёри билан телевидение режиссёрининг вазифаси.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ВА КИНО.

Кинонинг ҳақиқатга яқинроқ эканлигига сабаб, асосан ундаги тасвир реал воқеани ифода этилиши билан бирга, бир қанча фотосуратларнинг ҳаракати туфайли юзага келиши. Тасвирга олишда телевидение ва кинонинг ўхшашлик томонлари. Кинотасвирда режиссёрнинг маҳорати. Телевидение ўз унсурларини кинодан олган бўлса ҳам, кино телевидение каби бўлаётган воқеани бир вақт ичидан тасвирга олиб томошабинларга ҳавола этмайди. Кинопублицистиканинг аҳамияти. Кинонинг телевидениедан асосий

фарки. Телевидение ва кинода макон ва замон. Телевидениенинг кинодан фарқи унинг ижтимоий вазифасидан келиб чиқади: телевидение журналистик вазифани бажарса, кино санъат вазифасини бажаради.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ОМАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТЛАРИДАН БИРИ СИФАТИДА ВА ТАМОЙИЛИ.

Телевидениенинг ОАВлари тизимида алоҳида ўрин тутуши. Телевидениега таъриф. Телевидение тамойили: инсонийлик, ҳаққонийлик, ошқоралик, миллийлик, бағрикенглик, партиявийлик ва б. Телевидениенинг матбуот тамойили ва функцияларини бажаришдаги ўрни. Телевидение ахборот узатишда ўзига хос товуш ва тасвирнинг томошабинга бевосита қаратилган тури сифатида. Телевидение кўрсатувларининг сарҳад билмаслиги. Тезкор телевизион янгиликлар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ.

Телекўрсатув икки йўналишда телевизион-техника ва телевизион журналистиканинг махсули сифатида телетомошаон эътиборига ҳавола этилиши. Гелемарказда студияларга ўрнатилган камералар ердамида тасвир студия пультага ва у ердан марказий пультага юборилиб тарқатилиши. Телевизор сигналлар электромагнитик тўлқин ёрдамида тарқатилиб «кенг кўламлиги» намоён бўлади. Телевидениенинг хонақилиги ёки экранлиги. Телевидениенинг кўн қирралиги: йўлдошли, кабелли, видеокассетали ва рақам тасвири телевидениелар мавжуд. Телевидениенинг тасвирийлиги нарса, ҳодиса ва образларни жонли ва жонсиз қилиб кўрсатишда бевосита ва билвоситалик хусусияти. Телевидениеда ахборотнинг шахсланиши.

ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ ЖАМИЯТДАГИ ВАЗИФАЛАРИ.

Журналист бир томондан доим аудиториянинг талабини ҳисобга олиш лозим бўлса, иккинчи томонда телекўрсатув тайёрловчи ташкилот томонидан белгиланган мақсадларга хизмат қилиши. Баъзи мамлакатларда кўрсатув учун лицензиялар берадиган давлат органларининг аввалги анъаналарга мувофиқ пажорат телеканаллари, телестанция эгалари олдида қаттиқ талаблар: кўрсатув берувчи аудиториянинг фақатгина кўнгил очишини эмас, балки унга ахборот етказиш ва маънавий юксалтириш мажбуриятини ҳам олинади. Кўрсатув бу – миллий бойлик. Географик универсаллик; Барчанинг дил ва манфаатларни қондириш; Миллий озчилик манфаатларини ҳам ифода этиш; Миллий рух ва жамоатчилик ҳақида ғамхўрлик қилиш; Аудиторияни кенгайтириш мақсадида кўрсатувлар савиясини оширишга интилиш. Ҳукумат ва шахсий манфаатлардан воз кечиш. Ходимлар ижодий эркинлигини таъмин этиш. Ахборот узатиш вазифаси. Маданий – маърифий вазифаси. Интеграция вазифаси. Ижтимоий-педагогик вазифа. Ташкилотчилик вазифаси. Таълим бериш вазифаси. Рекреатив вазифа.

ЗАМОНАВИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕ ТАБИАТИ.

ЭКРАН УНСУРИ.

Телевидение оммавий ахборот воситасига бўлиб қолмай, балки ижоднинг бир тури ҳамдир. Маълумки, экран унсуси киночилар томонидан вужудга келтирилган. Ҳозирги ҳар бир лаҳзада кўринадиган экран рамкаси билан чегараланган макон қисмининг тасвири «кадр» деб аталади. План деб кадрда мавжуд бўлган тасвир

масштабига айтилади. «План» тушунчаси. «Ракурс» ҳам экран унсурининг муҳим элементларидан бири ҳисобланади. Кадрларнинг маълум тартибда жойлаштирилиши *монтаж* деб аталади. Кадр бир зумдаги фотосуратларнинг маълум бир миқдоридан иборатдир, уларнинг ҳар бири *кадрча* дейилади. *Конструктив* монтаж. *Бадиий* монтаж. Аниқ бўлдики, конструктив монтаж бадий монтажнинг бир элементи, таркибий қисмидир. Ҳикоянинг драматургик жиҳатидан кизгинлик билан олиб боришнинг киноматографик воситаларидан бири «*параллел монтаж*»дир. Ички субъектив алоқаларни кўрсатиш учун қўлланиладиган параллел монтаж – *ассоциатив монтаж* дейилади. Ҳаракатланувчи камера билан тасвирга олишнинг турлари: улардан бири – *панорамалаштириш*, съёмканинг иккинчи тури — *ҳаракат ёки тревеллинг*, учинчи тури – *траекторияли* съёмкадир.

ОПЕРАТОРЛИК КАСБИНИНГ ИЖОДИЙ ТОМОНЛАРИ

Операторлик касби доирасида ҳужжатлилик. Ҳужжатли фильм оператори кино ва телевиденияда қабул қилинган стандартлар. Ҳужжатли фильмлар оператори коммуникация каналлари ва ундаги талаблар билан узвий боғлиқлиги. Операторлик касбини ривожланишидаги умумий анъанавий тараққиёт босқичлари. Кинооператор воқеаларни маҳорат ва қатъиятлик билан унинг мумкин бўлган максимал умумийликда тасвирлаши. Оператор олдига танлов. Ҳужжатли кино соҳасида йиғилган тажриба ва янги техник воситалар туфайли *экран прозаси* босқичига ўтиши. Операторлик касби публицистик экраннинг икки хил кўринишини- кинематография ва телевизион боғланиши. Ҳужжатли фильм яратувчи операторнинг материали ўзи кўриб, ўз дунёқарашига кўра, ҳаётни ҳар томонлама сеза билиш мумкин бўлган материалдир.

ЖУРНАЛИСТ ФАОЛИЯТИДА РЕЖИССУРАНИНГ ТУТГАН ЎРНИ.

Журналист-режиссёр-тасвирчи маҳорати. Кўрсатув тайёрлашда ижодкор ўқлиги масаласи.Экранда тасвир бирламчилиги масаласи.Сўз ва тасвир муносабатлари.Шакл ва мазмун бирлиги муносабатлари.План, ракурс,кадр тушунчалари.Кўрсатув моҳиятини очишда режиссёрнинг тутган ўрни.

ТЕЛЕПУБЛИЦИСТИКАНИНГ ЖАНРЛАРИ

Телепублицистика жанрларининг гуруҳларга бўлиниши. Журналистикада “жанр” тушунчаси. Борлиқни ақс эттирилишининг тургун шакл маъносини билдириши. Бу шаклнинг журналистик асарининг маълум мақсад, йўналиши, танлаган объектнинг моҳияти, ҳаётини факт, ҳолиси ва ҳолатларининг таҳлил қилиш усули ва ҳулосалар миқёси, шунингдек, композицион – услубий хусусиятлари билан белгиланиши.Ахборот, таҳлилий ва бадий публицистик жанрлар.

ТЕЛЕВИЗИОН СЮЖЕТДА ЖАНР ҚОНУНЛАРИ

Телевизион сюжет тайёрлашда амал қилинадиган мезонлар.Сюжетга қўйиладиган талаблар.Телевизион сюжет тайёрлашда факт ва далиллар билан ишлаш.Сюжет учун материал йиғиш. Уни ўрганиш. Сюжетни тезкор, ҳолис ва асосли етказишни таъминлаш. Хабар таъсирчанлигини ошириш масаласи. Информацион сюжет устида ишлаш усуллари.

КЎРСАТУВЛАРЛАР ТАЙЁРЛАШДА ИЖОДИЙ ЖАРАЁН.

Телевизион журналист фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари. Мавзуни ёритишда журналистнинг тутган ўрни. Мавзу танлаш ва уни эфирга олиб чиқишда журналист фаолияти. Мавзу ёритишда сценарийнинг тутган ўрни. Сценарий ёзишда амал қилинадиган мезонлар. Сценарий. Сценарий турлари. Сценарий композицияси. Сюжет ва фабула. "O'zbekiston" ва "Yoshlar" телерадиоканалида информацион кўрсатувларнинг сценарийси, суҳбатдон матни устида ишлаш. Информацион кўрсатувларга сценарий ёзиш.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ТИЛИНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ ВА ЖУРНАЛИСТ МАҲОРАТИ.

Сўз–кучли қурол. Телевидениеда тилининг, овознинг катта аҳамиятга эга эканлиги. Нутқнинг тўғри талаффуз қилиниши. Ширин сўз–жон озиғи. Камсра олдидаги нутқ. Овоз ва талаффуз. Ўз-ўзига ишониш. Пауза, мимика, темп тушунчаларига изох. Мусика ва шовкиндан фойдаланиш. Муаллифлик кўрсатувларида журналист ва бошловчининг тутган ўрни. Муаллиф гоёси ва уни томошабинга ётказиб бериш масаласи. Кўрсатув олиб боровчи маҳорати, бошловчи нутқи, матн билан ишлаш муаммолари. Бошловчи имиджи, тили. маҳорати масаласи. Ўзбек адабий тили нормалари. Диалектика. Нутқ устида ишлаш. Телевизион кўрсатувларда ўқиш керакми ё танқитиш? Жонли эфир масаласи. Информацион ётказиб беришда журналист позицияси. Мавзунини очиб беришда журналист ихтисослашуви. Кўрсатув олиб боришда мавзунини ўзлаштириш.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИДА МУҲБИРЛАР ТИЗИМИ ВА МУҲАРРИР ВАЗИФАСИ.

Ахборотни тезкор ётказишда мухбир фаолиятининг тутган ўрни. Ўз ва махсус мухбирлар. Мухбирларнинг материал билан ишлаш мезонлари. Тўғридан-тўғри эфирда мухбир. Вилоят мухбирларининг фаолияти. Мухбирлар маҳоратини ошириш режалари тузилмаси. Телевидениеда мухаррир ўрни ва вазифаси. Мухаррир ижодий жараён ташкилотчиси. Суҳбатдонни мавзуга тайёрлаш.

ТЕЛЕВИДЕНИЕДА АУДИТОРИЯНИНГ ЎРГАНИШИ.

Аудиториянинг қабул қилиш психологиясини ўрганиш. Кўрсатув ва томошабин. Кўрсатув томошабинлари ўртасида социологик тадқиқот ўтказиш. Социологик тадқиқот асосида кўрсатув савияси устида ишлаш. Кўрсатув рейтингини. «ОАВлари аудиторияси» тушунчаси. Аудиторияни ўрганиш. Телеаудиторияни илмий жиҳатдан ўрганишнинг формаси. йўналиши. асосий тамойиллари, услублари. Телевизион почта анализи. Титловчилар конференцияси. Беvosита телемuloкaт. Анкетaлар тайёрлаш. Интeрв'юнинг бoсқичлари. «Муносабат» тушунчаси.

ИШЧИ ОҚУВ ДАСТУРИ

КИРИШ

Ушбу қўлланманинг асосий мақсади биринчи ва иккинчи курс талабаларининг ахборот тарқатиш воситаси бўлиши телевидение ўзига хослиги, телевидениеда иш жараёни, жумладан кўрсатув учун материаллар қай тарзда тўплаш билан таништиришдан иборат. Шунингдек, бу қўлланмага Ўзбекистонда телекўрсатувлар таркиби, ундаги техник маълумотлар ҳам киритилган.

Бундан ташқари талабалар жанр ва усул тушунчасини ўрганадилар. Турли жанрларнинг кенг қўламдаги тушунчаси ҳақида маълумот берилди ва 2 курс бакалаврларига амалиётда тележурналистика жанрларидан фойдаланиш бўйича сабоқ берилди.

Мазкур қўлланма “Журналистика” йўналиши бўйича умумпрофессионал ўқув дастуридан ўрин олган бўлиб, талабалардаги касбий тажрибанинг ривожланиши учун хизмат қилади.

Ушбу иш дастури Давлат Стандарти талабаларига мувофиқ равишда 5320100 – Журналистика йўналиши бўйича тузилган. Фаннинг маъруза ва амалий машғулотларини ўтказиш жараёнида интерактив усуллардан ва янги педагогик технологиялардан фойдаланилади.

Асосий қисм
(маъруза)

ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ ИХТИРО ҚИЛИНИШИ ВА РИВОЖЛАНИШИ ЖАРАЁНИ.

Хак оғзаки ижодида узокки кўриш орзуси. Ёзма адабиётларда бадиий образ қахрамонлари «Ойнаи жаҳонда» намоён бўлиши. XIX асрдаги бук кашфиётлар. Инглиз механиги А.Бенуа суръат ҳолидаги тасвири узатиш апаратини 1843 йили ихтироси. Италиялик аббат Жованний Козелли томонидан 1858 йил таклиф қилинган бу аппарат-Пантограф телеграфи Ж. Козеллининг бу ускунаси 1866-1868 йилларда Петербург билан Москва оралиғида тортилган сим орқали синаб кўрилиши.

Тасвирини масофага узатиш 1878 йили Португалияли А. де Пайва, 1880 йили рус олими ва ихтирочиси П. И. Бахметев томонидан таклиф этилган лойиҳалар. Инглиз электротехниклари Жон Перн ва Уильям Эдвард Эйртонларнинг 1880 йилда тасвир узатиш ва қабул қилишда таклиф этган схемалари. 1884 йили немис муҳандиси Паул Нипков томонидан механик телевидение ихтиро қилиниши.

1897 йили бир муҳим ихтиро қилинади, немис физик олими К.Ф. Браун осцелограф учун нур таркатувчи электрон трубка яратди. 1907 йили Петербург Технология институтини профессори Борис Львович Розинг тасвири масофага узатишда нур таркатувчи электрон трубкани қўллаши. 1911 йили 22(9) майда Розинг ёруғ фонда бир-бирига параллель иккита қора чизикни нур таркатувчи электрон трубкада қабул қилишни тажрибада синаб кўриши.

XIX-XX асрларда жаҳонда телевидениенинг ихтиро қилиниши. Б.Л.Розингнинг тадқиқоти ва амалий тажрибаси. Механик ва электрон телевидение. Ўзбекистон ихтирочиларининг электрон телевидение таракқиётига қўшган ҳиссаси. Ўзбекистон-электрон телевидение—ватани. Б.Н. Грабовский ва бошқалар билан ҳамкорликда радиотелефотнинг ихтиро қилиши. 1928 йил Тошкентда электрон телевидение синодан ўтиши. Ўзбекистон ҳукуматининг ёш ихтирочиларга амалий ёрдами.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ТУРЛАРИ

Механик ва электрон телевидение. Мамлакатда ок-кора ва рангли телевидение даври. Спутник (Йўлдош) оркали телекўрсатувларни ташкил этиш ва самарадорлиги. Бевосита телевизион эшиттириш – бу эшиттириш йўлдошдан тўлкинлар уй антенналари томон таркалади. Йўлдош системаларини ишлаши ва фойдаланиш тартиби биринчи ўринда ҳар доим ҳарбий-техника қонунига бўлинган бўлади. «Орбита», «Экран», «Горизонт» спутник базасида тузилган, янги «Москва» спутник кўрсатувлар тизими ишга солинганлиги. Халқаро ташкилот таркибида бир қанча аъзолар мавжуд, булар «Интелсат» (Америка давлати «Комсат» корпорацияси назорати остида жойлашган 106 та мамлакатнинг бирлашувидир), кейингиси «Евтелсат» (26 мамлакат коммуникацион хабарларини берадиган европа спутник алоқаларини бирлаштириш), «Арабсат» (бир қанча Араб мамлакатларини бирлашув). Интерактив телевидениенинг афзаллиги. Ўзбекистонда кабелли телевидение. Телевизион стандартлар масаласи ва ечим. Рақамли телевидение. Телевидениенинг мулкчилик жиҳатидан турлари. Жаҳондаги етакчи телекомпаниялар. Эй-Би-Си, Си-Би-Эс, Эн-Би-Си, Си-Эн-Эн, ФОКС, Евроньюс, РТФ, РАИ, Би-Би-Си, АРД, ЦДФ нинг дастури ва унинг бошловчилари ҳақида. 1-канал(ОРТ), РТР, НТВ, ТРТ, ТВ-6, ТНТ, УзТВ. Ўн-Ўйч-Кей телерадиокомпаниялари ҳақида қисқий маълумот берилди. Йирик телемагнатлар. Американин Си-Эн-Эн телекомпанияси ва унинг эгаси Тед Тернер ҳақида маълумот. Тед Тернер. Сильвио Берлус-кони, Руперт Мердок, Жером Сайд, Роберт Максвелл, Гастон Торн, Борис Березовский, Леонид Гусинский, Фирдавс Абдухоликов, Шухрат Ахмедов. Буларнинг барчаси телевидение оркали аҳоли нима кўришини ҳал қиладиган бизнесменлардир. Янги технологиянинг пайдо қилиб келиши, кўрсатувларнинг ранг-баранг бўлишига олиб келди. Жаҳонда кабел телевидениесининг тараккий этиши. Кабел телевидениеси юксак тасвирни таъминлайди.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ ҲОЗИРГИ БОСҚИЧДА.

Ўзбекистонда телевизион кўрсатувларни ташкил этишнинг босқичлари. Мустақиллик даврида телевидениенинг ўрни ва роли. Ўзбекистон Республикаси Президентининг мамлакатда телевидениени ривожлантиришда асосий рол ўйнаган Фармонлари. Давлат ва нодавлат телеканалларнинг фаолияти. Телевизион каналларнинг ўзига хос хусусиятлари ва дастурлари. Ўзбекистон телеканалларининг 24 соатлик кўрсатувларга ўтиш жараёнари. Телекўрсатувларнинг таъсирчанлиги. Ўзбекистон телевидениеси фаолиятини мувофиқлаштириш. Телевидениенинг таъсирчан воситалари. Республика телевидениесининг кўрсатувлари дастури ва журналистлари вазифалари. Истиқлол даври ўзбек миллий телевидениесининг илк қадамлари. Ўзбекистонда маиший мафкура, жамиятнинг миллий ғоясини яратиб йўлдош янгидан-янги вазифаларни ҳал этишдан бошлагли. Телевизион дастурларнинг ғоявий йўналиши, кўрсатувларнинг мазмун-мундарижаси янги давр талаблари нукта назирадан қайта қўриб чиқилиб, ижтимоий салоҳияти ордин! Ўзбекистон Президентининг 1992 йил 7 январь, Фармонида мувофиқ. Ўзбекистон Телевидение ва Радиоэшиттириш Давлат Қўмитасининг Ўзбекистон Телерадиокомпаниясига айлантирилиши. Даврнинг ТВ ижодкорлари олдинги янги жамият қуриш, унинг фалсафаси ва мафкуравий қарашларини шакллантириш билан боғлиқ масалалар, янгича ҳаёт ва тафаккур тарзини тарғиб қилиш сингари қўлаб вазифаларни қўйиши телевидение тизимига янгидан — янги ўзгартиришлар киритиш заруратини таъкидлади. Шу сабабдан мавжуд «Ахборот», «Ижтимоий-сиёсий», «Иқтисод», «Ёшлик» студияси, «Мусликий кўрсатувлар», «Адабий-драматик», «Болалар ва ўсмирлар», «Спорт», «Кино» бош муҳарририятлари

янги ижодий бирлашмалар таркибида бирлаштирилиши. 1993 йилда «Омад» тижорат каналининг ташкил бўлиши ва унга истеъдодли, телевидение санъатини чуқур биладиган ижодкорларнинг таклиф этилиши ижодий жараёнларнинг ижобий кечишига таъсир кўрсата бошлади. 1994 йил 28 мартда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Давлат телевидение ва радиозўшитириш компаниясининг кўрсатув ва зўшитиришлари хажмини кўпайтириш, унинг моддий-техника негизини мустаҳкамлаш чора тadbирлари тўғрисида»ги қарори эълон қилинди ва унга асосан Ўзбекистон телевидениесининг 3 та канали узлуксиз ишлаши таъминланган ва кўрсатувлар хажми 16,5 соатга ва бунда телевидениенинг ўз махсулотлари 10 соат хажмга етказилди. 1996 йил 7 майда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон ижтимоий тараққиётида телевидение ва радионинг ролини ошириш чора тadbирлари тўғрисида»ги Фармони қабул қилинди ва Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси жойларда ҳудудий бўлинмаларига эга бўлган Ўзбекистон телерадиокомпанияси (Ўзтелерадио) деб ўзгартирилди. 1997 йил 25 августда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон телерадиокомпанияси тизимини техника билан комплекс қайта жиҳозлаш тўғрисида»ги қарори эълон қилинди. Қарорга асосан 1998-2006 йиллар давомида «Республика телерадиомаркази» давлат унитар корхонаси, «Ўзбекистонтеелефильм» давлат унитар корхонаси билан бирга Наманган, Қашқадарё, Самарканд вилоятлари телерадиокомпаниялари ҳам Австриянинг «Сименс АГ» ва Германиянинг «БФЕ АГ» фирмаларининг энг замонавий техникалари билан жиҳозланди. 1998 йил 26 мартдаги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ижтимоий-маънавий муҳитни янада соғломлаштириш, диний ақидапарастликнинг олдини олиш чора тadbирлари тўғрисида»ги қарорига кўра 1998 йил июль ойидан «Ёшлар» теле ва радиоканаллари ташкил этилди ва телеканалнинг эфир хажми 16,0 соатга, радиоканалнинг эфир хажми эса 20,0 соатга етказилди. 1998 йилнинг 1 сентябрдан бошлаб Ўзбекистон Телевидениесида янги мустақил канал — «Ёшлар» телеканали ўз фаолиятини бошлади. Ўзбекистон Президенти Ислам Каримовнинг ташаббуси билан мамлакатимиз ёшлари ҳаётининг деярли барча қирраларини ёритиш, уларни мустақил давлатимизга муносиб авлод қилиб вояга етказишга ёрдам бериш йўлида иш бошлаган каналга «Ёшлар» деган ном берилди.

Бу ишларнинг барчаси олдинга қўйилган мақсаднинг нечоғлик муҳим эканлигини англатади. 2003 йил 4 ноябрдаги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Оммавий спорт тарғиботини янада кучайтириш чора-тadbирлари тўғрисида»ги қарорига биноан «Спорт» телеканали ташкил этилди. Қарорда берилганидек, телеканал кўрсатувлари 2004 йил 1 январдан бошлаб кунига 6 соат, апрель ойидан эса, 8 соатга етди. Россиянинг 1 канали кўрсатувлари ретрансляцияси эса 5 соат ҳажмида бўлиб, умумий «Спорт» телеканалининг бир кунлик эфир хажми 13 соатни ташкил қилади. 2005 йил 8 ноябрда эса, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Мустақил телерадиоканалларни ислоҳ қилиш ва ривожлантириш чора-тadbирлари тўғрисида»ги Фармони билан мустақил телерадиоканалларни янада ривожлантириш ва ислоҳ қилиш ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ислохотларни янада чуқурлаштириш, аҳоли ҳамда жамиятнинг ҳар томонлама ҳолис ахборотга бўлган талаб-ҳаёсиҳларини қондиришда мамлакатимизнинг электрон оммавий ахборот воситалари ролини ошириш мақсадида Ўзбекистон телерадиокомпанияси Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси этиб қайта ташкил этилди. 2006 йил 27 декабрда маъмур фармонга асосан Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси фаолиятини ташкиллаштириш чора тadbирлари тўғрисида»ги қарори эълон қилинди. Бу борада ҳам аниқ ислохотлар амалга оширилди.

Хусусан, Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси таркибида қуйидагилар: «Ўзбекистон» телеканали ва «Ўзбекистон» радиоканали негизда «Ўзбекистон телерадиоканали» давлат унитар корхонаси; «Спорт» телеканали ва «Машъал» радиоканали негизда «Спорт» телерадиоканали давлат унитар корхонаси; «Тошкент» телеканали ва «Дўстлик» радиоканали негизда «Тошкент» телерадиоканали давлат унитар корхонаси; «Республика телемаркази», «Республика радиоэшиттириш ва овоз ёзиш уйи», «Нукус телемаркази» негизда «Республика телерадиомаркази» давлат унитар корхонаси; «Ўзбекфильм» студияси негизда «Ўзбектеlevision» давлат унитар корхонаси; «Ёшлар» телеканали ва «Ёшлар» радиорадиоканали негизда «Ёшлар» телерадиоканали ёпик акционерлик жамияти. Интернет тизимига ўтиш жараёнилари. Сунъий ер йўлдошлари орқали узатиладиган хориж телеканаллари тажрибаларидан ўрганиш, янги замонавий телетехнологиялардан ўзлаштириш. 2007 йил 1-май “Ўзбекистон” канали. 2009 йил 1-март “Ёшлар”, “Тошкент” ва 2010 йил 1-августдан “Спорт” бошлаб 24 соатлик кўрсатув ва сунъий йўлдош орқали намоиш этилиши. Нодавлат телевидениеларнинг пайдо бўлиши ва тараккиёт босқичлари.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ВА РАДИО.

Ахборотни қабул қилиш усуллари. Сиз газета ва журналда интервью ўқиганингизда, интервью олган киши, ҳақида қандайдир тасаввурга эга бўласиз. Бирок, унинг айтганларини туш-а-тўғри қабул қила олмайсиз, чунки у бошқачарок ҳам гапирган бўлиши мумкин. Иккинчидан бу шахснинг интеллектуал қобилияти ҳақида маълум тасаввурга эга бўласиз, бирок, унинг ўзига хос жисмоний хусусиятлари яширин бўлади. Радиоэшиттиришлар ҳам деярли шундай. Бевосита тирик овоз орқали сиз инсон ҳақида қандайдир маълумот оласиз: ахир у ёки бу овоз тиниклиги, жарангдорлиги, интонация, гапирини усули – буларнинг ҳаммаси маълум киши ҳақида хабар беради. Сўзловчи нутқига эътибор бермасдан, биргина овозининг ўзидан нафакат унинг ёш ёки қариллигини, балки уни қувноқ ёки зерикарлигини, бағри кенг ёки бахиллигини ҳам билишингиз мумкин. Кўз ўнгимиздаги киши ҳикоясини айтиб туриб чехраси, ҳиссиёти, таассуротлари билан сизга қучқирок таъсир қилади. Шу ерда психологик механизм ишлай бошлайди, олимлар уни «ишонини ва ишонмаслик фильтри» деб аташади. Агар одам чехраси бу фильтрни эгаллай олса, унинг нутқи таъсири бир неча бор ошади, бу эса ҳар қандай далиллардан қучқирок ишонтиради. Радио фақат эшитиш қобилиятига таъсир қилса, телевидениеда эса кўриш имконияти ҳам бор.

Радиоспектакльни телевидениега механик тарзда қўчириш ҳоллари фақат муваффақиятсизлик билан тугаган десак бўлади. Бу омадсизликлардан бири актёрларнинг ташқи кўриниши (овозининг сифати тўғри келганда ҳам) экранга тушмайди. Бирок буни ҳам бир амалласа бўлиши мумкин. Ахир радиопьесада телевидениеда ижро этиш учун драматургия талабларига жавоб берувчи ҳам актёрларни чақириш мумкин. Муваффақиятсизликка асосан бошқа ҳолатлар ҳам сабаб бўлиши мумкин. Яъни радиопьеса радиодраматургиянинг ўзига хос хусусиятларга эга.

Драматургия қонунари шунини талаб қиладики, радиопьесада айтиладиган сўз нафакат персонажнинг фикр ва ғояларини ақс эттириш керак, балки воқеа-ҳодиса ривожини, вазиятни кўз олдига келтириш учун ҳам хизмат қилиш керак. Телевидениеда бундай талаб қўйилмайди. Чунки жой ҳолати, кўриниш, персонажнинг жисмоний ҳаракати бевосита экранда тасвирланади.

Аввало радионинг ҳам ўзига хос хусусияти бор уни ҳамма ерда, ҳар қандай шароитда ва ҳар қачон ишлатиш мумкин. Ундан ташқари, уни муҳими радио биргина овози билан телевидениега нисбатан аҳамиятли томони бор – яъни овози билан инсон таассуроти,

унинг тасаввурига кучлироқ таъсир килиши мумкин. Сўз-буюк кудрат, бироқ тасвир сўзлан фойдаланишни чеклаб қўяди, уни бошқача ишлатишни талаб қилади. Шунини таъкидлаб ўтиш лозимки, телевидение кўриш орқали одамни анча толиктиради. Радио эшиттириш, айниқса музикий бўлса, у приёмник олдида бутунлай берилиб ўтиришни талаб қилмайди, телевидение эса аксинча.

Телевидение декорация, грим, костюм, ракурс, план ва бошқа муҳим омиллари мавжудлиги билан радиоэшиттиришдан фаркланади.

Радиоэшиттириш билан телекўрсатув аспектда битта нарса: эфир бўйича ахборот узатишда марказидан электрон магнит тўлқинларини бир вақтнинг ўзида миллион нукталар қабул қилади. Радиода электромагнитик сигнал фақат овоз ҳақида маълумот етказса, телевидениеда эса овоз ва тасвир ҳақида етказилади. Шу техник сабабларга кўра радио ва телевидение программаси бир хил характерда аудиторияга қаратилган ва шунга кўра, радиограмма билан телепрограмма умумий мақсад ва вазифаларга эга.

Телевидениенинг ижтимоий вазифаси радиоэшиттиришнинг ижтимоий вазифасига мос тушсада таъсир этиш воситалари турлилиги билан бир-биридан фаркланади. Шу хусусияти бўйича аудиторияга таъсир этиш усули ҳам бошқача.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ВА ТЕАТР.

Биз тасвирлаган суҳбат сахнада бўлиши ҳам мумкин. Айтайлик, қайсидир спектаклда икки катнашчи – машҳур сайёҳ ва муҳбир ўртасида суҳбат кетаяпти. Мана шундай интервью телевизион интервьюдан нимаси билан фарқ қилади-ю, нимаси билан ўхшаш.

Ўхшашлиги шундаки, телекўрсатув ва театр томошабинлари интервью иштирокчилари билан бир вақтда бўлишади. Яъни улар интервью содир бўлаётган пайтда гувоҳ бўлади. Бу эса томошабинни жалб қилишда жуда муҳим.

Телевидение ва театрда яна бир ўхшашликни кўришимиз мумкин. Экран олдида ўтиргандай, сахна тўғрисида ўтириб ҳолисини кўрамыз ва эшитамиз, радиода эса фақат эшитамиз.

Телевизион кўрсатув тайёрловчилари (сценарий муаллифи, режиссёр, актёр) нуктаи назаридан телевидениенинг театр билан яқинлаштирувчи жиҳатлар кўп экан. Биринчи галда, бу макон ва замон ҳаққонийлигидир. Мисол тарикасида бир пьесани оладиган бўлсак, у ерда асосий ҳом аниқ сифатида сўз қўлланилади. Шу сабабдан телевидение бу сўзларни томошабинга етказиб бериш имкониятига эга бўлганлиги сабабли телевидениенинг ҳам драматург яратган асари ўзгармас ҳолда қўлланиши мумкин. Театр ва телевидениеда кинодан фарқли ўлароқ кўрсатиш вақти жисмоний ҳаракат вақти билан бир. Айнан содир бўлаётган ҳаракатнинг бир вақтчилиги ва уни телевизион камералар томонидан намоиш этилиши бу ҳолда ҳаракатни макон ва замонда «қискартиришга» ва «кенгайтиришга» йўл қўймайди.

Театр драматурги театр сахнасида бир қатор имкониятларга эга бўлиб, томошабин тасаввурда ҳаракат вақтини қискартириши мумкин. Театр сахнасида фактни қискартиришнинг энг осон йўли – пардаларни туширишдир. Телевидение макон ва замон борасида театрда нисбатан кўпроқ техник имкониятларга эга: ҳаракат бир вақтнинг ўзида бир неча майдончада рўй бериши мумкин. Бундай имкониятларнинг энг муҳими – видеомагнит ёзув монтажи ҳудди кинодагидек каби оsonлик билан макон-замон давомийлигини енгиб ўтиш учун имконият яратади.

Телевидение ва театрни ўрганиб, энди улар ўртасидаги фарқларни ҳам кўриб чиқайлик. Аввало, театр залида ўтириб сиз сахнанинг мавжуд ҳажмий борлигини, мавжуд ҳақиқий одамларни, мавжуд нарсаларни кўрасиз. Телевидение экранда эса сизга одамларнинг ва предметларнинг тасвир ва ранглар уйғунлиги намоён бўлади. Албатта, томошабин учун телевизорни қўйиб Ҳозирда камера олдида турган одамнинг тасвирини кўриши (тўғридан-тўғри эфирга узатиладиган телекўрсатув бўлса) катта аҳамиятга эга.

Аммо унинг каршисида бари бир хакикий одам эмас, балки оптик эффект, сахнанинг реал кўриниши эмас, балки экран ойнасиدير. Бошқача қилиб айтганда, телевидениеда «тескари алоқа», яъни томошабиннинг актёрга таъсири йўқ (айрим кўрсатувлардаги телефон алоқадан ташқари). Бу ерда аудитория характеридаги ҳамда телевидение ва театрдаги томоша шартларидаги фарқларни таъкидлаб ўтиш лозим. Телевизион аудитория сифат жиҳатидан ҳам, сон жиҳатидан ҳам театрникидан фарқ қилади. Унинг хис-туйғу ҳолати умуман бошқача. Театрга бориш ҳамма учун кичик бир байрам ва ҳамма унга таъйрланади.

Телевидение билан театрни фарқловчи яна бир омил — бу телевизион камеранинг борлиқ қисмини «қесиб олиш» қобилиятидир. Бу ердан телевидениенинг театрда яна бир муҳим фарқи — биз рўй бераётган ҳаракатни қандай кўришимиздан келиб чиқади. Сахнада ўтирган уч нафар одамни биз биринчидан, бир хил катталиқда, яъни, бир хил планда, иккинчидан зални доимо бир хил нуқтадан кўрамыз. Катталиқни ва нуқтаи ўзгартираётган режиссёр камераларни ишлатиб томошабинга бир одамни, кейин иккинчисини, кейин уччаласини кўрсатганлигини эсланг. Театрда сиз сахнанинг бутун борлигини кўрасиз, кўришнинг бошқа имконияти сизда йўқ. Экранда (камера билан «қирқилган», экран билан чекланган) борлиқ қисмини, яъни «кадрни» кўриш мумкин.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ВА КИНО.

Кинонинг ҳақиқатга яқинроқ эканлигига сабаб ундаги тасвир бир қанча фотосуратларнинг ҳаракати туфайли юзага келади. Тасвир плёнка ёки қоғозга туширилмаса ҳам телевидение ҳам худди шу принцип бўйича ишлайди. Бирон бир нарсанинг тасвирини тушуриш учун предметдан тарқалган ёруғлик нури объективдаги линза системасидан ўтказиш керак бўлади. Кинокамера ва телевизион камералари ҳам худди шу объектив ёрдамида ишлайди. Киноэкрандаги тасвир бир неча фотосуратларнинг тез ҳаракатидан юзага келиб, бу фотосуратлар киноплёнқада акс эттирилган, узил-кесил бўлақлардан монтаж қилинган бўлади. Телевидение ҳам худди шу принцип билан ишлайди, лекин бу усул телевидение учун бошқача қўлланилади. Телеэкран тасвири физика нуқтаи назари бўйича нурни қайд этиш. Экранда тасвирланаётган воқеаларни кўрган бирон бир томошабин бу воқеани ҳақиқатдан ҳам кўз олдида бўлаётганлигига ишонмайди, албатта бу худди фантазияни тасвирга тушургандай гап. Аммо кинотасвирга томошабин кизикиб кетиши а режиссёрнинг маҳорати қатта роль ўйнайди.

Телевидение ўз унсурларини кинодан олган бўлса ҳам, кино телевидение каби бўлаётган воқеани бир вақт ичидан тасвирга олиб томошабинларга ҳавола этмайди. Негаки кинодаги тасвир воқеаси бир вақтлар содир этилган бўлади. Кинонинг телевидениедан асосий фарқи шундаки.

Телевидениенинг кинодан асосий фарқи яна шундаки, унинг бир хусусияти — кўриш шароитлари ва аудиториянинг характериدير. Ушбу хусусиятлар қолганларидан кўра муҳимроқдир. Шундай қилиб, телевидениенинг кинодан фарқи унинг ижтимоий вазифасидан келиб чиқади: телевидение журналистик вазифани бажарса, кино санъат вазифасини бажаради.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ОМАВИЙ АҲБОРОТ ВОСИТАЛАРИДАН БИРИ СИФАТИДА ВА ТАМОЙИИ И.

Телевидениенинг ОАВлари тизимида алоҳида ўрни тутиши. Телевидениега таъриф. Телевидение тамоийли: инсонийлик, ҳаққонийлик, ошқоралик, миллийлик, бағрикенглик, партиявийлик ва б. Телевидениенинг матбуот тамоийли ва функцияларини бажаришдаги ўрни. Телевидение ахборот узатишда ўзига хос товуш ва тасвирнинг томошабинга бевосита қаратилган тури сифатида. Бевосита ва билвосита кўрсатувлар. Телевидение орқали берилаётган ахборотнинг шахсланиши (персонификация -шахс тимсоли) ва муаллиф ўрни. Телевидение кўрсатувларининг сарҳад билмаслиги. Тезкор телевизион янгиликлар.

Курснинг максоди, мазмуни ва вазифалари, таркибий қисмлари. Тележурналистикага оид адабиётлар ва ўқув қўлланмалар, турли китоблар, илмий тўпламлар шарҳи, матбуот нашрлари тавсифи. Курсга алоқадор фанлар. Курснинг асосий вазифаси: талабаларни амалиёт тажрибалари билан таништириш.

Телевидениеге таъриф. Телевидениенинг матбуот функцияларини бажаришдаги ўрни. Телевидение ОАВлари таснифида алоҳида урин тутиши. Телевидение матбуотнинг ўзига хос оғзаки, эшитувчига бевосита қаратилган тури сифатида. Телевидение кўрсатувларининг сарҳад билмаслиги.

ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ.

Телекўрсатув икки йўналишда: телевизион-техника ва телевизион журналистиканинг махсули сифатида телетомошабин эътиборига ҳавола этилиши. Телевиденияда ахборот яратиш ва узатиш канали воситаси сифатида тадқиқ қилганимизда унинг ўзига хос хусусиятлари намоён бўлиб бориши. Телемарказда студияларга ўрнатилган камералар ёрдамида тасвир студия пультага ва у ердан марказий пультага юборилади. Марказий пультадан узатилган тасвир телеминораларга ўрнатилган ретронслятор (тўлқин таркатувчи мослама) ёрдамида электромагнит тебратувчи тўлқинлар камраб олган ҳудудда узатилган канал орқали телевизион кўрсатувларни кўриш имконияти пайдо бўлади. Бир пайтнинг ўзида минглаб оилалар телевизорлари орқали телекўрсатувларни кўриши мумкин. Телевидениенинг бундай хусусиятини «кенг қўламлиги» деймиз. Шундай хусусиятлар телевидение аудиториясида унинг оммавийлигини оширишда ва телекўрсатувларни узатишда хизмат қилади. Телевидениенинг кенг қўламли хусусияти радиога яқин турса ҳам физикавий жараёнлар электромагнит тўлқинлар тебраниши турли усулларда амалга оширилиши билан фарқ қилади. Радио узок, ўрта, қисқа ва ультрақисқа. FM тўлқинлар ёрдамида эшиттиришларни амалга оширади. Кенг қўламлик хусусият телевидение ва радионинг бир-бири билан турдошлигини билдиради.

Йўлдошли, кабелли, видеокассетали ва ракам тасвирли телевидениелар мавжуд. Телевидениенинг кўп қирралиги аудиториянинг дастур танланишини қулайлаштириш билан бирга унинг имкониятларидан кенгрок фойдаланишга йўл очади.

Телевидениенинг хонакилиги шундан иборатки, биз исталган вақтда дастурда белгиланган кўрсатувни уйимизда ёки ишхонада кўриш имкониятимиз бўлади. Оммавий сахна томошалари ва кинонинг маълум белгиланган жойларга бориб кўрамыз. Телевидениенинг имконияти бир мунча қулай ва бoshкача десак ҳам бўлади. Телевидение экранда кўрсатиладиган предмет ёки образлар бизнинг эътиборимизни қаратиш билан бирга ҳиссиётимизга таъсир қилади. Телевидениенинг тасвирийлиги нарсаси, ҳодисаси ва образларни жонли ва жонсиз қилиб кўрсатишдадир. Бу унинг ўзига хос хусусиятларидан биридир.

Оммавий ахборот воситалари орасида фақат телевидение воқеа-ҳодисаларни тасвирда бевосита шу дақиқанинг ўзида томошабинларга ҳавола қилиш имкониятига эга. Телевидениенинг бевоситалик хусусияти ахборотни ишонарли бўлишига замин яратади. Ҳар қандай ҳолат, воқеа-ҳодиса экран орқали кўз ўнгимизда намоён бўлиши телевидениенинг ажойиб хусусиятидир. Камера қаршисида бўлиб турган ҳар бир нарсани ёки инсонни ўзини ўраб турган манзарани маълум қисми билан ҳеч бир бўяшсиз тасвирлашнинг ўзи мўъжиза десак ҳато қилмаймиз. Телевизор қаршисида ўтирган томошабин экран орқали ифодаланган тасвирни бевосита ва билвосита кузатиш имконига эга бўлади. Бевосита кўрсатув реал воқеаларни намоён қилиб томошабиннинг эътиборини жалб қила олади, ҳамда руҳий ҳолатини ақс этти билан бирга эстетик заҳв ва ҳиссиёт уйғота олади. Бевосита кўрсатувлар телевидениенинг оммавий ахборот воситалари ичида самарадорлигини оширишга хизмат қилиш билан бирга унинг

тезкорлигини ва ахборот узатишда ишончилигини таъминлайди. Билвосита кўрсатувларга бадий-публицистик кино, театр, мусикий ва бошқа кўнгилочар кўрсатувлар кирилади. Ушбу кўрсатувларни тайёрлаш жараёни узок вақтни камраб олади, ҳамда ўз навбати билан кўрсатувлар дастурига киритилади. Билвосита кўрсатувлар телевидение видеокассетасида видеотасмага ёзиб олинган ҳолда сақланади.

ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ ЖАМИЯТДАГИ ВАЗИФАЛАРИ.

Алоқа воситаси сифатида телевидениенинг ижтимоий вазифасини билиш жамиятда оммавий журналист учун ўзининг маълум ўрнини эгаллаши. Журналист бир томондан доим аудиториянинг талабини ҳисобга олиш лозим бўлса, иккинчи томонда телекўрсатув тайёрловчи ташкилот томонидан белгиланган мақсадларга хизмат қилиши.

Баъзи мамлакатларда давлат органларининг тижорат телеканаллари аввалги анъаналарга мувофиқ кўрсатув учун бериладиган лицензиялар телестанция эгалари олдида қаттиқ талабларни қўяди. шу жумладан кўрсатув таркибига оид талабларни, кўрсатув берувчи аудиториянинг факатгина кўнгил очишини эмас, балки унга ахборот етказиш ва маънавий юксалтириш мажбуриятини ҳам олиши.

Европа оммавий ахборот воситалари институти олимлари 1990 йили шу қарорга келишарки, кўрсатув бу – миллий бойлик, бутун аҳоли учун ягона тарбия ва мулоқат воситаси бўлиб баъзи бир гуруҳлар қўлида бўлмасдан жамият манфаатларини ҳимоя қилувчи кишилар назорати остидаги муассаса бўлиши керак. Факат ўринлик ва назорат оралигидаги мутаносиблик шундаки, кўрсатувларнинг мақсадга йўналтиришдан келиб чиққан ҳолда, ҳукумат ва парламент телевидениенинг қўналлик ички ишларига аралашмайди. Бу нарсанинг қуйидаги критерийлар воситасида Буюк Британия мисолида кўриш мумкин. Жўрофий универсаллик; Барчанинг дид ва афатларни қондириш; Миллий озчилик манфаатларини ҳам остида этиш; Миллий рух ва жамоатчилик ҳақида ғамхўрлик қилиш; Аудиторияни қенгайтириш мақсадида кўрсатувлар савиясини оширишга интилиш; Ҳукумат ва шахсий манфаатлардан воз кечиш. Ходимлар ижодий эркинлигини таъмин этиш. Ахборот узатиш вазифаси. Маданий – маърифий вазифаси Интегратив вазифаси. Ижтимоий-педагогик вазифа. Ташкилотчилик вазифаси. Ғалым бериш вазифаси. Рекреатив вазифа.

ЗАМОНАВИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕ ТАБАЪАТИ.

ЭКРАН УНСУРИ.

Телевидение оммавий ахборот воситасигина бўлиб қолмай, балки ижоднинг бир тури ҳамдир. Маълумки, экран унсури киночилар томонидан вужудга келтирилган. Ҳозирги ҳар бир лаҳзада кўринадиган экран рамкаси билан чегараланган макон киёмининг тасвири «кадр» деб аталади. Ифода этишининг экран воситалари кино ва телевидение факатгина макон сифатидагина эмас, балки замон сифатида ҳам эгдир. Кадр – деб шунингдек камеранинг «битга назари» билан, яъни камеранинг тўхтовсиз иш давомида олинган ёки бошқача қилиб айтганда бир ҳолатни камерадаги плёнка ҳаракатининг бошидан охиригача ўтган даврда олинган (ёки телекамерани тасвири эфирга узатиш вақтидан бошлаб, то уни эфирдан ўчиришгача ўтган даврда олинган) фильм (ёки телекўрсатув) қисмига ҳам айтилади. План – деб кадрда мавжуд бўлган тасвир масштабига айтилади. «План» тушунчаси тасвирланаётган фигура ёки предметнинг қатълиги даражасини билдириб, камера ёки тасвирга олинаётган фигура ўртасидаги масофага ва объектининг фокус масофасига боғлиқ. Пландар кўпинча уч турга бўлинади: умумий, ўрта ва йирик. Батафсилроқ эса 6 турга бўлинади. Узоқдаги план (инсон ва уш қўшаб турган шароит); Умумий план (инсон бор бўйича); Ўрта план (инсон тўзасигача); Ярим план (инсон белигача); Йирик план (инсоннинг боши); Микроплан (деталь, масалан турли хил вирус микроблар кўз); Макроплан (табиатнинг ёки бирор шахарнинг умумий кўриниши).

«Ракурс» ҳам экран унсурининг муҳим элементларидан бири ҳисобланади. Бугунги кунда ракурс тушунчаси объективнинг оптик ўқи ва предмет юзаси ўртасидаги ҳар қандай бурчакни, шу ҳисобда тўғри бурчакни ҳам билдиради. Юқорида баён этилгандан шундай ҳулоса чиқариш мумкинки, кадр, план, ракурс тушунчаларисиз экран тасвири мавжуд бўла олмайди.

Кадрларнинг маълум тартибда жойлаштирилиши *монтаж* деб аталади. Кадр бир зумдаги фотосуратларнинг маълум бир миқдоридан иборатдир, уларнинг ҳар бири *кадрча* дейилади. Аммо кадрлар бир-бири билан онгли равишда бирлаштирилиши, монтаж қилиниши керак-ки, улар орасида аниқ боғлиқлик бўлиши зарур. Кадрларнинг бундай бирлаштириш жараёни «конструктив монтаж» дейилади. Конструктив монтаж ўз ичига техник монтажни ҳам олиши аниқ. Конструктив монтажнинг мақсади экранда ҳаракатни тўғри акс эттиришдир. У фақатгина иккита талабга жавоб беради: биринчидан, кадрлар мантикий ва тушунарли тартибда бориши керак ва иккинчидан, ҳар бир кадр томошабин унинг мазмунини англаб олишга улгура оладиган даражада узун бўлиши даркор.

Аммо кадрлар ўзаро шундай боғланиши мумкинки, улар орасидаги алоқа фақат образли бўлади. Бу бадий монтажда акс этади.

Аниқ бўлдики, конструктив монтаж бадий монтажнинг бир элементи, таркибий қисмидир. Конструктив монтаж ёрдамида экрандаги макон ва замон узлуксизлигини енгиш, замон ва маконни «қискартириш» ёки «чўзиш», ҳаракат ва воқеаларни мантикий боғлаб, аниқ ҳикоя қилиш мумкин. Бадий монтаж ёрдамида эса воқеаларни экранда оддий акс эттиришгина эмас, уни талкин этиш, тушунтириш мумкин.

Ҳикоянинг драматургик жиҳатидан қизғинлик билан олиб боришнинг киноматографик воситаларидан бири «параллел монтаж»дир. Ҳар хил жойларда ва турли вақтда тасвирга олинган кадрларни кетма-кет кўрсатиш натижасида икки турли ҳаракатларнинг бир вақтда бўлаётганлиги тўғрисида тушунча ҳосил қилиш ва шу билан уларнинг ўзаро алоқасини, ўзаро боғлиқлигини кўрсатиш мумкин.

Ҳар томонлама монтажнинг энг гўзал кўринишини С.Эйзенштейннинг «Потемкин броненосици» фильмидаги Одессада рўй берган ўққа тутиш эпизодидир. Ички субъектив алоқаларни кўрсатиш учун қўлланиладиган параллел монтаж – *ассоциатив монтаж* дейилади.

Инсоннинг атрофини ўраб турган борлиқни англаш, билиш жараёни, табир жоиз бўлса, «монтаж» характериға эга. У ушбу жараённи акс эттириш адабиётга аллақачон аён эди. Аниқ бўлдики, худди шу мақсадга интилаётган кино ҳам шу усулдан фойдаланди. Ушбу нарса монтаж такомилланиб бориши билан аниқроқ намоён бўлди. Бизнинг кино ва телевидениенинг ифода этиш воситалари тўғрисидаги қисқача маълумотимизда ҳаракатни тасвирга олиш тўғрисида бир оғиз айтмасак тўлиқ бўлмас эди. Ифода этишнинг ушбу экран воситаси телевизион журналистикада алоҳида аҳамият касб этади. Мазкур воситанинг имкониятларини аниқ тушуниш учун ҳаракатланувчи камера билан тасвирга олишнинг турларини фарқлаш даркор. Улардан бири – *панорамалаштириш*. Съёмканинг иккинчи тури — *ҳаракат ёки тревеллинг* деб аталади. Travelling – инглизча «саёҳат» деган маънони англатади. Бу шундай съёмкаки унда тасвирга олинаётган шахс ёки нарса объектив оптик маркази ва предмет текислигидаги бурчакда ўзгармас бўлиб туради. Мисол учун бунга съёмка қилишда кўча ёқаси бўйлаб камеранинг ҳаракат (горизонтал тревеллинг) ва ердан томгача бўлган (вертикал тревеллинг), юриб бораётган автомобиль ёнида ҳаракатланаётган камера тушинилади.

Съёмканинг учинчи тури – *траекторияли* съёмкадир. Бу камера ҳаракатининг кийинроқ тури бўлиб, уни амалга ошириш учун махсус, ҳар томонга айлана оладиган кранлар керак бўлади. Бизга экраннинг яна шундай унсурини санаб ўтиш қолдики, улар ҳеч қандай аҳамиятга эга бўлмаса ҳам, лекин томошабин диққатини жалбитмай

вокеликининг силлиқ кўчишига ёрдам беради. Булар – шўнғиб ўтиш (наплыв), кораймоқ (затемнение), ўрин алмашиш (вытеснение ёки «шторка»), қўш экспозиция, силлиқ ўтиш (скольжение), равшанлаштириш (расфокусировка), сюжет ўртасига (п е р е б и в к а), сюжетдан кейин (о т б и в к а) қўйиладиган киска (заставка) боғлама, кўрсатув олиб борувчи томонидан сюжетни мантаний хулосаловчи оғзаки ахборот (подводка) .

ОПЕРАТОРЛИК КАСБИНИНГ ИЖОДИЙ ТОМОНЛАРИ

Операторлик касби доирасида хужжатлилик шу билан чегараланадики, у хақиқатни ўз шахсий тасавурлари ҳисобига акс эттириш мумкин эмас. Хужжатли фильм оператори кино ва телевиденияда қабул қилинган стандартлар асосида, тасвирдаги контраст меъёрларга, рангли босқичлар параметрларига амал қилган ҳолда ишлаши шарт, бу меъёрлар фақат ижодий вазифалар йўлидагина бузилиши мумкин. Хужжатли фильмлар оператори коммуникация каналлари ва ундаги талаблар билан узвий боғлиқдир: акс ҳолда у аудитория билан алоқани йўқотади, яъни фақат кинохавоскоргина бўлиб қолади ҳолос, унинг ишини ижтимоий қиммати охир-оқибатда нолга тенг бўлади. Операторлик касбини ривожланишидаги умумий анъанавий тараккиёт айрим ижодкорларнинг таланти юқорилиши, ўта тажрибалилиги билангина эмас, балки бу касбга умумий, тарихий нуқтан назардан ёндошиш кераклиги. Кинооператор воқеаларни маҳорат ва қатъиятлик билан унинг мумкин бўлган максимал умумийликда тасвирланган бўлиб, бу умумий режада бир хил оқимда ўтади. Киноматографиянинг эволюцион босқичида оператор секин-секин, лекин муайян ҳолатда ижодий тасвир олишдан ташқари оператор олдида яна журналистларга онд танлов масаласи туради: факт ва ҳодисалар танлови, хужжатли тасвир қаҳрамони, характерли кўриниш танлови, содир бўлаётган ҳодисаларнинг энг муҳим жойлари, кадрга киритиладиган ҳаётий кўриниш тасвирлари танловидир. Публицистик-режиссёр ҳар хил йўналишдаги видеоматериал билан иш олиб бориши мумкин, ҳамда шу материалга кадрлар ортидан мусика, титрлар, матнлар ёрдамида, монтажни солиштириш йўли билан композициясини ташкил қилиш йўли билан керакли ташкил бера олади. Хужжатли кино соҳасида йиғилган тажриба ва янги техник воситалар тўғрисида, шу билан бирга бадний имкониятлар кейинги, бундан сифат даражасида юқори бўлган босқич- *экран прозаси* босқичига ўтишга имконият яратди. Бу босқичда хужжатли хабарнома бадний асарга айлансада, хужжатли қиссанинг ҳамма керакли хусусиятларини сақлаб қолади. Телевизион публицистика соҳасида ҳам бадний-публицистик, ҳам «прозаний», ахборот берадиган жанрлар бор. Бугунги кун кино ва телеэкран оператори шу жанрларнинг барчасида ишлайди. Бу ишда муҳим баъзи-бир ҳолларда оператор ўз олдига қўйилган ижодий масалаларни аниқ тушуна билиши керак ва шунинг асосида тасвирга олинаётган материалда ўзининг индивидуал-муаллифлик меъёрини кўра билиши керак. Агар техник касб санъат, ижод йўлида хизмат қилар экан, демакки шу техник касб ҳам ижодкор касб даражасига кўтарилади. Киноматографиянинг ривожланиши янги кўринишда операторлик касби яратилаётган асарнинг тўла ҳуқуқли яратувчи шериги деган касбнинг туғилишига сабаб бўлди. Операторлик касби публицистик экраннинг икки хил кўринишини- киноматография ва телевизион боғлайди. Бу касб эгаларида журналистика ва санъат хусусиятлари жуда аниқ намоён бўлади. Хужжатли фильм яратувчи операторнинг материали ўзи кўриб, ўз дунёқарашига кўра, ҳаётни ҳар томонлама сеза билиш мумкин бўлган материалдир. Хужжатли тасвирни суратга олувчи оператор иш аввало рассомлик санъати моҳиятини эгаллаб олган журналистдир: у ўз

ўйини аввал тасвир орқали ифода қилади, чунки тасвир қисқа, бадий формада унинг ҳаёлини, ўйини ва операторнинг тасвирга тушаётган воқеага муносабатини билдиради.

ЖУРНАЛИСТ ФАОЛИЯТИДА РЕЖИССУРАНИНГ ТУТГАН ЎРНИ.

Журналист-режиссёр-тасвирчи маҳорати. Кўрсатув тайёрлашда ижодкор учлиги масаласи.Экранда тасвир бирламчилиги масаласи.Сўз ва тасвир муносабатлари.Шакл ва мазмун бирлиги муносабатлари. План, ракурс.кадр тушунчалари.Кўрсатув моҳиятини очишда режиссёрнинг тутган ўрни.

ТЕЛЕЖУРНАЛИСТИКАНИНГ ЖАНРЛАРИ

Тележурналистикада жанрларнинг гуруҳларга бўлиниши. Журналистикада “жанр” тушунчаси. Борлиқни ақс эттирилишининг турғун шакл маъносини билдириши. Бу шаклнинг журналистик асарининг маълум мақсад, йўналиши, танлаган объектнинг моҳияти, ҳаётий факт, ҳодиса ва ҳолатларининг таҳлил қилиш усули ва ҳулосалар микёси, шунингдек, композицион – услубий хусусиятлари билан белгиланиши. Ахборот публицистик жанрларда кўрсатув ва эшиттиришлар тайёрлаш. Публицистиканинг шаклланиш жараёнлари. Телевидение ва радиода ахборот публицистик жанрларнинг ўзига хос хусусиятлари. Хабар ва видеохабарнинг тезкорлиги ва самаралорлиги. Радио ва телеинтервью жанрларининг бир-бирдан фарқи. Интервьюнинг турлари. Интервью тайёрлашда журналист маҳорати. Репортаж жанрида ижод қилаётган журналистнинг методи. Ахборот жанда телевизион кўрсатув ва радиоэшиттиришлар тайёрлаш.Хисобот жанрида журналист масъулияти. Сўзга чиқиш. Таҳлилий публицистик жанрлар:Телевидениеда мақола жанри. Шарҳ жанрининг ўзига хос томонлари. Изоҳ (тафсилот) жанридаги кўрсатув. Талқин (обзор) жанри. Суҳбат жанрининг мураккаб томонлари. Ток – шоу жанрининг пайдо бўлиш тарихи. Баҳс жанрида тайёрланган эшиттириш ва кўрсатувларнинг аудиторияга таъсири. Матбуот анжумани жанрининг бошқа жанрларга ўхшаш томонлари. Корреспонденция жанрида таҳлил усуллари.

Бадий публицистик жанрларнинг ўзига хос хусусиятлари. Очерк жанрининг аҳамияти ва бошқа жанрлардан фарқи. Очерк жанрининг турлари. Телевизион лавҳа билан радиолавҳа ўртасидаги ўзига хос хусусиятлар. Эссе журналистиканинг чуқур шахсийлаштирилган жанри сифатида. Стира жанрларида кўрсатув ва эшиттиришлар аҳамияти.

ТЕЛЕВИЗИОН СЮЖЕТДА ЖАНР ҚОНУНИЯТЛАРИ.

Телевизион сюжет тайёрлашда амал қилинадиган мезонлар. Сюжетга қўйиладиган талаблар.Телевизион сюжет тайёрлашда факт ва далиллар билан ишлаш.Сюжет учун материал йиғиш. Уни ўрганиш. Сюжетни тезкор, ҳолис ва асосли етказишни таъминлаш. Хабар салмоғи сақлаб қолиш масаласи. Информацион сюжет устида ишлаш усуллари. Публицистика жанрлари ҳақида гапира туриб, биз телематериалнинг композицион тузилиши билан маҳкамланган воқелиқни тасвирлашнинг 3 та асосий принципини фарқлаймиз.

Биринчидан, воқелиқни содда ақс эттиришга интилувчи жанрлар гуруҳи, бу ерда муаллиф аниқ бир воқеа, ҳодиса изидан боради. Материалнинг бунда композиция ва тузилиши воқеанинг ўз ички қурилиши билан белгиланади. Бу ахборот публицистика жанрига тааллуқлидир.Иккинчидан, муаллиф ўзининг ижодий мақсадига мос ҳолда факт, воқеаларни таҳлил этадиган маълумотлар тури. Бу ҳолда композиция ҳодиса баёнидан эмас, балки муаллиф фикри қурилишдан келиб чиқади. Бу таҳлилий публицистика жанри. Ниҳоят, учинчидан, муаллиф тақлиф этган тинсоллар тизимига боғлиқ бўлган маълумотлар. Хужжатли кинематограф видеохабарини кўпинча даврий репортаж дейилади:

бу ходисаларни уларнинг табиий оқимида кўрсатувчи киска тафсилотдир. Телевидение амалиётчиларига келсак, уларнинг кундалик ишида “ахборот” (ҳар қандай даврий ва оғзаки маълумот ҳақида) ва “сюжет” (одатда видеохабар, баъзан сценарийнинг алоҳида мураккаб саҳифаси ҳақида) номилари истеъмолга кирган. Видеохабарлар (сюжет) ни шартли равишда икки тур хилга ажратиш мумкин.

Биринчиси – шаклан расмий, анъанавий бўлган воқеа тўғрисида билдириш: олий қонун чиқарувчи орган сессиясидан тортиб матбуот конференциясигача. Бундай тадбирлар тасвирга олинаётганда тажрибали оператор журналистнинг кўрсатмаларига муҳтож бўлмайди. Хабар-бирмунча кенг тарқалган ахборот жанри ҳисобланиб, янгилик бюлетенларининг (чиқишлари) асосий унсури. Вербал (сўзлаб бериш) турдаги хабар ёки оғзаки билдириш видеотасвирсиз бериллади. Хабарнинг иккинчи тур хилини сценарийли, ёки муаллифлик хабар деб аташ мумкин. Бу ерда бутун ижодий – ишлаб чиқариш жараёнида журналистнинг иштироки ва унинг ахборот сифатига таъсири кўзга кўринарли бўлади. Муаллиф экранга муносиб фактни танлаб олади, тасвир ва монтаж хусусиятини олдиндан атрофлича ўйлаб олади.

КЎРСАТУВЛАРЛАР ТАЙЁРЛАШДА ИЖОДИЙ ЖАРАЁН.

Телевизион журналист фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари. Мавзунинг еритишда журналистнинг тутган ўрни. Мавзу танлаш ва уни эфирга олиб чиқишда журналист фаолияти. «Сценарий» сўзининг ўзи «сценариус» театр тушунчасидан келиб чиққан. Саҳнага чиққан ёки саҳна ортига ўтган актёрларга саҳна ортида туриб йўл-йўрик кўрсатиб турувчилар ана шундай аталганлар. «Сценарий» тушунчаси театр кинематографияга кўчди. Киноактёр аппарат олдида чиқиб рол ижро этишга киришишдан олдин у кўз югуртириб чиқадиган бир парча қоғозда, сўзлар ва ҳаракатлар давомийлиги қайд этилган. Хуллас, шу тарика аста-секин, сценарий адабий асарларга айланди. Йигирманчи йиллар бошида сценарийга ҳудди кадрлар кетма-кетлиги сифатида қаралди. 20 йиллар охирида уни ўрнига «киёсий сценарий» назарияси келди. Бу эса ўз навбатида режиссёр учун илҳом манбаи бўлиб хизмат қилишни лозим эди. Ҳужжатли сценарийнинг муқаммал ёзуви борасидаги бир қанча изланишлар ҳануз давом этмоқда. Мавзу ёритишда сценарийнинг тутган ўрни. Сценарий ёзишда амал қилинадиган мезонлар. Сценарий. Сценарий турлари. Сценарий композицияси. Сюжет ва фабула. “O‘zbekiston” ва “Yoshlar” телерадиоканалида информацион кўрсатувларнинг сценарийси, сухандон матни устида ишлаш. Информацион кўрсатувларга сценарий ёзиш.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ТИЛИНИНГ ЎЗIGA ХОСЛИГИ ВА ЖУРНАЛИСТ МАҲОРАТИ.

Журналистиканинг вазифаси-мавжуд инсонларни реал ҳолатда кўрсатиш. Сўз телевидениедаги ҳужжатли услубларнинг энг муҳим тушунчасидир. Кадрдаги ёки кадр ортидаги сўз гўёки тирилиб кетгандай бошқача чирой олади. У экранда нима кўрсатилаётганидан қатъий назар персоналлаштирилган, яъни образлаштирилган. Янада кичикроқ айтадиган бўлсак, реаллаштирилган. Сўз-қучли қурол. Телевидениеда яратилган образ ўз таъсирчанлигини ошириш учун кинодан фарқли ўлароқ кўринишнинг сўз билан мустаҳкамланиши лозим. Сўз экрандаги тасвирни қабул қилишни осонлаштиради, қабулни чуқурлаштиради, кадрнинг чегараларини кенгайтиради, томошанини ўйлантиради. Телевидениеда тилнинг, овознинг қатга аҳамиятига эга эканлиги. Телевидениеда сўз ва тасвирнинг мослиги. Нутқнинг тўғри талаффуз қилиниши. Ширин сўз-жон озиғи. Камера олдидаги нутқ. Овоз ва талаффуз. Ўз-ўзига инсонни. Пауза, мимика, темп тушунчаларига нзох. Мусика ва шовқиндан фойдаланиш. Муаллифлик кўрсатувларида журналист ва бошловчининг тутган ўрни. Муаллиф тоғси ва уни томошанига ётқазб бериш масаласи. Кўрсатув олиб боровчи маҳорати. Бошловчи нутқи, матн билан ишлаш мўаммолари. Бошловчи имиджи, тили, маҳорати масаласи. Ўзбек адабий тили нормалари. Диалектика. Нутқ устида ишлаш. Телевизион кўрсатувларда ўқини

керамки ё гапириш? Жонли эфир масаласи. Информациа етказиб беришда журналист позицияси. Мавзуни очиб беришда журналист ихтисослашув. Кўрсатув олиб боришда мавзун и ўзлаштириш. Телевидениега ҳеч қандай ҳис- ҳаяжонсиз суҳбат кура олувчи кишиларни жалб қилиш лозим. Оғзаки суҳбатни импровизациясиз тасавур этиш қийин, шунинг учун ҳам у ёзма нутқдан жуда катта фарқ қилади. Интонация, бирор бир ҳаракат айтилаётган сўзнинг, фикрнинг таъсирчанлигини оширади. «Гапираётган одамнинг ўзини тутиши, гапдаги тўхташ, бирор бир ҳазил ёки бирор ҳаракат-буларнинг бирчиси нутқнинг жозибадорлигини бағоят оширади»-деб ёзди И. Андриков.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИДА МУХБИРЛАР ТИЗИМИ ВА МУХАРРИР ВАЗИФАСИ.

Ахборотни тезкор етказишда мухбир фаолиятининг тутган ўрни. Ўз ва махсус мухбирлар. Мухбирларнинг материал билан ишлаш мезонлари. Тўғридан-тўғри эфирда мухбир. Вилоят мухбирларининг фаолияти. Мухбирлар маҳоратини ошириш режалари тузилмаси. Телевидениеда мухаррир ўрни ва вазифаси. Мухаррир ижодий жараён ташкилотчиси. Суҳбатдошни мавзуга тайёрлаш.

ТЕЛЕВИДЕНИЕДА АУДИТОРИЯНИ ЎРГАНИШ.

Аудиториянинг қабул қилиш психологиясини ўрганиш. Кўрсатув ва томошабин. Кўрсатув томошабинлари ўртасида социологик тадқиқот ўтказиш. Социологик тадқиқот асосида кўрсатув савияси устида ишлаш. Кўрсатув рейтинг. «ОАВлари аудиторияси» тушунчаси. Аудиторияни ўрганиш. Телеаудиторияни илмий жиҳатдан урганишнинг формаси, йўналиши, асосий тамойиллари, услублари. Телевизион почта анализи. Тингловчилар конференцияси. Бевосита телемулокат. Анкеталар тайёрлаш. Интервьюнинг босқичлари. «Муносабат» тушунчаси.

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТИШ БЎЙИЧА КЎРСАТМА ВА ТАВСИЯЛАР.

Амалий машғулотларда талабалар ОАВ материалларини ўрганиш, таҳлил қилиш, улар асосида Ўзбекистон матбуоти, жаҳон журналистиканинг тарихий тадрижини таҳлил қилиш кўзда тутилган. Амалий машғулотлар давомида, талабалар, маърузалардан, асосий ва қўшимча адабиётлардан олган билимларига қаянган ҳолда радиожурналист фаолияти давомида дуч келиши мумкин бўлган ҳолатларда материаллар тўплайдилар ва унга ишлов берадилар, оқибатда берилган мавзу бўйича ижодий иш тайёрлайдилар. Машғулот пайтида талабаларда турли саволлар тутилиши мумкин. Шу саволларга жавоб олиш йўли билан улар журналист ижоди усулларини янада яхшироқ тушуна бошлайдилар. Талабаларнинг машғулотда олган билимлари ижодий иш тайёрлашда катта ёрдам беради. Ижодий ишлар эса қундалик рейтинг баллари билан баҳоланади.

- Телевизион журналистиканинг ифода воситаларини пухта эгаллаш
- Телевизион курсатув сценарийсини тайёрлаш малакасига эга бўлиш
- Телевизион камера қаршисида сузлаш маҳоратини эгаллаш
- Телевизион хабарлар тайёрлаш
- Телевизион ҳисоботлар тайёрлаш
- Телевизион сюжетни тасвирга тушириш жараёнида қатнашиш
- Экранда интервью олиш маҳоратини эгаллаш
- Диалог ва давра суҳбатини ўтказишни ташкил этиш
- Вокс ва ҳодисаларни экранда шарҳлаш қобилиятини намоён қилиш
- Телевизион корреспонденция тайёрлаш

- Ижодий гуруҳ билан телевизион очерк тайёрлашни ўрганиш

Рейтинг баҳолаш мезонлари
Фан бўйича талаба тўплаши мумкин бўлган максималл балл – 100
Назорат шакллари бўйича балл тақсимоги

Амалий машғулотлар бўйича

Амалий машғулотлар учун 3та ЖБ белгиланади. Натижада: 3x10 – 30 балл

Амалий машғулот бўйича 1 ЖБдан ўтиш балли –5, 5 балл

Аъло баҳога (86-100) – 8,6 – 10 балл

Яхши (71-85) – 7,1 – 8,5 балл

Ўрта (55-70) - 5,5- 7,0 балл

№	Баҳолаш тури	Ўтказилиш шакли	Бажариш механизми	Талаба тўплаши мумкин бўлган максималл балл	Бажаариш вақти	Изоҳ
1	ЖБ	Оғзаки	Берилган мавзу бўйича топшириқ бажарилди	Топшириқ куйилган талабга тула риоя этилган холда бажарилса 10	Дарс жараёнида	Саволлар мазмунини турлича бўлиши мумкин.

Маърузалар бўйича

1	2	3	4	5	6	7
2	ЖБ	Оғзаки	Берилган мавзу бўйича топшириқни бажариш	Топшириқ куйилган талабга тула риоя этилган холда бажарилса 10	Дарс жараёнида	Саволлар мазмунини турлича бўлиши мумкин.
1	2	3	4	5	6	7
3	ЖБ	Оғзаки	Берилган мавзу бўйича топшириқни бажариш	Топшириқ куйилган талабга тула риоя этилган холда бажарилса 10	Дарс жараёнида	Саволлар мазмунини турлича бўлиши мумкин.
4	ЖБ	Мустақиллиш	Берилган мавзу бўйича топшириқни бажариш	Топшириқ куйилган талабга тула риоя этилган холда бажарилса 10	Дарсдан ташқари.	Берилган адабиётлар бўйича

Маърузалар бўйича

3	1 ОБ	Ёзма	Тегишли бўлим бўйича 2 та савол.	Ҳар бир тўғри жавоб учун максималл балл - 15	Дарс жараёнида	Ёзма назорат куринишида аъло
4	2 ОБ	Ёзма	Тегишли бўлим бўйича	Ҳар бир тўғри жавоб учун	Дарс жараёнида	Ёзма назорат

			2 та савол	максималл балл - 15		куринишид а утади.
--	--	--	------------	---------------------	--	--------------------

ОБ 2 марта олинади. Натижада: 2x15 – 30

1 ОБ баҳоланиши : ўтиш балли – 8

Аъло баҳога (86-100)- 12,7 – 15 балл

Яхши (71-85) -10,3 – 12,6 балл

Ўрта (55-70) – 8 – 10,2 балл

Маъруза ва амалий кўникмалар буйича

5	ЯБ	ёзма	2 та назарий, 1 та амалий саволга жавоб езиш	Ҳар бир тўғри жавоб учун максималл балл – 10. жами максимал балл - 30	Фан бўйича охириги дарсда	Ёзма назорат иши кўринишид а
---	----	------	--	---	---------------------------	------------------------------

86-100 балл (аъло) баҳолани мезони:

Фан бўйича назарий ва амалий билимларни тўлиқ ўзлаштириш;

Фан материалларинининг назарий ва амалий аҳамияти ҳақида тўлиқ ва аниқ тасаввурга эга бўлиш;

Топшириқларни ўз вақтида аниқ, тўлиқ ва тўғри бажариш.

Берилган вазифани мустақил равишда бажариш натижасини намоён этиш;

Амалий машғулотларда ўзлаштирилган билимларни қўллай билишини тўла намоён этиш;

Берилган мавзу доирасида мустақил фикрлаш қobiliятини намоён этиш.

Фикрини баён этиш жараёнида илмийлик, логикчиликни сақлаб, илмий ва логикчи хатоларга йўл қўймаслик;

71 – 85 балл (яхши) баҳолани мезони:

Матнларда орфографик, грамматик ва услубий хатоларга йўл қўймаслик

Фан бўйича назарий ва амалий билимларни мазмунини тўғри тушуниш;

Фан материалларинининг назарий ва амалий аҳамиятини тушуниш;

Топшириқларни ўқув дастури доирасида бажариш;

Берилган вазифани мустақил равишда бажара олиш;

Амалий машғулотларда ўзлаштирилган билимларни қўллай билиш;

Берилган мавзу доирасида мустақил фикрлашга интилиш;

Фикрини баён этиш жараёнида илмийлик, ва логикчиликка интилиш;

Матнларда айрим услубий хатолар учраши.

55 – 70 балл (қониқарли) баҳолани мезони:

Фан материалларинининг назарий ва амалий аҳамияти ҳақида умумий тасаввурга эга бўлиш;

Топшириқларни бажариш жараёнида четдан ерданга муҳтожликнинг мавжудлиги;

Берилган вазифани мустақил равишда бажариш қўникмасига эга бўлмаслик;

Амалий машғулотларда ўзлаштирилган билимларни четдан ердансиз қўллай олмаслик ва айрим қамчиликларга йўл қўйиш;

Матнларда орфографик, грамматик ва услубий хатоларга йўл қўйилиши;

Фикрини баён этиш жараёнида илмий ва логикчи хатоларга йўл қўйиш.

55 баллдан кам (қониқарсиз) баҳолани мезони:

1.Фан материалларинининг назарий ва амалий аҳамияти ҳақида юзаки тасаввурга эга бўлиш;

Топшириқларни бажариш жараёнида 50 фоизи атрофидаги қисми бажарилмаслиги. матнларда орфографик ва грамматик хатоликларга йўл қўйилиши;

Берилган вазифани мустақил равишда бажара олмаслик;

Фикрини баён этиш жараёнида қўпол илмий ва мантикий хатоларга йўл қўйиш.

“ТАСДИҚЛАЙМАН”

Журналистика факултети

Телекўрсатув ва радиозиттиришлар
кафедраси мудири доц. Мирсоатова М.С

Фан номи “Тележурналистика асослари”

(бакалавр, 2 курс. 2 семестр 2011-2012 ўқув йили, умум 106 соат)

Ўқитувчининг Ф.И.Ш. Доц. Ибрагимов Ш.М.

ЖН.ОН ва ЯН ларни ўтказиш бўйича баллар тақсимои куйидагича:

ЖН ва ОН учун – 70 балл

ЖН – 3та

Ҳар бир ЖН учун – $13+13+14=40$ балл

ЖН лар фаннинг хусусиятидан келиб чиққан ҳолда амалий машғулотларни озгаки сўров, тест ўтказиш, суҳбат, назорат иши, коллоквиум, уй вазифаларини текшириш ва шу каби бошқа шаклларда ўтказилиши мумкин.

ОН – 2та

Ҳар бир ОН учун – $15+15=30$ балл

ОН ёзма, тест шаклларда ўтказилади

ЯН учун 30 балл

ЯН- охириги дарс соатида ёзма иш шаклида ўтказилади.

РЕЙТИНГ ЖАДВАЛИ

№	Мавзу номи	Ўтказилади ган вақти	Ж	О		Я
				И	И	
			40		3	3
				0.6		0.6

1	Телевидение ОАВ ларидан бири сифатида, унинг тамойиллари.	й	25.02.2012	10	б		
2	Телевиденининг радио, театр ва кино билан алоқадорлиги	й	24.03.2012	10	б		
3	ОН	й	14.04.2012			1 5 б	
4	Телевиденининг жамиятдаги вазифалари	й	21.04.2012	10	б		
5	Тележурналистика нинг жанрлари	й	12.05.2012	10	б		
6	ОН	й	26.05.2012			1 5 б	
7	ЯН	й	16.06.2012				3 0 б

ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯСИ.

3	“Электрон оммавий ахборот воситалари” фани бўйича маъруза ва семинар машғулотларида таълим технологияларини ишлаб чиқишнинг концептуал асослари
---	--

Ҳозирги даврда олий таълим тизимида таълим технологияси илғор методлар асосида инсонийлик ва илмийлик тамойилларига таянади. Фалсафа, педагогика, психология, этика ва эстетикада бу йўналишнинг ўзига хослиги талабанинг индивидуаллигига алоҳида эътибор бериш орқали намоён бўлади. Ахборот коммуникациянинг талаблалашуви шароитида журналистика таълимида ўзига хос талаблар пайдо бўлмоқда. Шулардан келиб чиққан ҳолда “Электрон оммавий ахборот воситалари” курсининг таълим технологияларини лойиҳалаштиришида қуйидаги асосий концептуал ёндашувларга эътибор бериш керак.

Таълимнинг шахсга йўналтирилганлиги. Бундан мақсад таълим жараёнидаги барча иштирокчиларнинг тўлақонли ривожланишини кўзда тутати. Бу эса Давлат таълим стандарти талабларига риоя қилган ҳолда талабанинг интеллектуал ривожланиши даражасига йўналтирилиб қолмай, унинг ижодий жараёнда руҳий-касбий ва шахсий хусусиятларини ҳисобга олишни ҳам аниқлатади.

- **Тизимли ёндашув.** Таълим технологияси тизимнинг барча белгиларини ўзида мужассам қилиши зарур: жараённинг мантикийлиги, ундаги қисмларнинг ўзаро алоқадорлиги, яхлитлиги.

- **Амалий ёндашув.** Шахсда иш юритиш хусусиятларини шакллантиришга таълим жараёнини йўналтириш; талаба фаолиятини фаоллаштириш ва интенсивлаштириш, ўқув жараёнида унинг барча ижодий қobiliяти ва имкониятларини, синчковлиги ва ташаббускорлигини ишга солишни шарт қилиб қўяди.

- **Диалогик ёндашув.** Таълим жараёнидаги иштирокчи субъектларнинг психологик бирлиги ва ўзаро ҳамкорлигини яратиш заруратини белгилайди. Нагижада эса, шахснинг ижодий фаоллиги ва тақдирот кучаяди.

- **Ҳамкорликдаги таълимни ташкил этиш.** Демократия, тенглик, субъектлар муносабатига ўқитувчи ва талабанинг тенглиги, мақсадини ва фаолият мазмунини биргаликда аниқлашни кўзда тутати.

- **Муаммоларни ёндашув.** Таълим жараёнидаги муаммолар ҳолатлар орқали намоён қилини асосида талаба билан биргаликдаги ҳамкорликни фаоллаштириш усулларида бириктирилади. Бу жараёнда илмий билишнинг объектив ҳақиқатларини аниқлаш ва уларни ҳақ қилишнинг диалектик тафаккурни ривожлантириш ва уларни амалий фаолиятда ижодий равишда қўллаш таъминланади.

• Ахборот беришнинг энг янги восита ва усулларида фойдаланиш, яъни ўқув жараёнига компьютер ва ахборот технологияларини жалб қилиш.

Юқоридаги концептуал ёндашув ва “Электрон оммавий ахборот воситалари” фанининг таркиби, мазмуни, ўқув ахборот ҳажмидан келиб чиққан ҳолда ўқитишнинг қуйидаги усул ва воситалари танлаб олинди.

• **Ўқитиш усуллари ва техникаси:** мулоқот, кейс стади, муаммоли усул, ўргатувчи ўйинлар, “ақлий ҳужум”, инсерт, “Биргаликда ўрганамиз”, пинборд, маъруза (кириш маърузаси, визуал маъруза, тематик, маъруза-конференция, аниқ ҳолатларни ечиш, аввалдан режалаштирилган ҳатоли, шарҳловчи, якуний).

• **Ўқитишнинг ташкил қилиш шакллари:** фронтал, жамоавий, гуруҳий, диалог, полилог ва ўзаро ҳамкорликка асосланган.

• **Ўқитиш воситалари:** одатдаги ўқитиш воситалари (дарслик, ўқув қўлланма, маъруза матни, таянч консептсги, кодоскоп),дан гашиқари студия, телевизион монитор, камера, график органайзерлар, компьютер ва ахборот технологиялари.

• **Ўзаро алоқа воситалари:** назорат натижаларининг таҳлили асосида ўқитишнинг диагностикаси (ташхиси).

• **Бошқаришнинг усули ва воситалари.** Ўқув машғулоти тип технологик карта кўринишида режалаштириш ўқув машғулоти типнинг босқичларини белгилаб, қўйилган мақсадга эришишда талаба ва ўқитувчининг ҳамкорликдаги фаолиятини талабаларнинг аудиториядан ташқари мустақил ишларини аниқлаб беради.

• **Мониторинг ва баҳолаш.** Ўқув машғулоти ва бутун курс давомида ўқитиш натижаларини кузатиб бориш, талаба фаолиятини ҳар бир машғулоти ва йил давомида рейтинг асосида баҳолаш.

• **Инсерт** - самарали ўқиш ва фикрлаш учун белгилашнинг интерфаол тизими ҳисобланиб, мустақил ўқиш-ўрганишда ёрдам беради. Бунда маъруза мавзулари, китоб ва бошқа материаллар олдиндан талабага вазифа қилиб берилади. Уни ўқиб чиқиб, «V; +; -; ?» белгилари орқали ўз фикрини ифода қилади.

Матини белгилаш тизими

(v) - мен билган нарсани тасдиқлайди.

(+) – янги маълумот.

(-) – мен билган нарсага зид.

(?) – мени ўйлантирди. Бу борада менга қўшимча маълумот зарур.

Маъруза машғулоти ташкил этишнинг шакли ва хусусиятлари:

№	Маъруза шакллари	Ўшга хос таъсирловчи хусусиятлари
1.	Кириш маърузаси	Фан тўғрисида яхлит тасаввур ҳамда маълум йўналишлар беради. Педагогик вазифаси: ўқувчини ушбу фanning вазифалари ва мақсади билан таништириш, касбий тайёргарлик тизимида унинг ўрни ва ролини белгилани, курснинг қисқача шарҳини бериш, фanning ютуқлари

		ва таникли тележурналистлар номлари билан таништириб, келажакдаги изланишларнинг йўналишини белгилаш, тавсия қилинган ўқув-услугий адабиётлар таҳлилини бериш, ҳисобот ва баҳолашнинг муддатлари ва шакллари белгилаш.
2.	Маъруза ахборот	Маърузанинг одатдаги анъанавий тури. Педагогик вазифаси: ўқув маълумотларини баён қилиш ва тушунтириш.
3.	Шарҳловчи маъруза	Баён қилинаётган назарий фикрларнинг ўзагини, илмий тушунчалар ва бутун курс ёки бўлимларининг концептуал асосини ташкил этади. Педагогик вазифаси: илмий билимларни тизимлаштиришни амалга ошириш, фанларнинг ўзаро алоқадорлигини очиш.
4.	Муаммоли маъруза	Янги билимлар қўйилган савол, масала, ҳолатнинг муаммолилиги орқали берилди. Бунда ўқувчининг ўқитувчи билан биргаликдаги билиш жараёни илмий изланишга яқинлашди. Педагогик вазифаси: янги ўқув ахборотининг мазмунини очиш, муаммони қўйиш ва уни ечимини топишни ташкил қилиш, ҳозирги замон нуқтаи назарларини таҳлил қилиш.
5.	Визуал маъруза	Маърузанинг мазкур шакли визуал материалларни намойиш этиш ҳамда уларга аниқ ва қисқа шарҳлар беришга қаратилган. Педагогик вазифаси: янги ўқув маълумотларини ўқитишнинг техник воситалари ва аудио, видеотехника ёрдамида бериш.
6.	Бинар (икки кишилик) маъруза	Бу маъруза икки ўқитувчининг ёки иккита илмий мактаб намояндасининг, ўқитувчи-талабанинг диалогидан иборат. Педагогик вазифаси: янги ўқув маълумотларининг мазмунини ёритиш. 7. Аввалдан режалаштирилган хатоли маъруза. Хатоларни излашга мўлжалланган мазмун ва услубиятида, маъруза охирида тингловчилар таъхиси ўтказилади ва қилинган хатолар текширилади. Педагогик вазифаси: янги материаллар мазмунини ёритиш, берилган маълумотни доимий назорат қилишга талабаларни рағбатлантириш
8.	Маъруза конференция	Аввалдан қўйилган муаммо ва докладлар тизими (5-10 минут)дан иборат илмий-амалий дарс

		сифатида ўқув дастури чегарасида ўтилади. Докладлар биргаликда муаммони ҳар томонлама ёритишга қаратилиши керак. Машғулот охирида ўқитувчи мустақил ишлар ва талабаларнинг маърузаларга яқун ясаб, тўлдириб, аниқлаштириб хулоса қилади. Педагогик вазифаси: янги ўқув маълумотнинг мазмунини ёритиш.
9.	Маслаҳат маъруза	Турли сценарийлар ёрдамида ўтиши мумкин. Масалан, 1) «Савол-жавоб» - маърузачи томонидан бутун курс бўйича ёки алоҳида бўлим бўйича саволларга жавоб берилди. 2) «Савол-жавоб-дискуссия» - изланишга имкон беради. Педагогик вазифаси: янги ўқув маълумотни ўзлаштиришга қаратилган.

“ ЭЛЕКТРОН ОММОВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ”
ФАНИДАН МАЪРУЗА ВА АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАРИДА
ЎҚИТИШ ТЕХНОЛОГИЯСИ

1-мавзу.	Кириш: фанининг предмети ва мақсади
-----------------	--

1.1. Маъруза машғулотида ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулоти шакли	Кириш, визуал маъруза
Маъруза машғулоти режаси	1. Тележурналистика ва унинг бош масаласи. 2. Тележурналистика назариясининг фан сифатида шаклланиши. 3. Тележурналистика асослари фанининг предмети. 4. Тележурналистикага алоқадор қонунлар вазифаси ва қоидалари. 5. Тележурналистикада ҳодиса ва жараёнларни илмий билишнинг асосий усуллари. 6. Тележурналистика асослари фанининг вазифалари ва бошқа фанлар билан ўзаро боғлиқлиги.

Ўқув машғулотивнинг мақсади: “Электрон оммавий ахборот воситалари” фанининг предмети ва билиш усуллари, ривожланиш тарихи бошқа фанлар билан алоқаси тўғрисида билимларни ҳамда тўлиқ тасаввурни шакллантириш.	
Педагогик вазифалар: - тележурналистика асослари тушунчаси билан таништириш ва фанинг предмети тушунириш; - тележурналистиканинг пайда бўлиши ҳамда унинг ўзига хос хусусиятлари билан таништириш; - тележурналистиканинг бош масаласини тавсифлаш; - тележурналистикага алоқадор қонунлар ва тамойилларни гуруҳлаш; - телевидениенинг ОАВ ўргасидаги тутган ўрнини гапиради ва ОАВни санаб беради ва изоҳлайди.	Ўқув фаолиятининг натижалари: Талаба: - тележурналистика асослари фанининг предмети изоҳлайди; - тележурналистика тушунчаларига таъриф беради; - тележурналистиканинг пайдо бўлишини ва унинг ривожланиш жараёнларини ҳамда ўзига хос хусусиятларини айтиб беради; - тележурналистиканинг бош вазифасига тавсиф беради; - тележурналистикага алоқадор қонунларга мисоллар келтиради; - ОАВни санаб беради ва изоҳлайди. - “Электрон оммавий ахборот воситалари” фанининг бошқа фанлар билан ўзаро алоқасини ва уни фанлар ичида тутган ўрнини тавсифлайди.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, “ха-йўқ” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, катта ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, проектор, таркатма материаллар.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, монтаж столи, DVD, телевизор, проектор, компьютер билан жиҳозланган аудитория

Маъруза машғулотивининг технологик картаси

Босқичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Қиринч (10 мин.)	1.1. Маъруза, унинг мақсади, ўқув машғулотивдан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Ўқишгади. Ёзиб олади.

2-босқич. Асосий (60 мин.)	2.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун тезкор савол-жавоб ўтказди. - тележурналистикага доир қандай атамаларни биласиз? - қандай телеканаллар ва телекўрса-тувлар мавжуд ва уларнинг фарқи нимада деб ўйлайсиз? 2.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъру-зани баён этишда давом этади. Тележурналистика ҳақидаги фан мақсади ва вазифалари ва унинг босқичлари, тележурналистиканинг доимий ва асосий муаммоси тушунчаларини шарҳлайди 2.3. Тележурналистиканинг пайдо бўлишини ва унинг ўзи а ҳос хусусиятларини кискача таърифлайди. а) Тележурналистика асослари фани нимани ўрганади деб ўйлайсиз? б) У қандай вазифаларни бажаради? в) Бошқа фанлар билан қандай боғлиқлиги бор ва аҳамияти нимада, қабил саволлар орқали “Тележурналистика асослари” фанининг предметини тушунтириб берадилар. 2.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. - тележурналистикага оид адабиётлар билан таништиради.	2.1. Эшитлади. Навбат билан бир-бирини такрорламай атамаларни айтади. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни эшитлади. 2.2. Схема ва жадваллар мазмунини муҳокама қилади. Саволлар бериб, асосий жойларини ёзиб олади. 2.3. Эслаб қолади, ёзади. Ҳар бир саволга жавоб беришга ҳаракат қилади. Таърифни ёзиб олади. мисоллар келтиради.
3-босқич. Яқуний (10 мин.)	3.1. Мавзуга яқин ясайдилар талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради Мустиқил иш учун вазифа МТРК тизими бўйича кластер тузишни вазифа қилиб беради	4.1. Эшитлади, аниқлаштиради. 4.2. Тошширикни ёзиб олади.

	баҳолайди.	
--	------------	--

1.2. Амалий машғулотини ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Ўқув машғулоти шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулоти
Ўқув машғулоти режаси	1. Тележурналистика касбига алоқадор воситалар билан таништиради. 2. Тележурналистика назарияси ва амалиёти бўйича тушунча берилади. 3. Тележурналистиканинги предмети ва объекти. 4. Телевиденида берилган ахборот публицистик кўрсатувлардан бир нечтаси намоиш этилади. 5. Тележурналистика асослари фанининг вазифалари ва бошқа фанлар билан ўзаро боғлиқлиги.
Ўқув машғулотининг мақсади: Бу амалий машғулоти жараёнида саволлар ва муаммолар борасида суҳбат ўтказилади. Бу дарсда мунозара ва савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин. Шунингдек, студия билан танишиб чиқади.	
Педагогик вазифалар: - мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш, - мустахкамлаш. - дарслик билан ишлаш - кўникмаларини хосил қилиш; - телевизион кўрсатувларни таҳлил қилиш - кўникмаларини ривожлантириш; - телекўрсатувларни амалга ошириш жараёни билан таништириш.	Ўқув фаолиятининг натижалари: Талаба: - тележурналистика фанига алоқадор бўлган адабиётлар рўйхатини қилади ва таъриф беради. - фаннинг асосий масалаларини тавсифлайди; - кўрсатувлар дастурини айтиб, уларнинг мавзу долзарблиги ҳақидаги қарашларини билдиради; - тележурналистика асослари предмети га таъриф бериб, вазифаларини белгилаб берадилар. - ОАВ тўғрисидаги қонун ва Президент асарларига таъриф бериб, мисоллар келтирадилар. - тележурналистика назариясини ўрганишда асосий усулларни санаб, шарҳлаб берадилар
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, тележурналистика. “телевидение”. “ЎЗМТРК” сўзларига кластер, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, теле экран, студия, проектор, флипчарт, маркер, доска.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.

Ўқитиш шароитлари	Студия, камера, манитор, компьютер технологиялари, проктор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.
-------------------	--

2-мавзу	Телевидениенинг ихтиро қилиниши ва ривожланиш жараёни.
---------	--

2. Маъруза машғулотининг ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулотининг шакли	Кириш, аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулотининг режаси	1. Халқ оғзаки ижодида узокни кўриш орзуси. Ёзма адабиётларда бадий образ қаҳрамонлари «Ойнаи жаҳонда» намён бўлиши. 2. XIX асрдаги буюк кашфиётлар. 3. Тасвирни масофага узатишдаги биринчи тажрибалар. 4. Немис муҳандиси Паул Нипков томонидан механик телевидене ихтиро қилиниши. 5. Петербург Технология институти профессори Борис Львович Розинг тасвирни масофага узатишда нур таркатувчи электрон трубкани қўллаши. 6. IX-XX асрларда жаҳонда телевидениенинг ихтиро қилиниши. Механик ва электрон телевидение 7. Ўзбекистон-электрон телевидение ватани. Б.П. Грабовский ва бошқалар билан ҳамкорликда радиотелефонинг ихтиро қилиши. 1928 йил Тошкентда электрон телевидение синодан ўтиши.
Ўқув машғулотининг мақсади: Буюк кашфиётлар ва телевидениенинг ихтиро қилиниши ҳамда ривожланиш тарихи тўғрисида билимларни ҳамда тўлиқ тасаввурни шакллантириш.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - халқ оғзаки ижодида узокни кўриш орзуси ва ёзма адабиётларда бадий образ қаҳрамонлари «Ойнаи жаҳонда» намён бўлиши тушунтириш; - дастлабки телевидение каш-фиётлар ва уларнинг намён-далари билан таништириш; - IX-XX асрларда	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - халқ оғзаки ижодида ва ёзма адабиётларда бадий образ қаҳрамонлари узокни кўриш орзусини изоҳлайди; - дастлабки телевидение кашфиётлар ва уларнинг намёндалари хақида таъриф беради; - IX-XX асрларда жаҳонда телевидениенинг ихтиро қилиниши ва ривожланиш жараёнини айтиб беради; - Ўзбекистон-электрон телевидение ватани масаласига таъриф беради.

жаҳонда телевидениенинг ихтиро қилиниши ва ривожла-нишини тушинтириш; -Ўзбекистон-электрон теле-видение ватани. Б.П. Гра-бовский ва бошқалар билан ҳамкорликда радиотелефот-нинг ихтиро қилинганлиги ҳақида гапиради.	- Б.П. Грабовский ва бошқалар билан ҳамкорликда радиотелефотнинг ихтироси ва синовлари ҳақида гапиради.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, "ха-йўк" техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар магнн, катта ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, проектор, таркатма материаллар, график органайзерлар.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, мантаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган аудитория

Маъруза машғулотининг технологик картаси

Босқичлар, вакти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, ўқув машғулотидан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитидаи, ёзиб олади.
2-босқич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Телевидениенинг ихтиро қилинишининг аҳамиятини тушинтиради. - халқ оғзаки ижодида узокни кўриш орзуси ва ёзма адабиётларда бадний образ қаҳрамонлари «Ойнаи жаҳонда" намоён бўлган қандай асарларни биласиз?	2.1. Бирин кетин қўл кўтариб жавоб беради .
3-босқич. Асосий (55 мин.)	2.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун тезкор савол-жавоб ўтказди -телевидениени ихтиро қилишга асосланган машғур қандай ихтиролар амалга оширилган? - дастлабки телевидение кашфиётлар ва уларнинг намоёндалари ҳақида қим қималар эшитган? - тележурналистикага доир	2.1. Эшитидаи. Навбат билан бир-бирини такрорламай халқ оғзаки ижоди ва асарлар номларини айтади Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради

	кандай атамаларни биласиз? - кандай телеканаллар ва телекўрсатув-лар мавжуд ва уларнинг фарқи нимада деб ўйлайсиз? 2.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маърузани баён этишда давом этади. IX-XX асрларда жаҳонда телеви-дениенинг ихтиро қилиниши ва ривожланишини асосий муаммоси шарҳлайди. 2.3. Ўзбекистон-электрон телевидение ватани. Б.П. Грабовский ва бошқалар билан ҳамкорликда радиотелескопнинг ихтиро қилинганлиги ҳақида гапирди. 2.4. Талабаларга мавзунинг асосий тунунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. - телевидение тарихига оид адабиётлар билан таништиради.	ва тўғри жавобни эшитади. 2.2. Схема ва жадваллар мазмунини муҳокама қилади. Саволлар бериб, асосий жойларини ёзиб олади. 2.3. Эслаб қолади, ёзади. Таърифни ёзиб олади. мисоллар келтиради.
4-босқич. Якуний (10 мин.)	3.1. Мавзуга якуни ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2. Мустақил иш учун вазифа Телевидение ихтирочилари ҳақида кластер тузишни вазифа қилиб беради	4.1. Эшитади, аниқлаштиради. 4.2. Тошширикни ёзиб олади.

Амалий машғулотини ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони. 25-30 нафар
Ўқув машғулотини шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва

	кенгайтириш бўйича амалий машғулот
Ўқув машғулот режаси	1. Тележурналистика тарихига алоқадор адабиётларга таъриф берилади. 2. Телевидениенинг яратилиши ҳақида хужжатли фильм намойиш этилади. 3. “Ўзбекистон – телевидениенинг Ватани” мавзусида суҳбат ва мунозара уюштирилади. 4. Тележурналистика асослари фанининг вазифалари ва бошқа фанлар билан ўзаро боғлиқлиги тушунтирилади.
<i>Ўқув машғулотининг мақсади:</i> Бу амалий машғулот жараёнида талабаларга кўрсатилган фильмларда намойиш этилган мавзу бўйича саволлар ва муаммолар борасида суҳбат ўтказилади. Бу дарсада мунозара усулини ҳам қўллаш мумкин. Шунингдек, студия фаолияти билан таништириб чиқади.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш, мустаҳкамлаш. - дарслик билан ишлаш кўникмаларини хосил қилиш; - телевизион кўрсатувларни таҳлил қилиш кўникмаларини ривожлантириш; - студия воситалари билан таништириш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - тележурналистика фанига алоқадор бўлган адабиётлар рўйхатини тузади ва таъриф беради. - фанининг асосий масалаларини тавсифлайди; - кўрсатувлар дастурини айтиб, уларнинг жойлашиш тизимини айтиб беради; - тележурналистиканинг ривожланиш босқичларига таъриф беради; - ОАВ тўғрисидаги қонун ва Президент асарларига таъриф бериб, уларнинг тевидениенинг ривожланишига қўшган ёрлами ҳақида мисоллар келтиради. - тележурналистика назариясини ўрганишда асосий усулларни санаб, шарҳлаб беради.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, “Телевидениени ихтиро қилишда ўз хиссасини қўшган кишилар фаолияти”, “Ўзбекистон – телевидениенинг Ватани” сўзларига кластер, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, телеэкран, студия, DVD плеър, проектор, флипчарт, маркер, доска.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш
Ўқитиш шaroитлари	Студия, камера, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

3- мавзу	Телевидение турлари
-------------	---------------------

Маъруза машгулотининг ўқитиш технологияси

Вакти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машгулотининг шакли	Ахборот, аудиовизуал маъруза
Маъруза машгулотининг режаси	1. Механик ва электрон телевидение. 2. Мамлакатда оқ-қора ва рангли телевидение даври. 3. Спутник (Йўлдош) орқали телекўрсатувларни ташкил этиш ва самарадорлиги. 4. Интерактив телевидениенинг афзаллиги. 5. Ўзбекистонда кабелли телевидение. 6. Телевизион стандартлар масаласи ва ечими. 7. Рақамли телевидение. 8. Телевидениенинг мулкчилик жихатидан турлари. 9. Жаҳондаги етакчи телекомпаниялар. 10. Йирик телемагнатлар.
Ўқув машгулотининг мақсади: Жаҳонда телевидениенинг турлари ва етакчи телекомпаниялар фаолияти тўғрисида билимларни ҳамда дўлик тасаввурни шакллантириш.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш. - мавзуга алоқадор ўқув қўлланма билан ишлаш қўникмаларини ҳосил қилиш; - телевидение турларини ажратиб таҳлил қилиш; қўникмаларини ривожлантириш	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - Механик ва электрон телевидение босқичлари ва мамлакатда оқ-қора ва рангли телевидение даври ҳақида гапирди. - Спутник (Йўлдош), интегратив, кабелли телевидение орқали телекўрсатувларни ташкил этиш ва самарадор-лигини ифдалалаб берди. - телевизион стандартлар масаласи ва рақамли телевидение ҳақида тушунчаларини билдиради. -телевидениенинг мулкчилик жихатидан турлари -жаҳондаги етакчи телекомпанияларва йирик телемагнатлар ҳақида гапирди
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, ёпиш-сўров, баён қилиш, кластер, “ха-йўк” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, қатта ясаб экранли манитор ёки теливизор, камера, проектор, график органайзерлар.

Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, мантаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

Маъруза машғулотида технологик картаси

Боскичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-боскич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, ўқув машғулотида кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитилади, ёзиб олади.
2-боскич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Жаҳонда телевидениенинг турларини гуҳуштиради. - уйда қим қандай давлатлар телекомпаниялари кўрсатувларини кўради?	2.1. Аниқлик қиритади. Саволлар беради.
2-боскич. Асосий (55 мин.)	2.2. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун тезкор савол-жавоб ўтказди. - телевидение қандай турларини биласиз? - ривожланиш боскичлари ва мамлакатда оқ-қора ва рангли телевидение даври ҳақида гапирди ва кўрсатади. - Спутник (Йўлдош), интеграция, кабелли телевидениеларнинг фарқини талабалардан сўрайди ва кўрсатади. - телевизион стандартлар масаласи ва рақамли телевидение ҳақида қим нималар билади? - телевидениенинг қандай мулкчилик жиҳатидан турлари мавжуд ва уларнинг фарқи нимада деб ўйлайсиз? Ушбу саволлардан сўнг маърузани давом этади. 2.2. Ўқитувчи аудиовизуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулоти давом этади. - жаҳондаги ётақчи телекомпаниялар ҳақида гапирди асосий йўналишнинг шарҳлайди ва	2.1. Эшитилади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни эшитилади. 2.2. Схема ва жадваллар мазмунини муҳокама қилади. Саволлар бериб, асосий жойларини ёзиб олади. 2.3. Эслаб қолади, ёзади. Ҳар бир телекомпаниялар дастури қиёслайди.

	кўрсатувлардан намоиш этилади. 2.3. Йирик телемагнатлар хақида гапирди. 2.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	Таърифни ёзиб олади, мисоллар келтиради.
4-босқич. Яқуний (10 мин)	3.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қарагади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2. Мустақил иш учун вазифа: телевидение турлар бўйича кластер тузишни вазифа қилиб беради.	4.1. Эшитидаи, аниқлаштиради. 4.2. Тошширикни ёзиб олади.

1.2. Амалий машғулотини ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Ўқув машғулоти режаси	1. Механик ва электрон телевизорлар билан таништирилади. 2. Оқ-қора ва рангли телевизорлар қўйиб кўрсатилади ва уларнинг фарқи мунозара қилинади. 3. Спутник (Йўлдош) орқали телекўрсатувларни таъкидлаш ва самаралдорлиги. 4. Интерактив телевидениесини афзаллиги. 5. Ўзбекистонда қабул қилинган телевидение. 6. Телевизион стандартлар масаласи ва счими

	7. Рақамли телевидение. 8. Телевиденисининг мулкчиллик жихатидан турлари. 9. Жаҳондаги етакчи телекомпаниялар. 10. Йирик телемагнатлар.
Ўқув машғулотининг мақсади: Бу амалий машғулоти жараёнида талабаларга телевидениега бағишланган фильмлар бўйича саволлар ва муаммолар борасида суҳбат ўтказилади. Бу дарсда савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин.	
Педагогик вазифалар: - мавзу бўйича билимларни тизимлаштириш, мустахкамлаш. - дарслик ва телевизион воситалар билан ишлаш кўникмаларини ҳосил қилиш; - телевизион компаниялар ва уларнинг турларини таҳлил қилиш кўникмаларини ривожлантириш.	Ўқув фаолиятининг натижалари: Талаба: - Механик ва электрон телевидение даври ҳамда мамлакатда оқ-қора ва рангли телевидениелар бўйича тушунчага эга бўлиши керак. - Спутник (Йўлдош) орқали телекўрсатувларни амалий машғулот пайтида кўрсатилиб телекомпаниялар дастури билан танишади. - интерактив телевидениенинг ва Ўзбекистонда кабелли телевидениелар келажаги ҳақида фикр алмашади. - телевидениенинг мулкчиллик жихатидан турларини ажратиш ифодаб беради. - жаҳондаги етакчи телекомпаниялар ва йирик телемагнатлар ҳақида фикрга эга бўлади.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блин-сўров, биргаликда ўқиймиз, телевидение турлари, телекомпаниялар ва телемагнатларга кластер-видеофильм намойиш этиш, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, телеэкран, студия, проектор, флипчарт, маркер, доска.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шaroитлари	Студия, камера, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

4- мавзу	ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ ҲОЗИРГИ БОСҚИЧДА
-------------	--

Маъруза машғулотининг ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулотининг шакли	Ахборот, визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулотининг режаси	1. Ўзбекистонда телевизион кўрсатувларни ташкил этишнинг босқичлари. 2. Мустақиллик даврда телевидениенинг ўрни ва роли. 3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг мамлакатда телевидениени ривожлантиришда асосий рол ўйнаган Фармонлари ҳамда Ҳукумат қарорлари. 4. Давлат ва нодавлат телеканалларнинг фаолияти. 5. Телевизион каналларнинг ўзига хос хусусиятлари ва дастурлари. 6. Ўзбекистон телеканалларинг 24 соатлик кўрсатувларга ўтиш жараёнилари. 7. Ўзбекистон телевидениеси фаолиятини мувофиқлаштириш. 8. Республика телевидениесининг кўрсатувлари дастури ва журналистлари вазифалари.
Ўқув машғулотининг мақсади: Ўзбекистондан телевидениенинг ривожланиш босқичларини тушинтириш.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> -телевизион кўрсатувларни ташкил этишнинг босқичларини тушинтириш; - мамлакатда телевидениени ривожлантириш бўйича Президент фармонлари ва ҳукумат қарорлари мақсади билан таъиништириш; -мустақиллик даврда телевидениенинг мулкчилик шакллари, янги каналларини ажратиб таъиниш қилиш. Ўқитиш услуби ва техникаси	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - Ўзбекистонда телевизион кўрсатувларни ташкил этишнинг босқичларини белгилаб олиш. - Мустақиллик даврда мамлакатимизда телевидениенинг ўрни ва роли билан. - Ўзбекистон Республикаси Президентининг мамлакатда телевидениени ривожлантиришда асосий рол ўйнаган Фармонлари ҳамда Ҳукумат қарорлар мазмун-моҳиятини тушиниш. -телевидениенинг мулкчилик жиҳатидан турлари ва дастурларини киёслаш. Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, “ха-йўк” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, катта ясси экранли монитор ёки телевизор, камера, проектор, график, органайзерлар.

Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, мантаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

Маъруза машғулотининг технологик картаси

Боскичлар, вакти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-боскич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, ўқув машғулотидан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитади, ёзиб олади.
2-боскич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Ўзбекистонда телевизион каналларнинг ўзига хос хусусиятлари бўйича талабаларга саволлар билан мурожаат қилади: -“O‘zbekiston” ва “Yoshlar” каналларининг дастурида қандай фарқлар бор? -қандай тележурналистларни биласиз?	2.1. Аниқлик қиритадилар. Жавоб беради.
3-боскич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун тезкор савол-жавоб ўтказади. - Ўзбекистон Республикаси Президентининг мамлакатда телевидениени ривожлантиришда асосий рол ўйнаган қандай Фармонлари ҳамда Хукумат қарорларини биласиз? - давлат ва нодавлат телеканалларининг фаолияти нима билан белгиланади? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом этади. 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланиш ҳолда маъруза машғулотни давом этади. -Мустақиллик даврда	3.1. Эшитади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни эшитидаи. 3.2. Схема ва жадваллар мазмунини

	телевидениенинг ўрни ва ролини шархлайди. 3.3. Телевизион каналларнинг ўзига хос хусусиятлари ва дастурлари. 3.4. Республика телевидениесининг кўрсатувлари дастури ва журналистлари вазифалари. 3.5. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	муҳокама қилади. Саволлар бериб, асосий жойларини ёзиб олади. 3.3. Эслаб қолади, ёзади. Ўз фикрини билдиради
4-босқич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2. Мустақил иш учун вазифа: Ўзбекистонда телевидениенинг бокичлари ва каналлари бўйича кластер тузишни вазифа қилиб беради.	4.1. Эшитади, аниқлантиради. 4.2. Топшириқни ёзиб олади.

1.2. Амалий машғулотини ўтиш технологияси

Вақти - 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот
Амалий машғулот режаси.	Ўзбекистон телевидениесига намуна этилган кўрсатув ёзуви кўрсатилади ва таҳлил қилинади.
<i>Амалий машғулотнинг мақсади:</i> Бу амалий машғулотни жараёнида талабаларга телевидениеда берилган кўрсатувларни таҳлил қила олиш кўникмасини шакллантириш. Бу машғулотда савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - Ўзбекистон телеканаллари бўйича билимларни тизимлантириш, мустаҳкамлаш. - кўрсатув тайёрлаш жараёнини таништириш ва	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари</i> Талаба: - Ўзбекистон телеканалларида берилган публицистик кўрсатувлар дастури билан танишиб чиқиш. - танланган публицистик кўрсатувни

телевизион воситалар билан ишлаш кўникмаларини ҳосил қилиш; - кўрсатувлар типологияси билан таништириш.	диккат билан тамоша қилиб керакли деталларни ўзига белгилаб олиш. -кўрсатилган публицистик кўрсатув ҳақида фикрини эркин ифодалаш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, телевидение турлари, телекомпаниялар ва телемагнатларга кластер, видеофильм намойиш этиш, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, телеэкран, студия, проектор, флипчарт, маркер, доска.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	Студия, камера, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

5- мавзу	ТЕЛЕВИДЕНИЕ ТИЗИМИ ВА ТЕЛЕКЎРСАТУВЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ
-------------	---

Маъруза машғулотининг ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулотининг шакли	Ахборот, визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулотининг режаси	1. Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси тизими. 2. Телевидение тахририятлари. Тахририятлар вазифаси. 3. Студиялар. Продюсер, режиссёр, режиссёр ассистенти, оператор, овоз режиссёри, монтажчи ва б. вазифаси. 4. Телекўрсатув жамоавий ижод тури сифатида. 5. Кўрсатув тайёрлаш жараёни. Кўрсатув графти. 6. Телевидениенинг жамият маънавий ҳаётига таъсири. 7. Телевидение фаолиятини мувофиқлаштириш.
Ўқув машғулотининг мақсади: Ўзбекистондан телевидениенинг тизими ва кўрсатувлар тайёрлаш жараёни билан таништириш.	
<u>Педагогик вазифалар:</u>	<u>Ўқув фаолиятининг натижалари:</u>

-телевидение тизими ҳақида маълумот беради ва вазифаларини тушинтиради. -телевизион кўрсатувларни таёрашнинг дастлабки босқичи ҳақида тушинча бериш; - телевизия ижоднинг шаклланишида ҳар бир ходим вазифасини тушинтириш;	Талаба: - Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси тизими ва телевидение тахририятлари ҳамда вазифаси нимадан иборат эканлигини тушиниш. - студиялар. Продюсер, режиссёр, режиссёр ассистенти, оператор, овоз режиссёри, монтажчи ва б. вазифаси билиш. -кўрсатув тайёрлаш жараёни билан танишиш. -Телевидениенинг жамият маънавий ҳаётига қандай таъсир этишини англаш ва мушоҳада этиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, “ха-йўк” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, қатга ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, проектор, график органайзерлар.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, монтаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

Маъруза машғулотининг технологик картаси

Босқичлар, вақти	Ҳаёлият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, ўқув машғулотидан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1 Ўқишга, ёзиб олади
2-босқич Билимларни фаоллаштириш (10 мин)	2.1 Ўзбекистон телевидениеси ва кўрсатувлар тайёрлаш жараёни бўйича талабалар тушинчасини билиш учун саволлар билан муносабат қилади. -Ўзбекистонда қандай телеканаллар ҳаёлият кўрсатяпти? -қим телевиденида бўлиб кўрсатув тайёрлаш жараёнида	2.1 Аниқлик қиритадилар Жавоб беради

3-боскич. Асосий (55 мин.)	катнашган? 3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниклаш учун савол билан мурожаат қилади: -Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси тақдим этаётган қандай публицистик кўрсатувларни биласиз? -Телевидение тахририятлари қандай вазифани бажаради? -Студиялар. Продюсер, режиссёр, режиссёр ассисенти, оператор, овоз режиссёри, монтажчи ва б. вазифаси ким билади? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом этади. 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади. -Телевидениеда кўрсатувларни ташкил этиш усуллари ҳақида гапирди.. 3.3. Телевизион каналларнинг тизимини тушинтиради. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	3.1. Эшитидаи. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни эшитидаи. 3.2. Схема ва жадваллар мазмунини муҳокама қилади. Саволлар бериб, асосий жойларини ёзиб олади. 3.3. Эслаб қолади, ёзади. Ўз фикрини билдиради
4-боскич. Яқуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2. Мустақил иш учун вазифа: Миллий телерадиокомпания ва студиялар тизими бўйича кластер тузишни вазифа қилиб беради.	4.1. Эшитидаи, аниқлаштиради. 4.2. Тоғширикни ёзиб олади.

1.2. Амалий машғулотини ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулоти режаси.	“O‘zbekiston” телерадиоканалида бўлиб студиялар билан танишад.
<i>Амалий машғулотининг мақсади:</i> Амалий машғулотини талабаларни “O‘zbekiston” телерадиоканали фаолияти билан яқиндан таништириш. Бу машғулотда савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - Ўзбекистон телесканаллари бўйича билимларни тизимлаштириш, мустаҳкамлаш. - кўрсатув тайёрлаш жараёнини таништириш ва телевизион воситалар билан ишлаш кўникмаларини ҳосил қилиш; - студиялар фаолияти билан таништириш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - “O‘zbekiston” телерадиоканалида бўлиб студиялар фаолияти билан танишад; -телевидениеда фаолият кўрсатувчи журналист, муҳаррир ва режиссёрлар билан мулоқатда бўлиш. -кўрсатув тайёрлаш жараёни билан танишини ва у ҳақда ўз фикрини эркин ифодалаш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, телевидение турлари, телекомпаниялар ва телемагнатларга кластер, видеофильм намоишини ўтиш, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, телеэкран, студия, проектор, флипчарт, маркер, доска.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шартлари	Студия, камера, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория

6-мавзу	ТЕЛЕВИДЕНИЕ ВА РАДИО.
---------	-----------------------

Маъруза машғулотининг ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулотининг шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулотининг режаси	1. Радиоэшиттиришларини ўзинга хос хусусиятлари.

	2. Бевосита тирик овоз орқали инсон ҳақида маълумот олиш ва сўзловчи нутқиға эътибор. 3. Радиоэшиттиришнинг психологик механизми - «ишониш ва ишонмаслик фильтри». 4. Радиоэшиттиришларнинг таъсирчанлиги. 5. Радиодраматургиянинг ўзига хос хусусиятлари. 6. Радиода драматургия конунлари. 7. Радио биргина овози билан телевидениега нисбатан аҳамиятли томонлари. 8. Сўз-буюк кудрат. 9. Радиоэшиттириш билан телекўрсатув аспектида тафовут. Радиоэшиттиришнинг ижтимоий вазифаси.
--	---

Ўқув машғулотининг мақсади: Ўзбекистондан телевидениенинг тизими ва курсатувлар тайёрлаш жараёни билан таништириш.

<i>Педагогик вазифалар:</i> - телевидение ва радионинг оммавий ахборот воситалари тизимида ўрни ҳақида маълумот беради ва вазифаларини тушинтиради. - радио ҳақида тушинча бериш; - радио ижоднинг телевизион ижод ўртасидаги фарқни тушинтириш;	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - радиоэшиттириш ва телекўрсатув тайёрлаш жараёнлари ўртасидаги фарқни билиш. - радионутқнинг таъсирчан воситаларини тушиниш. - радиомонтаж техникасининг телевидениега кириб келишини билиш. - радиоэшиттиришда ижтимоий фикр ифода этилишини билиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блип-сўров, баён қилиш, кластер, “ха-йўк” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, қағза ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, проектор, график органайзерлар.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, монтаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

Маъруза машғулотининг технологик картаси

Босқичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба

1-босқич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, ўқув машғулотида қўйилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитиладиган.
2-босқич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Ўзбекистон телевидениеси ва кўрсатувлар тайёрлаш жараёни бўйича талабалар тушунчасини билиш учун саволлар билан муносабат қилади: -Ўзбекистонда қандай радиоканаллар фаолият кўрсатяпти? -давлат ва нодавлат радиоканаллар дастурида қандай фарқлар мавжуд?	2.1. Аниқлик қилинади. Жавоб берилади.
3-босқич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан муносабат қилади: -Ўзбекистон радиоканалларида мунтазам бериладиган қандай публицистик эшиттиришларни билади? -Телевидение таҳририятлари билан радио таҳририяти ўртасида қандай фарқ бор? -қандай радиожурналистларни билади? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маълумоти давом этади. 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маълумоти машғулоти давом этади. -Телевидение ва радионинг ўзига хос хусусиятларини кўрсатади. 3.3. Радиоканаллар дастурининг психологиясини тушунтиради. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва эътибор олишларини таъкидлайди.	3.1. Эшитиладиган. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди. жавоб берилади. Жавоб берилади ва тўғри жавобни эшитилади. 3.2. Схема ва жадваллар мазмунини муҳофаза қилади. Саволлар бериб, асосий жойларини эътибор олади. 3.3. Эслаб қолади. Эътибор ўз фикрини билдиради.
4-босқич Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқин ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган	4.1. Эшитиладиган. аниқлаштирилади.

	талабаларни рағбатлантиради. 3.2.Мустақил иш учун вазифа: Радиоэшиттиришларда ахборот узатиш тизимини ва дастурини ўрганиб келиш тайинланади.	4.2. Тошширикни ёзиб олади.
--	---	-----------------------------------

1.2. Амалий машғулотини ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулоти режаси.	“O'zbekiston” телерадиоканалида бўлиб радиотахририят ва студиялар билан танишади.
<i>Амалиймашғулотининг мақсади:</i> Амалий машғулотини талабаларни радиоканал тахририят ва студияси билан билан яқиндан таништириш. Бу машғулотда савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - радиэшиттириш технологияси хақида умумий тушунча бериб ижодий жараён бўйича билимларни шакллантириш, мустахкамлаш. - эшиттириш тайёрлаш жараёнини билан таништириш ва студияда микрофон ёнида талабанинг фикрини эркин ифодалашни ўргатиш; - тахририятдаги радиожурналист-лар фаолияти билан таништириш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - “O'zbekiston” телерадиоканалида бўлиб студиялар фаолияти билан танишади. -радио тахририятида бўлиб журналист, мухаррир ва режиссёрлар билан мулоқатда бўлиш. -эшиттириш тайёрлаш жараёни билан танишиш ва у ҳақда ўз фикрини эркин ифодалаш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блип-сўров, биргаликда ўқиймиз, радиоканаллар турлари, радиожурналистлар билан учрашув, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, радиотахририят, студия
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	Радиостудия, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган.

7- мавзу	ТЕЛЕВИДЕНИЕ ВА ТЕАТР.
-------------	------------------------------

Маъруза машгулотининг ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машгулотининг шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машгулотининг режаси	1. Телевидение билан театрнинг бир-бирига ўхшаш томонлари. 2. Студия ва сахнанинг боғлиқ томонлари. Сахна интервью телевизион интервьюдан нимаси билан фарқ қилади-ю, нимаси билан ўхшаш? 3. Телевизион кўрсатув тайёрловчилари (сценарий муаллифи, режиссёр, актёр) нуктан назаридан телевидениенинг театр билан яқинлаштирувчи жиҳатлари. 4. Телекўрсатув ва театрнинг макон ва замонда ифода этилиш усуллари. 5. Телевидение макон ва замон борасида театрга нисбатан кўпроқ техник имкониятларга эга; ҳаракат бир вақтнинг ўзида бир неча майдончада рўй бериши мумкин. 6. Театрнинг экранда ифода этилиши 7. Театр режиссёри билан телевидение режиссёрининг вазифаси.

Ўқув машгулотининг мақсади: Телевидение билан театр ўртасидаги алоқадорлик ва кўрсатувлар тайёрлаш жараёнида унинг усулларида фойдаланишни ўрганиш.

Педагогик вазифалар - Телевидение билан театрнинг бир-бирига ўхшаш томонлари ҳақида маълумот беради ва вазифаларини тушинтиради. -телекўрсатув ва театрнинг макон ва замонда ифода этилиш усуллариини тушинтириш; - театр ижодининг телевизион ижод ўртасидаги фарқни ажратиб кўрсатиш.	Ўқув фаолиятининг натижалари: Талаба: - спектакль ва телекўрсатув тайёрлаш жараёнлари ўртасидаги фарқни билиш. - теледраматургиянинг таъсирчан воситаларини тушиниши. -театр постановка техникасининг телевидениеда фойдаланишини билиш -телепублицистикада драматургия қонунларини тушиниши.
---	---

Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, “ха-йўк” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, қатта ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, проектор, график органайзерлар.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, мантаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

Маъруза машғулотининг технологик картаси

Босқичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, мавзуга алоқадор алабиётларни эълон қилади, ўқув машғулотидан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитади, ёзиб олади.
2-босқич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Телевидение билан театрнинг бир-бирига ўхшаш томонлари аниқлаш учун саволлар билан мурожаат қилади: - театр нима? - студия ва сахнанинг бир-бирига қандай боғлиқ томонлари бор?	2.1. Аниқлик киритадилар. Жавоб беради.
3-босқич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: - Ўзбекистонда дастлабки кинематограф-чиларни ким айтиб беради? - қандай кинохроникаларни биласиз? Ушбу савол-жавоблардан сўни	3.1. Эшитади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди. жавоб беради Жавоб беради ва тўғри жавобини

	маърузани давом этади. 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади. -Телевидение ва театрнинг ўзига хос хусусиятларини қийслайди. 3.3. Телекўрсатув тайёрлаш ва кинога олиш жараёнларини тушинтиради. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	эшитлади. 3.2 Саволлар бериб, асосий жойларини ёзиб олади. 3.3. Эслаб қолади, ёзади. Ўз фикрини билдиради
4-босқич. Якуний (10 мин.)	4.1 Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2.Мустақил иш учун вазифа: Телевидениеда намоён бўлган миллий ва чет эл фильмлари рўйхатини қилиб, ўрганиб қилиш тайинланади	4.1. Эшитлади. аниқлаштиради. 4.2. Топшириқни ёзиб олади.

1.2. Амалий машғулотнинг ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулотни режаси	“O‘zbekiston” телерадиоканалида бўлиб адабий-драматик студиялар билан танишади.
Амалий машғулотнинг мақсади. Амалий машғулотни телевидениенинг адабий-драматик тахририятида фаол иш кўрсатаётган мухаррир ва режиссёрлар билан таништириш. Бу машғулотда савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин.	
Педагогик вазифалар -тестестудияга уюштириш.	Уқув фаолиятининг натижалари: Ҳаба: - “O‘zbekiston” телерадиоканалида бўлиб

-телесвидениенинг адабий-драматик студия мухаррир ва режиссёрларни талабалар билан суҳбатга таклиф қилиш. -телесвидение ва театр ўртасидаги умумий алоқадорликни тушинтириш.	адабий-драматик студияда мухаррир ва режиссёр фаолияти билан танишади. - адабий-драматик студияда бўлиб журналист, мухаррир ва режиссёрлар билан мулоқатда бўлиш. -адабий-драматик кўрсатув тайёрлаш жараёни билан танишиш ва у ҳақда ўз фикрини эркин ифодалаш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси. радиотахририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	студия, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

8-мавзу	ТЕЛЕВИДЕНИЕ ВА КИНО.
---------	-----------------------------

Маъруза машғулотининг ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулотининг шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулотининг режаси	1. Кинофильм турлари ва жанрлари. 2. Тасвирга олишда телевидение ва кинонинг ўхшашлик томонлари. 3. Кинотасвирда режиссёрнинг маҳорати. 4. Телевидение ўз унсурларини кинодан олиши. Кинопублицистиканинг аҳамияти. 5. Кинонинг телевидениедан асосий фарқи. 6. Телевидение ва кинода макон ва замон. 7. Телевидениенинг кинодан фарқи унинг ижтимоий вазифасидан келиб чиқади: телевидение журналистик вазифани бажарса, кино санъат вазифасини бажарди.
Ўқув машғулотининг мақсади: Телевидение билан кино ўртасидаги алоқадорлик ва кўрсатувлар тайёрлаш жараёнида унинг усулларида фойдаланишни ўргатиш.	

<i>Педагогик вазифалар:</i> -телевидение билан кинонинг бир-бирига ўхшаш томонлари хақида маълумот беради ва вазифаларини тушинтиради. -телекўрсатув ва кинонинг макон ва замонда ифода этилиш усулларини тушинтириш; - кино ижоднинг телевизион ижод ўртасидаги фарқни ажратиб кўрсатиш;	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - кинопублицистика ва телекўрсатув тайёрлаш жараёнлари ўртасидаги фарқни билиш. - кинонинг таъсирчан воситаларини тушиниш. -киномонтаж техникаси ва экран унсурларининг телевидениега кириб келишини билиш. -кинохроникада тарихийликнинг ифода этилишини билиш. -кино санъати телевизион ижоднинг ажралмас қисми эканлигини тушиниш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш. кластер. "ха-йўк" техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни. қатта ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, кинопроектор, экран.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, монтаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

Маъруза машғулотининг технологик картаси

Босқичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кириш (5 мин.)	1.1 Мавзу, унинг мақсади, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади. Ўқув машғулотида қўйилган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитилади. Ўзиб олади.
2-босқич Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Телевидение билан кинонинг бир-бирига ўхшаш томонлари аниқлаш учун саволлар билан мурожаат қилади - Ўзбекистонда дастлабки кинематографчиларни ким айтиб беради? -қандай кинохроникаларни биласиз?	2.1. Аниқлик киритади. Жавоб беради

	Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом этади.	
3-боскич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: -кино санъати бўйича ким қандай адабиётлар билан таниш? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади. -Телевидение ва кинонинг ўзига хос хусусиятларини киёслайди. 3.3. Телекўрсатув тайёрлаш ва кинога олиш жараёнларини тушинтиради. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади. -Телевидение ва кино асарини тайёрлашнинг ўзига хос хусусиятларини киёслайди. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	3.1. Эшитидаи. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни эшитидаи. 3.2 Саволлар бериб, асосий жойларини ёзиб олади. 3.3. Ўслаб қолади. ёзади. Ўз фикрини билдиради
4-боскич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга якун ясади ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2.Мустақил иш учун вазифа: Телевидение дастурида миллий ва чет эл бадиий, ҳужжатли ва илмий оммабоп фильмлар каталогини тизиб чиқиш тайинланади.	4.1. Эшитидаи, аниқлаштиради. 4.2. Топшириқни ёзиб олади.

1.2. Амалий машғулоти ўқиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулоти режаси.	Ўзбекистон Миллий телерадиокомпаниясида бўлиб кинокўрсатувлар студияси билан танишади.
<i>Амалий машғулотнинг мақсади:</i> Амалий машғулотни Ўзбекистон Миллий телерадио-компаниясида бўлиб кинокўрсатувлар студияси фаолият кўрсатаётган мухаррир ва режиссёрлар иши билан таништириш. Бу машғулотда савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> -телевидение кинокўрсатувлари тахририятига сафар уюштириш. -телестудияда мухаррир ва режиссёрлар билан учрашув ташкил қилиш. -кинокўрсатув тайёрлаш жараёнида мухаррир вазифасини тушунириш; - тахририятдаги тележурналистлар фаолияти билан таништириш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - телевидение кинокўрсатувлари тахририятида бўлиб мухаррир ва режиссёр фаолияти билан танишади. - фильмларни ҳақиқий мазмуни ва турларига қараб телекўрсатувлар дастуридан ўрин олиш қонуниятларини ўрганиш ва журналист, мухаррир ва режиссёрлар билан мулоқатда бўлиш. -кўрсатув тайёрлаш жараёни билан танишини ва у ҳақда ўз фикрини эркин ифода қилиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Билим-сўров, биргаликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, радиотахририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	студия, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўқишга мослаштирилган аудитория.

9-маъруза	ТЕЛЕВИДЕНИЕ ОМАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИДАН ЎҚИШ СИФАТИДА ВА ТАМОЙИЛИ.
-----------	--

Маъруза машғулоти ўқиш технологияси

Вакти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулотининг шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулотининг режаси	1. Телевидениенинг ОАВлари тизимида алохида ўрин тутishi. 2. Телевидениега таъриф. 3. Телевидение тамойили: инсонийлик, ҳаққонийлик, ошқоралик, миллийлик, бағрикенглик, партиявийлик ва б.. 4. Телевидениенинг матбуот тамойили ва функцияларини бажаришдаги ўрни. 5. Телевидение ахборот узатишда ўзига хос товуш ва тасвирнинг томошабинга бевосита қаратилган тури сифатида. 6. Телевидение кўрсатувларининг сарҳад билмаслиги. 7. Тезкор телевизион янгиликлар.
Ўқув машғулотининг мақсади: Телевидениенинг ОАВлари тизимида ўрни ва тамойилларини ўрганиш.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - телевидениенинг ОАВлари тизимида алохида ўрин тутishi ҳақида маълумот бериш; -телевидение тамойилларига таъриф бериш ва жамиятда унга амал қилиш механизмни тушунтириш; - ахборот етказишда телевидениенинг ўзига хос хусусият-ларини таништириш бошқа оммавий ахборот воситалари-даги ижод ўртасидаги фарқни ажратиб кўрсатиш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - оммавий ахборот воситаларида телевидениенинг ўрни ва вазифасини тушунishi. - телевидение тамойилларини дастурда берилаётган кўрсатувлар орқали ажратиб кўрсатишни ўрганиш. -тезкор ахборот етказиш усулларини билishi.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, “ха-йўк” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, қатта ясаи экранли манитор ёки телевизор, камера, кинопроектор, экран.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, мангаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

Маъруза машғулотида технология каттаси

Боскичлар, вакти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-боскич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг максади, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон килади. Ўқув машғулотида кутилаётган натижалар маълум килинади.	1.1. Эшитади, ёзиб олади.
2-боскич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Телевидение билан бошқа оммавий аборот воситаларининг бир- бирига ўхшаш томонлари аниқлаш учун саволлар билан муурожаат килади: - Ўзбекистонда нечта оммавий аборот воситалари фаолият кўрсатмоқда? - мамлакатимизда нечта телеканаллар ишламоқда? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом этади.	2.1. Аниқлик киритади. Жавоб беради.
3-боскич. Асосий (55 мин.)	3.1 Талабалар ўйиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан муурожаат килади: - ошкоралик тамойили деганда сиз нимани тушунаси? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотида давом этади. - Телевидениенинг оммавий аборот воситалари сифатидаги ўрни ва ролини тушунтиради. 3.3. Телевидение тамойилларини бирма-бир ажратиб таҳлил килади 3.4 Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига ўйибор килишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	3.1. Эшитади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва туғри жавобни эшитади. 3.2 Саволлар бериб, асосий жойларини ёзиб олади 3.3. Ёслаб колади, ёзади. Ўз фикрини билдиради

	Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	
4-босқич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясади ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2. Мустақил иш учун вазифа: Оммавий ахборот воситалар тизим ҳақда кластер тайёрлаш тайинланади.	4.1. Эшитади, аниқлаштиради. 4.2. Топширикни ёзиб олади.

Амалий машғулотини ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва қисқайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулотни режаси.	Ўзбекистон Миллий телерадиокомпаниясида “Ахборот” таҳририяти иши билан танишади.
<i>Амалий машғулотнинг мақсади:</i> Амалий машғулотни Ўзбекистон Миллий телерадио-компаниясида бўлиб “Ахборот” таҳририятида фаолият кўрсатаётган мухаррир ва режиссёрлар иши билан таништириш. Бу машғулотда савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> -телевидениенинг “Ахборот” таҳририятига сафар уюштириш. -телестудияда мухаррир ва режиссёрлар билан учрашув ташкил қилиш. -видеохабар тайёрлаш жараёнида мухаррир вазифасини тушинтириш. - таҳририятдаги тележурналистлар фаолияти билан	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - “Ахборот” таҳририятида бўлиб мухаррир ва режиссёр фаолияти билан танишади. - узатилаётган ахборот публичистик кўрсатувларда телевидение тамойилларидан келиб чиқадиган материалларни ажратишни ўрганиш ва журналист, мухаррир ва режиссёрлар билан мулоқатда бўлиш. -“Ахборот” тайёрлаш жараёни билан

таништириш.	танишиш ва узатилаётган материаллар ҳақда ўз фикрини эркин ифодалаш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, таҳририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	студия, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

10- мавзу	ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ.
--------------	--

Маъруза машғулотининг ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулотининг шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулотининг режаси	1. Телекўрсатув икки йўналишда: телевизион-техника ва телевизион журналистиканинг махсули сифатида телестомошабин эътиборига ҳавола этилиши. 2. Телемарказда студияларга ўрнатилган камералар ёрдамида тасвир студия пультага ва у ердан марказий пультага юборилиб тарқатилиши. 3. Телевизион сигналлар электромагнитик тўлқин ёрдамида тарқатилиб «кен қўламлиги» намойиш бўлади. 4. Телевидениенинг хонакилиги ёки экранлилиги. 5. Телевидениенинг кўп қирралиги: йўлдошли, кабели, видеокассетали ва ракам тасвирли телевидениелар мавжуд. 6. Телевидениенинг тасвирийлиги нарсалар ҳолида ва образларни жонли ва жонсиз қилиб кўрсатишда бевосита ва билвоситалик хусусияти 7. Телевидениеда ахборотнинг тахассислиги.
<u>Ўқув машғулотининг мақсади</u> Телевидениенинг ўзига хос хусусиятларини	

ажратиб таҳлил қилиш.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> -телекўрсатув икки йўналишда: телевизион-техника ва телевизион журналистиканинг махсули сифатида телетомошабин эътиборига ҳавола этилиши. ҳақида маълумот бериш; -телевидениенинг “кенг қўламли”лиги яъни ҳар ерда ҳозир узор эканлигини тушинтириш; -телевидениенинг хонаки-лиги ёки экранлидигига таъриф бериш; -телевидениенинг кўп қирралиги тушинтириш; - ахборот етказишда телевидениенинг билвосита ва бевосита хусусиятларини қисқаб таништириш бошқа оммавий ахборот воситаларидаги ижод ўртасидаги фарқни ажратиб кўрсатиш. - телевиденида ахборотнинг шахсланиш хусусиятларини изоҳлайди.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: -телекўрсатув икки йўналишда: телевизион-техника ва телевизион журналистиканинг махсули сифатида телетомошабинга етказилишини тушиниш. -Телекўрсатувларни амалга ошириш тартиби тушиниш. -Телевизор сигналлар электромагнитик тўлқин ёрдамида тарқатилиб «кенг қўламли»ни билиш. Телевидениенинг хонакилиги ёки экранлидиги нима эканлигини билиш. Телевидениенинг кўп қирралигини ажратиб кўрсатиш. Телевидениенинг тасвирийлиги нарса, ҳодиса ва образларни жонли ва жонсиз қилиб кўрсатишда бевосита ва билвоситалик хусусиятидан келиб чиққан кўрсатувларни белгилаш. -Телевиденида ахборотнинг шахсланишини тушиниш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиң-сўров, баён қилиш, кластер, “ха-йўк” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, қатта ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, кинопроектор, экран.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, мангаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

Маъруза машғулотиининг технологик картаси

Босқичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба

1-босқич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади, ўқув машғулотида қўйилган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитилади, ёзиб олади.
2-босқич. Билимларни қайта қўйиш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат қилади: - Ўзбекистонда телекўрсатувлар узатиш мамлакат ҳудудининг неча қисmini қамраган? -мамлакатимизда неча давлат телеканаллари ишламоқда? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маълум қилинади.	2.1. Аниқлик қилинади. Жавоб берилади.
3-босқич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар ўқиб-қўйиш жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: -уйда қим қайси мамлакат телекўрсатув-ларини кўриб туради? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан қўйилган ҳолда маълум машғулоти давом этади. -телевидение дастурида беvosита ва билvosита кўрсатувларни қим ажратиб берилади? -кўрсатув олиб қўйиш журналистлар номини қим айтиб бера олади? 3.3. Телевидение тамоқларини бирма-бир ажратиб таҳлил қилади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига ўқиб-қўйиш қилишни ва ёзиб қўйишларини таъкидлайди. Ўқитувчи визуал материаллардан қўйилган ҳолда маълум машғулоти давом этади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига ўқиб-қўйиш қилишни ва ёзиб қўйишларини	3.1. Эшитилади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўқилади, жавоб берилади. Жавоб берилади ва туғри жавобни эшитилади. 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий қўйишларини ёзиб олади. 3.3. Ўқиб қўйиш, ёзилади. Ўз қўйишларини билдиради

	таъкидлайди.	
4-босқич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясаиди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2. Мустақил иш учун вазифа: Оммавий ахборот воситалар тизими ҳақида кластер тайёрлаш тайинланади.	4.1. Эшитади, аниқлаштиради. 4.2. Топшириқни ёзиб олади.

Амалий машғулотини ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулот режаси.	Ўзбекистон Миллий телерадиокомпаниясида “Ахборот” таҳририяти иши билан танишади.
<i>Амалий машғулотнинг мақсади:</i> Амалий машғулотни факультет студиясида ўтказилиб телевидениенинг ўзига хос хусусиятларини билан таништириш. Бу машғулотда савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - телекурслар икки йўналишда: телевизион-техника ва телевизион журналистиканинг махсули сифатида телетомошабин эътиборига ҳавола этилиши ҳақида маълумот бериш. -телевидениенинг “кенг қўламли”лиги яъни ҳар ерда ҳозир нозир эканлигини тушинтириш. -телевидениенинг хонақилиги ёки экранлилигига таъриф бериш. -телевидениенинг кўп қирралиги тушинтириш. - ахборот тақдирини телевидениенинг бевосита ва бевосита хусусиятларини қисқартиради таништириш бошқа оммавий	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: -телевизион-техника ва телевизион журналистиканинг махсули сифатида намоён бўлишини билиш; - телевидениенинг “кенг қўламли”лигига ва экранлилигига таъриф бериш . -телевидениенинг бевосита ва бевосита хусусиятларини қисқартиради. -ахборотнинг шахсланиш хусусиятларини мисоллар билан таъриф бериш.

ахборот воситалари-даги ижод ўртасидаги фарқни ажратиб кўрсатиш; - телевидениеда ахборотнинг шахсланиш қусусиятларини изохлайди.	
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, таҳририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	студия, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

11- мавзу	ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ ЖАМИЯТДАГИ ВАЗИФАЛАРИ.
--------------	---

Маъруза машғулотиининг ўқитиш технологияси

Вақти – 4 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулотиининг шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулотиининг режаси	1. Журналист вазифаси аудиториянинг талабини ҳисобга олиш ва телекўрсатув тайёрловчи ташкилот томонидан белгиланган мақсадларга хизмат қилиш ҳақида. 2. Кўрсатув учун лицензиялар берадиган давлат органларининг тижорат телеканаллари, телестанция эгалари олдида талаблари 3. Кўрсатув бу – миллий бойлик. 4. Географик универсаллик; Барчанинг дил ва манфаатларини қондириш; Миллий озчилик манфаатларини ҳам ифода этиш; Миллий рух ва жамоатчилик ҳақида ғамхўрлик қилиш; Аудиторияни кенгайтириш мақсадида кўрсатувлар савиясини оширишга интилиш; Ҳукумат ва шахсий манфаатлардан воз кечиш. 5. Ходимлар ижодий эркинлигини таъмин этиш. 6. Ахборот узатиш вазифаси. 7. Маданий – маърифий вазифаси 8. Интегратив вазифаси 9. Ижтимоий-педагогик вазифа.

	10. Ташкилотчилик вазифаси. 11. Таълим бериш вазифаси. 12. Рекреатив вазифа.
Ўқув машғулоти нинг мақсади: Телевидениенинг жамиятдаги вазифаларини таҳлил қилиш.	
Педагогик вазифалар: -тележурналист вазифаси ва бурчи ифода этилган дарслик ва ўқув қўлланмаларни изоҳлаб тавсия қилиш; -телевидение фаолиятини мувофиқлаштириш тамойилларини тушинтириш; -телевидениенинг вазифаси-ни илмий асослаб тушинтириш;	Ўқув фаолиятининг натижалари: Талаба: - тележурналист вазифаси ва бурчи ифода этилган дарслик ва ўқув қўлланмаларнинг рўйхатини ёзади. -телекўрсатувни миллий маънавий бойлик сифатида тушиниш. -телевидениенинг географик универсаллиги, барчанинг манфаатларни ифода этиш, кўрсатувлар савиясини ошириш, сўз эркинлиги тамойилларига амал қилишни билиш. -жамиятда телевидениенинг вазифаларининг ҳар бирини ажратиб таҳлил қила олиш малакасига эга бўлиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, “ха-йўк” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, катта ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, кинопроектор, экран.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, мантаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

1.1.Маъруза машғулоти

Босқичлар ва вақти	Фаолият мазмун
	Ўқитувчи Талаба

1-босқич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади, ўқув машғулотида кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитади, эзиб олади.
2-босқич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат қилади: - тележурналистика оид ким қандай адабиётлар билан танишиб чиккан? -телекўрсатув кўрганингизда кўпроқ қандай кўрсатувларни кўришни истайсиз? -телевидение сизга нима беради? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом эттади.	2.1. Аниқлик киритадилар. Жавоб беради.
3-босқич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: -мамлакатимизда ёки жаҳонда бўлаётган ҳолиса-воқеалар туғрилидаги ахборотлар-ни кўпроқ қасрдан оласиз? 3.2. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулоти давом этади: -телевидениенинг географик универсаллиги деганда нимани тушунасиз? -“Ахборот” инфомацион дастурини ким мунтазам кўриб боради ва кўрсатув олиб боровчи журналистлар номини ким айтиб бера олади? 3.3. Телевидениенинг жамиятдаги вазифаларини бирма-бир ажратиб таҳлил қилади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва эзиб олишларини таъкидлайди. Ўқитувчи визуал	3.1. Эшитади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва туғри жавобни эшитади. 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий жойлари-ни эзиб олади 3.3. Ўслаб қолади, ётади. Ўз фикрини билдиради

	материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулоти давом этади.	
	3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	
4-босқич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2. Мустиқ иш учун вазифа: телевидениенинг жамиятдаги вазифалари бўйича кластер тайёрлаш тайинланади.	4.1. Эшитиш, аниқлаштирилади. 4.2. Топшириқни ёзиб олади.

1.1. Амалий машғулоти ўқиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулоти шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулоти.
Амалий машғулоти режаси	Телевидениенинг жамиятдаги вазифаларидан келиб чиққан кўрсатувлари билан танишиб ва ўрганиб чиқин.
Амалий машғулоти натижа: Амалий машғулоти факультет студиясида ўтказилиб телевидениенинг жамиятдаги вазифалари билан таништириш. Бу машғулотида савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - телевидениенинг ҳозирги даврдаги вазифалари ва телевизион журналистиканинг ривожланиш йўналишлари ҳақида маълумот бериш; - телевидениенинг вазифаларидан келиб чиққан кўрсатувлар дастури тизими билан таништириш; - телевидениенинг жамиятдаги вазифалари ҳақидаги	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - телевидениенинг ҳозирги даврдаги вазифалари ва телевизион журналистиканинг ривожланиш йўналишлари ҳақида билиш; - телевидениенинг вазифаларидан келиб чиққан кўрсатувларни таҳлил қила олиш; - телевидениенинг жамиятдаги вазифаларига ҳисоблар келтириб изоҳлаш. - жамиятда ахборот узатиш усуллари

мавзуга алоҳида таъриф бериш; -телевидениеда фаолият кўрсатаётган журналистларни таклиф қилиб талабалар билан мулоқот ташкил этиш.	
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, тахририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шаронглари	студия, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган. гуруҳ дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

1.2. Маъруза машғулоти нининг технологик картаси

Босқичлар, вакти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади. ўқув машғулоти дан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитилади. ёзиб олади.
2-босқич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат қилади: - телевидениенинг ахборот узатиш вазифаси деганда нимани тушинасиз? -телевидение барчанинг дидига мос келиши деганда нимани тушинамиз? -телевидениеда кимнинг манфаати ифода этилади? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом этади.	2.1. Аниқлик қиритадилар Жавоб беради.
3-босқич Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади	3.1. Эшитилади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди.

	-давлат ва жамиятни бошқаришда телевидениенинг қандай роли бор? 3.2. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади: -телевидениенинг бирлаштирувчилик вазифаси деганда нимани тушунасиз? -маънавий-маърифий кўрсатувларни ким мунтазам кўриб боради ва кўрсатув олиб боровчи журналистлар номини ким айтиб бера олади? 3.3. Телевидениенинг жамиятдаги вазифаларини бирма-бир ажратиб таҳлил қилади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни эшитади. 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий жойлари-ни ёзиб олади. 3.3. Ўслаб қолади, ёзади. Ўз фикрини билдиради
4-босқич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2 Мустақил иш учун вазифа: телевидениенинг жамиятдаги вазифалари бўйича кластер тайёрлаш тайинланади	4.1. Эшитади, аниқлаштиради. 4.2. Топшириқни ёзиб олади.

1.1.Амалий машғулотини ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулот режаси.	Телевиденисининг жамиятдаги вазифаларидан келиб чиққан кўрсатувлари билан танишиб ва ўрганиб чиқиш.
<i>Амалий машғулотининг мақсади:</i> Амалий машғулотни факультет студиясида ўтказилиб телевидениенинг жамиятдаги вазифалари билан таништириш. Бу машғулотда савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - телевидениенинг ҳозирги даврдаги вазифалари ва телевизион журналистиканинг ривожланиш йўналишлари ҳақида маълумот бериш; -телевидениенинг вазифаларидан келиб чиққан кўрсатувлар дастури тизими билан таништириш; -телевидениенинг жамиятдаги вазифалари ҳақидаги мавзуга алоҳида таъриф бериш; -телевиденида фаолият кўрсатаётган журналистларни таклиф қилиб талабалар билан мулоқот ташкил этиш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - телевидениенинг ҳозирги даврдаги вазифалари ва телевизион журналистиканинг ривожланиш йўналишлари ҳақида билиш, - телевидениенинг вазифаларидан келиб чиққан кўрсатувларни таҳлил қила олиш; -телевидениенинг жамиятдаги вазифаларига мисоллар келтириб изоҳлаш. -жамиятда ахборот узатиш усулларини билиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз. мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси. тахририят. студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шартлари	студия, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган ан. гуруҳда дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

12- мавзу	ЗАМОНАВИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕ ТАБИАТИ. ЭКРАН УНСУРИ.
--------------	---

Маъруза машгулотининг ўқитиш технологияси

Вақти – 4 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машгулотининг шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машгулотининг режаси	1. Телевидениеда ижодни намоён этиш усуллари. 2. Экран унсuri кинодан ўтиш жараёnlари. 3. Кадр тушинчаси. 4. «План» тушунчаси. 5. «Ракурс» ҳам экран унсурининг мухим элементларидан бири сифатида. 6. Монтаж турлари. 7. Съёмка турлари.
Ўқув машгулотининг мақсади: Замонавий телевидение табиати нима эканлигини тушинтириш.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> -телевидениенинг кинодан олган жиҳатлари ва табиати ифода этилган дарслик ва ўқув қўлланмаларини ўқишнинг тавсия қилиш; -телевидениенинг табиати нималардан иборат эканлигини тушинтириш. -экран унсирларининг кино экрани унсирлари билан киёслаб тавсиф бериш:	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - тележурналистика техник ижод сифатида намоён бўлиш жараёнларини тушиниш. -телеэкранда тасвирланаётган кадрлар ҳетмакетлигини изоҳлаш. - тасвирланаётган кадрда “план” турларини ажратиб кўрсатишни билиш. -телевизион монтаж турларини таҳлил қилиш малакасига эга бўлиш. -ракурсдан фойдаланишни билиш. -съёмкага олиш усулларини билиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, “ха-йўк” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, қатта ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, кинопроектор, экран.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, монтаж столи, проектор.

1.1.Маъруза машгулотининг технологик картаси

Боскичлар. вакти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-боскич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади, ўқув машгулотидан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитади. ёзиб олади
2-боскич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат қилади: - телеэкранда кадр нима? - кадрда план нима учун ишлатилади? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом этади.	2.1. Аниқлик қиритадилар. Жавоб беради.
3-боскич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: - ракурс нима, санъатнинг қайси туридан кириб келган? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машгулотни давом этади: -телевидение тасвирий ифода воситаларини қўллашда кинодан нималарни олган? 3.3. Телевидениенинг табиатини бирма-бир ажратиб таҳлил қилади.	3.1. Эшитади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди. жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни эшитади 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий жойларини эзиб олади. 3.3. Дедаб қолади. ёзиш. Ўз

	3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулоти давом этади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	фикрини билдиради
4-босқич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2. Мустақил иш учун вазифа: телевидениенинг табиати бўйича кластер тайёрлаш вазифаси берилади.	4.1. Эшитади, аниқлаштиради. 4.2. Тошпирикни ёзиб олади.

1.1.Амалий машғулотини ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулоти шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулоти.
Амалий машғулоти режаси.	Телевидениенинг табиатини амалий машғулотида танитиш ва ўрганиш чикиши.
<i>Амалий машғулотининг мақсади:</i> Амалий машғулоти факультет студиясида ўтказилиб телевидениенинг табиати билан таништириш. Бу машғулотида савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - телевидение студиясида телевидение табиатини намойиш этиш учун бир нечта кўрсатувлар билан таништириш; -камера ва манитор ишнинг йўлга қўйувчи техник ходимлар ишнинг ташкил этиш; -кадр ва план тушунчаларига	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - экран унсурлари нималардан иборат эканлигини тушуниш; - телевидениеда тасвирланаётган кадрларни тахсил қила олиш; -телевидениеда намойиш этилаётган кадрларда планнинг ўрни нималардан иборат эканлигини тавсифлаш.

изоҳ бериш; -телевидение кўрсатувларида тушинтириш.	ракурсни	-кўрсатувда ракурс нима эканлигини билиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси		Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари		Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, тахририят, студия.
Ўқитиш шакли		Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари		студия, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳ дарс ўтишга мослаштирилган аудитория

1.2.Маъруза машғулотининг технологик картаси

Босқичлар, вакти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кирish (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади, ўқув машғулотида қўлланадиган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитади, ёзиб олади.
2-босқич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат қилади: - телекўрсатувда монтаж қандай рол ўйнайди? -монтажнинг қандай турларини биласиз? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом этади.	2.1. Аниқлик қиритадилар. Жавоб беради.
3-босқич Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: -бадний монтаж нима? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал	3.1. Эшитади. Навбат билан талабалар саволлари а жавоб бера бошлайди Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни

	материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулоти давом этади: -панорамали съёмка нима ва съёмканинг қандай турларини биласиз? 3.3. Телевидениенинг табиатини бирма-бир ажратиб таҳлил қилади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулоти давом этади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	эшитилади. 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий жойлари-ни ёзиб олади. 3.3. Эслаб қолади, ёзади. Ўз фикрини билдиради
4-босқич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2.Мустақил иш учун вазифа: телевидениенинг табиати бўйича кластер тайёрлаш вазифаси берилади.	4.1. Эшитилади, аниқлаштиради. 4.2. Топшириқни ёзиб олади.

1.1.Амалий машғулотини ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулоти шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулоти.
Амалий машғулоти режаси	Телевидениенинг табиатини амалий машғулотида танишиб ва ўрганиб чиқиш
Амалий машғулоти нинг мақсади	Амалий машғулоти факультет студиясида

Ўтказилиб телевидениенинг табиати билан таништириш. Бу машғулотда савол-жавоб усулини ҳам қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - телевидение студиясида телевидение табиатини намоиш этиш учун бир нечта кўрсатувлар билан таништириш; -камера ва манитор ишини йўлга қўйувчи техник ходимлар ишини ташкил этиш; -кадрларни монтаж қилиш усулларини ўргатиш; -телевидениеда съёмка турлари билан таништириш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - телеэкран унсурлари нималардан иборат эканлигини тушуниш; - телевидениеда тасвирланаётган кадрларни монтаж қилиш усулларини билиш; -телевидениеда бадий монтаж қайси кўрсатувларда ишлатилишини тушуниш. -экранда тасвирланаётган кадрлар қандай съёмка турига мансублигини ажратиб бериш. -камера билан ишлашни ўрганиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, таҳририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шaroитлари	студия, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳ дарс ўтишга мослаштирилган аудитория

13-мавзу	ОПЕРАТОРЛИК КАСБИНИНГ ИЖОДИЙ ТОМОНЛАРИ
----------	---

Маъруза машғулотида ўқитиш технологияси

Вакт 4 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулоти шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулоти режаси	1. Операторлик касби доирасида ҳужжатлилик. 2. Ҳужжатли фильм оператори кино ва телевиденияда қабул қилинган стандартлар. 3. Ҳужжатли фильмлар оператори коммуникация каналлари ва ундаги талабалар билан узвий боғлиқлиги. 4. Операторлик касбининг ривожланишидаги умумий анъанавий таракқиёт босқичлари 5. Кинооператор воқеаларни маҳорат ва қатияътлик билан тасвирлаш.

	6. Оператор олдида танлов. 7. Хужжатли кино соҳасида йиғилган тажриба ва янги техник воситалар туфайли экран прозаси босқичига ўтиши. 8. Операторлик касби публицистик экраннинг икки хил кўринишида - кинематография ва телевизион боғланиши. 9. Хужжатли фильм ва кўрсатув яратувчи операторнинг вазифалари.
<i>Ўқув машғулотининг мақсади:</i> Телекўрсатувларни тайёрлашда операторнинг ижодий фаолияти нима эканлигини тушинтириш.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> -операторлик касби сирлари ва маҳорати ифода этилган дарслик ва ўқув қўлланмаларни ўқишни тавсия қилиш; -телепублицистик кўрсатувлар тайёрлашда оператор вазифаси нималардан иборат эканлигини тушинтириш; -телевиденида операторлик касбининг ўзига хоса томонларига тавсиф бериш;	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - операторлик техник ижод сифатида намоён бўлиш қараёнларини тушиниш. -телекўрсатувда оператор вазифасини билиш. - операторлик касбининг ижодий томонларини билиш. -телевизион монтаж турларини таҳлил қилиш малакасига эга бўлиш. -ракурслардан фойдаланишни билиш. -съемкага олиш усулларини билиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, "ха-йўк" техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, катта ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, кинопроектор, экран.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, монтаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

Маъруза машгулотининг технологик картаси

Боскичлар, вакти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-боскич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг максали, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади, ўқув машгулотидан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитилади, ёзиб олади.
2-боскич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат қилади: - оператор қандай ижодий вазифани бажаради? -ҳозирги пайтда қандай замонавий камсраларни биласиз? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом этади.	2.1. Аниқлик қиритадилар. Жавоб беради.
3-боскич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: -машхур операторларни ким айтиб беради? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машгулотни давом этади: -телевизион тасвир билан кинотасвир ўртасида қандай фарқлар мавжуд? 3.3. Телевидениеда оператор вазифасини бирма-бир ажратиб таҳлил қилади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машгулотни давом этади.	3.1. Эшитилади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни эътилади. 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий жойларини ёзиб олади. 3.3. Ўслаб қилади, ёзади. Ўз фикрини билдиради

	3.5. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	
4-босқич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2. Мустақил иш учун вазифа: машҳур операторлар фаолиятига боғишланган адабиётлар билан танишиб чиқишни вазифа қилиб беради.	4.1. Эшитади, аниқлаштиради. 4.2. Топшириқни ёзиб олади.

Амалий машғулотини ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулотни режаси.	Операторлик касби сирлари ва маҳорати билан танишиб ва ўрганиб чиқиш.
<i>Амалий машғулотнинг мақсади:</i> Амалий машғулотни факультет студиясида ўтказилиб оператор вазифаси ва маҳорат усуллари билан таништириш. Бу машғулотда талабаларга камера билан ишлаш усуллари қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - телевидение студиясида камера турлари билан таништириш; - камера билан ишланган ўргатувчи операторни таклиф қилиш; - камера билан ишланган ўргатувчи адабиётлар билан таништириш; - телевидение кўрсатувларида оператор вазифасини тушинтириш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - кино ва видеокамералар ўртасидаги фарқни билиш; - Супер VXC, ВЕТАСАМ ва рақамли видеокамера-лар иш принциплар билан таниниши. - камералар билан тавирга олишни манёвр қилиш.

Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, тахририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	студия, камералар, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳ дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

14- мавзу	ЖУРНАЛИСТ ФАОЛИЯТИДА РЕЖИССУРАНИНГ ТУТГАН ЎРНИ.
--------------	--

Маъруза машғулотида ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулоти шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулоти режиси	1. Журналист-режиссёр-тасвирчи маҳорати. 2. Кўрсатув тайёрлашда ижодкор учлиги масаласи. 3. Телестудияда режиссёрлар вазифаси (овоз, мусика). 4. Экранда тасвир бирламчилиги масаласи. 5. Сўз ва тасвир муносабатлари. 6. Шакл ва мазмун бирлиги муносабатлари. 7. План, ракурс, кадрдан фойдаланишда режиссёр маҳорати масалари. 8. Кўрсатув моҳиятини очишда режиссёрнинг тутган ўрни
Ўқув машғулоти мақсади: Телекўрсатувларни тайёрлашда режиссёрнинг ижодий фаолияти нима эканлигини тушинтириш.	
Педагогик вазифалар: -режиссёр касби сирлари ва маҳорати ифода этилган дарслик ва ўқув қўлланмаларини ўқишни тавсия қилиш. - кўрсатувлар	Ўқув фаолиятининг натижалари Талаба: - телевизион режиссёр вазифаси нима эканлигини тушиниш. - телекўрсатувда режиссёр аҳамиятини англаш. - режиссёрлик касбинини ижодий томонларини билиш.

тайёрлашда режиссёр вазифаси нималардан иборат эканлигини тушинтириш; -телевидениеда режиссёрлик касбининг ўзига хоса томонларига тавсиф бериш;	-телевизион монтажда режиссёр вазифасини билиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш. кластер, “ха-йўк” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, қатта ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, кинопроектор, экран.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шаронти	Студия, камера, манитор, монтаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

Маъруза машғулотининг технологик картаси

Босқичлар. вакти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади, ўқув машғулотида қўйилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитади, ёзиб олади.
2-босқич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат қилади: - режиссёр қандай ижодий вазифани бажаради? -ҳозирги пайтда қандай режиссёрларни биласиз? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом эттади.	2.1. Аниқлик қиритади Жавоб беради

3-боскич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: -аборот публицистик жанрларда тайёрланадиган кўрсатувларга режиссёр керакми? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади: -телевизион тасвир смарадорлигини оширишда режиссёр қандай рол ўйнайди? 3.3. Телевидениеда оператор вазифасини бирма-бир ажратиб таҳлил қилади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади. 3.5. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	3.1. Эшитади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб берали ва тўғри жавобни эшитади. 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий жойларини ёзиб олади. 3.3. Ўслаб қолади. ёзади. Ўз фикрини билдиради
4-боскич. Яқуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2.Мустақил иш учун вазифа режиссёрлик маҳоратига боғишланган адабиёталар билан танишиб чиқишни вазифа қилиб беради.	4.1. Эшитади, аниқлаштиради. 4.2. Тонширикни ёзиб олади.

Амалий машғулоти ўқиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулоти режаси.	Режиссёрлик касби сирлари ва маҳорати билан танишиб чиқиш.
<i>Амалий машғулотнинг мақсади:</i> Амалий машғулотни факультет студиясида ўтказилиб режиссёр вазифаси ва маҳорат усуллари билан таништириш. Бу машғулотда талабалар билан савол-жавоб усуллари қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - телевидение студиясида режиссёр иши билан таништириш; - телережиссёр сифаида тажрибага эга бўлган режиссёрни таклиф қилиш; - телевидение режиссёр кўрсатувларида вазиятини тушинтириш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - журналист-оператор-режиссёр ўқигандаги ижодий жараён иши билан яқиндан танишиб олиш; - студияда режиссёр ишини ўрганиш; - телестудияда фаолият кўрсатувчи режиссёр турларини ажратиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргалликда ўқиймиз. мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, тахририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шaroитлари	студия, камералар, микрофон, монитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳ дарс ўқишга мослаштирилган аудитория.

15-мавзу	ТЕЛЕПУБЛИЦИСТИКАНИНГ ЖАНРЛАРИ
----------	--------------------------------------

Маъруза машғулоти ўқиш технологияси

Вақти - 4 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулоти шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулоти режаси	1. Журналистикада "жанр" тушунчаси. 2. Телепублицистика жанрларини

	гуруҳларга бўлиниши. 3. Жанрлар борликни акс эттирилишининг турғун шакл маъносини билдириши. 4. Жанрда маълум мақсад, йуналиши, танлаган объектнинг моҳияти, ҳаётий факт, ҳодиса ва ҳолатларининг таҳлил қилиш усули ва хулосалар миқёси. 5. Жанрнинг композицион – услубий хусусиятлари. 6. Ахборот публицистик жанрлар. 7. Таҳлилий публицистик жанрларнинг ўзига хос хусусиятлар. 8. Бадий публицистик жанрларнинг телевизион талқини.
Ўқув машғулотининг мақсади: Телепублицистика жанрларига тавсиф бериш.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> -Жанр тушунчасига таъриф бериш ва унга оид дарслик ва ўқув қўлланмаларни ўқишни тавсия қилиш. - кўрсатувлар тайёрлашда жанрлардан фойдаланиш усулларини тушинтириш. -телевиденида ахборот публицистик жанрнинг ўзига хоса томонларига тавсиф бериш;	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - Жанрларнинг пайдо бўлиш жараёнларини билиш. -телекўрсатувда публицистиканинг аҳамиятини аниқлаш. - ахборот публицистик жанрлар турини ўрганиш. -телевизион сюжет ва хабар тайёрлашни билиш. -репортаж, интервью ва ҳисобот жанрларини ажрата олиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, “ха-йўк” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, қатга ясон экранли манитор ёки теливизор, камера, кинопроектор, экран.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлан.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, мангаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган ҳона

1.1. Маъруза машғулотининг технологик картаси

Боскичлар. вакти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-боскич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади, ўқув машғулотидан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитади. ёзиб олади.
2-боскич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат қилади: - жанр деганда нимани тушунамиз? -публицистиканинг қандай турлар бор? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом этади.	2.1. Аниқлик қиритадилар Жавоб беради.
3-боскич Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: -телевиденисда ахборот публицистик жанрларда тайёрланадиган кўрсатувларни қим айтиб беради? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулоти давом этади: -вербал ва невербал сюжетлар нима экан? 3.3. Телевиденисда оператор вазифасини бирма-бир ажратиб таҳлил қилади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	3.1. Эшитади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди. жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни эшитади. 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий жойларини ёзиб олади. 3.3. Ўслаб қолади. ёзади Ўз фикрини билдиради

	Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади. 3.5. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	
4-босқич. Яқуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2. Мустақил иш учун вазифа: телепублицистика жанрларига боғишланган алабиёталар билан танишиб чиқишни вазифа қилиб беради.	3.1. Эшитидаи, аниқлаштиради. 3.2. Тоқширикни ёзиб олади.

1.1. Амалий машғулотнинг ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулот режаси.	Телепублицистика жанрларининг турли кўринишдаги кўрсатувлари билан танишиб чиқиш.
<i>Амалий машғулотнинг мақсади:</i> Амалий машғулотни факультет студиясида ўтказилиб телепублицистика жанрларининг турли кўринишдаги кўрсатувлари билан таништириш. Бу машғулотда талабалар билан савол-жавоб усуллари қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - телевидение студиясида ахборот публицистик жанрлардан иборат кўрсатувлар билан таништириш; - таърибли тележурналистни тақлиф қилиш; - телевидение кўрсатувларида мухбир вазирасини тушинтириш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - телепублицистика жанрларини билиш; - кўрсатилган сюжетларни қандай жанрдан иборат эканлигини айтиб тахлил қила олиш; - ахборот публицистик жанрлардан иборат кўрсатувлар тайёрлашни машқ қилиш.

Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, тахририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	студия, камсралар, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳ дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

1.2. Маъруза машғулотидаги технологик картаси

Боскичлар. вакти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-боскич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади, ўқув машғулотида қўйилган натижалар маълум қилинади.	1.1. Ўқитади, ёзиб олади
2-боскич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат қилади: - телепублицистика жанрлари нечта турга бўлинади? - таҳлилий публицистика жанрининг қандай турлар бор? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом эттади.	2.1 Аниқлик қирғиқлар. Жавоб беради.
3-боскич Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: -телевиденида бадний публицистик жанрларда тайёрланган кўрсатувларни қим айтиб беради? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда	3.1. Ўқитади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни эшитади. 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий

	маъруза машгулотни давом этади: -танкидий кўрсатувлар қандай жанрларда тайёрланади? 3.3. Телевидениела жанрларнинг аҳамиятини бирма-бир ажратиб таҳлил қилади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машгулотни давом этади. 3.5. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	жойлари-ни ёзиб олади. 3.3. Эслаб қолади, ёзади. Ўз фикрини билдиради
4-босқич. Яқуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол ишгирок этган талабаларни рағбатлантиради 3.2. Мустақил иш учун вазифа: телепублицистика жанрларини а боғишланган материал ёзиб келишнинг вазифа қилиб беради.	3.1. Эшитади, аниқлаштиради. 3.2. Топшириқни ёзиб олади.

1.2. Амалий машгулотнинг ўтатиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машгулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машгулот.
Амалий машгулоти режаси.	Телепублицистика жанрларининг турли кўринишлари кўрсатувлари билан танишиб чиқиш

<i>Амалий машғулотнинг мақсади:</i> Амалий машғулотни факультет студиясида ўтказилиб телепублицистика жанрларининг турли кўринишдаги кўрсатувлари билан таништириш. Бу машғулотда талабалар билан савол-жавоб усуллари қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - телевидение студиясида ахборот публицистик жанрлардан иборат кўрсатувлар билан таништириш; -тажрибали тележурналистни таклиф қилиш; -телевидение кўрсатувларида мухбир вазиясини тушинтириш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - телепублицистика жанрларини билиш; - кўрсатилган сюжетларни қандай жанрдан иборат эканлигини айтиб таҳлил қила олиш; -ахборот публицистик жанрлардан иборат кўрсатувлар тайёрлашни машқ қилиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиң-сўров, биргаликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, таҳририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шaroитлари	студия, камералар, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳ дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

16-мавзу	ТЕЛЕВИЗИОН СЮЖЕТДА ЖАНР ҚОНУНИЯТЛАРИ
----------	---

Маъруза машғулотининг ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сон: 32 нафар
Ўқув машғулотининг шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулотининг режаси	Телевизион сюжет тайёрлашда амал қилинадиган мезонлар. Сюжетга қўйиладиган талаблар Телевизион сюжет тайёрлашда факт ва далиллар билан ишлаш Сюжет учун материал йиғиш. Уни ўрганиш Сюжетни тезкор, ҳолис ва асосли етказишни таъминлаш Хабар таъсирчанлигини ошириш масаласи Информацион сюжет устида ишлаш усуллари.
<i>Ўқув машғулотининг мақсади:</i> Телепублицистика жанрларига тавсиф бериш.	

<i>Педагогик вазифалар:</i> -Жанр тушунчасига таъриф бериш ва унга оид дарслик ва ўқув қўлланмаларни ўқишни тавсия қилиш; - кўрсатувлар тайёрлашда жанрлардан фойдаланиш усуллари тушинтириш; -телевидениеда ахборот публицистик жанрнинг ўзига хоса томонларига тавсиф бериш;	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - Жанрларнинг пайдо бўлиш жараёнларини билиш. -телекўрсатувда публицистиканинг аҳамиятини аниқлаш. - ахборот публицистик жанрлар турини ўрганиш. -телевизион сюжет ва хабар тайёрлашни билиш. -репортаж, интервью ва хисобот жанрларини ажрата олиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, "ха-йўк" техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, катта ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, кинопроектор, экран.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, мантаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

1.3. Маъруза машғулотининг технологик картаси

Босқичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг максали, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади. Ўқув машғулотидан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитади, ёзиб олади.
2-босқич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат қилади. - жанр деганда нимани тушинамиз? -публицистиканинг қандай турлар бор? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом эттади	2.1. Аниқлик қиритади. Жавоб беради.

3-боскич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: -телевидениеда ахборот публицистик жанрларда тайёрланадиган кўрсатувларни ким айтиб беради? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади: -вербал ва новербал сюжетлар нима экан? 3.3. Телевидениеда оператор вазифасини бирма-бир ажратиб таҳлил қилади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади. 3.5. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	3.1. Ўшитади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни ўшитади. 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий жойлари-ни ёзиб олади. 3.3 Ўслаб қолади. ёзади. Ўз фикрини билдиради
4-боскич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга якун ясади ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 3.2.Мустақил иш учун вазифа-телепублицистика жанрларига боғишланган адабиётлар билан танишиб чиқишни вазифа қилиб беради.	3.1. Ўшитади, аниқлаштиради. 3.2. Тошпирикни ёзиб олади.

1.1.Амалий машғулотидаги ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулоти шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулоти.
Амалий машғулоти режаси.	Теленублицистика жанрларининг турли кўринишдаги кўрсатувлари билан танишиб чиқиш .
<i>Амалий машғулотидаги мақсади:</i> Амалий машғулоти факультет студиясида ўтказилиб теленублицистика жанрларининг турли кўринишдаги кўрсатувлари билан таништириш. Бу машғулотида талабалар билан савол-жавоб усуллари қўллаш мумкин.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - телевидение студиясида ахборот публицистик жанрлардан иборат кўрсатувлар билан таништириш; - тажрибали тележурналистни таклиф қилиш; - телевидение кўрсатувларида мухбир вазифасини тушинтириш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба. - теленублицистика жанрларини билиш; - кўрсатилган сюжетларни қандай жанрдан иборат эканлигини айтиб таҳлил қила олиш; - ахборот публицистик жанрлардан иборат кўрсатувлар тайёрлашни машқ қилиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргалликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, тахририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шaroитлари	студия, камералар, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проктор билан таъминланган, гуруҳ дарс ўқишга мослаштирилган аудитория

17-мавзу	КўРСАТУВЛАРЛАР ТАЙЁРЛАШДА ИЖОДИЙ ЖАРАЁН.
----------	---

Маъруза машғулотидаги ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
----------------	--------------------------

Ўқув машгулотининг шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машгулотининг режаси	1. Телевизион журналист фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари. 2. Мавзуни ёритишда журналистнинг тутган ўрни. 3. Мавзу танлаш ва уни эфирга олиб чиқишда журналист фаолияти. 4. Мавзуни ёритишда сценарийнинг тутган ўрни. 5. Сценарий ёзишда амал қилинадиган мезонлар. 6. Сценарий. Сценарий турлари. Сценарий композицияси. Сюжет ва фабула. 7. "O'zbekiston" ва "Yoshlar" телерадиоканалида инфор­мацион кўрсатувларнинг сценарийси. су­хандон матни устида ишлаш 8. Информацион кўрсатувларга сценарий ёзиш.
Ўқув машгулотининг мақсади: Телепублицистика кўрсатувларининг сценарий турлари билан таништириш.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> -телепублицистик ижод турларига таъриф бериш ва унга оид дарслик ва ўқув кўлланмаларини ўқишни тавсия қилиш; - кўрсатувлар тайёрлашда сценарий ёзиш усулларини тушинтириш; -ахборот публицистик кўрсатувлар сценарий композицияси тизимига тавсиф бериш;	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - кўрсатувлар тайёрлаш жараёнининг дастлабки босқичларини билиш. -телекўрсатувлар сценарийси турлари билан танишиб чиқиш. - ахборот публицистик жанрларда берилган кўрсатувлар сценарийси турларини ажрата билиш. -тасвирга матн тузишда нималарга эътибор бериш кераклигини билиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, "ха-йўк" техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, қатта ясаи экранли монитор ёки телевизор, камера, кинопроектор, экран.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, монитор, монтаж столи, проектор.

Маъруза машгулотининг технологик картаси

Боскичлар, вакти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-боскич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг максоди, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон килади, ўқув машгулотидан кутилаётган натижалар маълум килинади.	1.1. Эшитади, ёзиб олади.
2-боскич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат килади: - сценарий нима? - машхур сценаристлар ва уларнинг ижоди ҳақида ким нима билади? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом эттади	2.1. Аниқлик киритадилар. Жавоб беради.
3-боскич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат килади: -телевидениеда кўрсатув тайёрлашда дастлабки ишни нимадан бошлаш керак? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машгулотини давом эттади: -телесценарий билан киносценарий нимадир билан фарк килади? 3.3. Телевидениеда журналист ижодий жараёнини бирма-бир ажратиб таҳлил килади 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. Ўқитувчи визуал	3.1. Эшитади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди, жавоб беради. Жавоб беради ва туғри жавобни эшитади. 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий жойлари-ни ёзиб олади. 3.3. Эслаб қолади, ёзади. Ўз фикрини билдиради

	материаллардан фойдаланган ҳолда матруза машғулоти давом этади.	
	3.5. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	
4-босқич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 4.2. Муваффақият иш учун вазифа: тележурналистик ижод турлари ва махоратига боғишланган адабиётлар билан танишиб чиқишни вазифа қилиб беради.	4.1. Эшитилади, аниқлаштирилади. 4.2. Топшириқни ёзиб олади.

Амалий машғулотнинг ўқиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулоти режаси.	Тележурналистик ижоднинг ўзига хос томонлари билан танишиб чиқиш.
Амалий машғулотнинг мақсади: Амалий машғулотни факультет студиясида ўтказилиб тележурналистик ижод намуналари билан таништириш. Бу машғулотда талабалар студияда кўрсатув тайёрлаш жараёнлари билан танишиб чиқади.	
Педагогик вазифалар: - телевидение студиясида ахборот публицистик жанрлардан иборат кўрсатув материаллари билан таништириш; - кўрсатув сценарий компаниясини тушинтириш; - кўрсатув тайёрлаш учун мавзу танлаш ва талабаларга режасини ишлаб чиқиш вазифасини юқлаш.	Ўқув фаолиятининг натижалари: Талаба: - телепублицистиканинг ахборот жанрларида кўрсатув тайёрлаш тушинчага эга бўлиш; - сценарийда тасвир ва матн қаторини тўғри таҳлил қила олиш; - ахборот публицистик жанрлардан иборат кўрсатувлар тайёрлашни машқ қилиш. - сценарий компаниясини тўғри тузишни ўрганиш.

Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, тахририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	студия, камералар, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳ дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

18-мавзу	ТЕЛЕВИДЕНИЕ. ТИЛНИНГ ЎЗГА ХОСЛИГИ ВА ЖУРНАЛИСТ МАҲОРАТИ.
----------	---

Маъруза машғулотининг ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулоти шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулоти режаси	Сўз-кучли курул. Телевидениеда тилнинг, овознинг катта аҳамиятга эга эканлиги. Нуткнинг тўғри талаффуз қилиниши. Ширин сўз–жон озиғи. Камера олдидаги нутк. Овоз ва талаффуз. Ўз-ўзига ишониш. Пауза, мимика, темп тушулчаларига изох. Мусика ва шовқиндан фойдаланиш. Муаллифлик кўрсатувларида журналист ва бошловчининг тутган ўрни. Муаллиф гоёси ва уни ёмошабинга ётказиб бериш масаласи. Кўрсатув олиб борувчи маҳорати, бошловчи нутки, матн билан ишлаш муаммолари. Бошловчи имиджи, тили, маҳорати масаласи. Ўзбек адабий тили нормалари. Диалектика. Нутк устида ишлаш. Телевизион кўрсатувларда ўқиш керакми ё таъриф? Жонли эфир масаласи. Информация ётказиб беришда журналист позицияси. Мавзунинг очиб беришда журналист ихтисослашуви. Кўрсатув олиб боришда мавзунинг ўзлаштирилиши.
Ўқув машғулоти мақсади. Телепублицистика кўрсатувларининг сценарий турлари билан таништириш.	
Педагогик вазифалар: -телепублицистик ижод турларига таъриф бериш ва унга оид дарслик ва ўқув воситаларини билдириш.	Ўқув фаолиятининг натижалари: Талаба: - кўрсатувлар тайёрлаш жараёнининг дастлабки

қўлланмаларни ўқишни тавсия қилиш; - кўрсатувлар тайёрлашда сценарий ёзиш усуллари тушинтириш; - ахборот публицистик кўрсатувлар сценарий композицияси тизимига тавсиф бериш;	- телекўрсатувлар сценарийси турлари билан ганишиб чиқиш. - ахборот публицистик жанрларда берилган кўрсатувлар сценарийси турларини ажрата билиш. - тасвирга матн тузишда нималарга эътибор бериш кераклигини билиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш, кластер, "ха-йўк" техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, қатга ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, кинопроектор, экран.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, мантаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

Маъруза машғулотининг технологик картаси

Босқичлар, вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади, ўқув машғулотидан кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитади, ёзиб олади.
2-босқич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат қилади: - сценарий нима? - машҳур сценаристлар ва уларнинг ижоди ҳақида қим нима билади? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом этади.	2.1. Аниқлик қириталилар. Жавоб беради.
3-босқич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: -телевиденнеда кўрсатув	3.1. Эшитади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди, жавоб

	тайёрлашда дастлабки ишни нимадан бошлаш керак? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади: -телесценарий билан киносценарий нимаси билан фарк қилади? 3.3. Телевиденисда журналист ижодий жараёнини бирма-бир ажратиб таҳлил қилади. 3.4. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулотни давом этади. 3.5. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни ўшитади. 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий жойлари-ни ёзиб олади. 3.3. Эслаб қолади, ёзади. Ўз фикрини билдиради
4-босқич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга якун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 4.2 Мустақил иш учун вазифа: тележурналистик ижод турлари ва маҳоратига боғишланган адабиёталар билан танишиб чиқишни вазифа қилиб беради.	4.1. Ўшитади, аниқлаштиради. 4.2. Топшириқни ёзиб олади.

Амалий машғулотнинг ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
----------------	-----------------------------

Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулоти режаси.	Тележурналистик ижоднинг ўзига хос томонлари билан танишиб чиқиш.
<i>Амалий машғулотнинг мақсади:</i> Амалий машғулотни факультет студиясида ўтказилиб тележурналистик ижод намуналари билан таништириш. Бу машғулотда талабалар студияда кўрсатув тайёрлаш жараёнлари билан танишиб чиқади.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - телевидение студиясида ахборот публицистик жанрлардан иборат кўрсатув материаллари билан таништириш; - кўрсатув сценарий композициясини тушинтириш; - кўрсатув тайёрлаш учун мавзу танлаш ва талабаларга режасини ишлаб чиқиш вазифасини юклаш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - телепублицистиканинг ахборот жанрларида кўрсатув тайёрлаш тушинчага эга бўлиш; - сценарийда тасвир ва матн қаторини тўғри таҳлил қила олиш; - ахборот публицистик жанрлардан иборат кўрсатувлар тайёрлашнинг машқ қилиш. - сценарий композициясини тўғри тузишни ўрганиш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиң-сўров, биргалликда ўқиймиз, мунозара.
Ўқитиш воситалари	Маъруза матни, ўқув қўлланмаси, тахририят, студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шароитлари	студия, камералар, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳ дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

19-мавзу	ТЕЛЕВИДЕНИЕДА АУДИТОРИЯНИ ЎРГАНИШ.
----------	---

Маъруза машғулотининг ўқитиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 32 нафар
Ўқув машғулотининг шакли	Визуал ва аудиовизуал маъруза
Маъруза машғулотининг режаси	Аудиториянинг қабул қилиш психологиясини ўрганиш. Кўрсатув ва томошабин. Кўрсатув томошабинлари ўртасида социологик тадқиқот ўтказиш.

	Социологик тадқиқот асосида кўрсатув савияси устида ишлаш. Кўрсатув рейтинги. «ОАВлари аудиторияси» тушунчаси. Аудиторияни ўрганиш. Телеаудиторияни илмий жиҳатдан урганишнинг формаси, йуналиши, асосий тамойиллари, услублари. Телевизион почта анализи. Тингловчилар конференцияси. Бевосита телемулоқат. Анкеталар тайёрлаш. Интервьюнинг босқичлари. «Муносабат» тушунчаси.
<i>Ўқув машғулотининг мақсади:</i> Телевидение аудиторияси билан таништириш ва уни ўрганиш.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> -телевидение аудиторияси ҳақида таъриф бериш ва унга оид дарслик ва ўқув қўлланмаларни ўқишни тавсия қилиш; - аудиторияни ўрганиш усуллари тушинтириш; -аудитория сўровини ўтказишда нималарга эътибор қаратиш кераклиги ҳақида билиш;	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - аудиториянинг қабул қилиш психологиясини ўрганишнинг дастлабки босқичларини билиш. - Социологик тадқиқот асосида кўрсатув савияси устида ишлаш. - Аудиторияни ўрганиш - Анкеталар тайёрлаш.
Ўқитиш услуби ва техникаси	Аудиовизуал маъруза, блиц-сўров, баён қилиш. кластер. “ха-йўк” техникаси
Ўқитиш воситалари	Маърузалар матни, катта ясси экранли манитор ёки телевизор, камера, кинопроектор, экран.
Ўқитиш шакли	Жамоа, гуруҳ ва жуфтликда ишлаш.
Ўқитиш шарт-шароити	Студия, камера, манитор, мантаж столи, проектор, компьютер билан жиҳозланган хона

Маъруза машғулотининг технологик картаси

Боскичлар. вакти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-боскич. Кириш (5 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, мавзуга алоқадор адабиётларни эълон қилади. ўқув машғулотида кутилаётган натижалар маълум қилинади.	1.1. Эшитади, ёзиб олади.
2-боскич. Билимларни фаоллаштириш (10 мин.)	2.1 Мавзуга алоқадор саволлар билан мурожаат қилади: - сценарий нима? - машхур сценаристлар ва уларнинг ижоди ҳақида ким нима билади? Ушбу савол-жавоблардан сўнг маърузани давом эттади.	2.1. Аниқлик қиритади. Жавоб беради.
3-боскич. Асосий (55 мин.)	3.1. Талабалар эътиборини жалб этиш ва билим даражаларини аниқлаш учун савол билан мурожаат қилади: -телевидениеда аудитория сўровларини бошлашда дастлабки ишни нимадан бошлаш керак? 3.2. Ўқитувчи аудиовизуал материал-лардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулоти давом эттади: -кўрсатув рейтинг нима? 3.3. Телевидениеда журналист ижодий жараёнини бирма-бир ажратиб таҳлил қилади. 3.4 Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор қилишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди. Ўқитувчи визуал материаллардан фойдаланган ҳолда маъруза машғулоти давом эттади. 3.5. Талабаларга мавзунинг асосий тушунчаларига эътибор	3.1. Эшитади. Навбат билан талабалар саволларга жавоб бера бошлайди. Ўйлайди. жавоб беради. Жавоб беради ва тўғри жавобни эшитади. 3.2 Саволларга жавоб бериб, асосий жойларини ёзиб олади. 3.3. Эслаб қолади. ёзади. Ўз фикрини билдиради

	килишни ва ёзиб олишларини таъкидлайди.	
4-босқич. Якуний (10 мин.)	4.1. Мавзуга яқун ясайди ва талабалар эътиборини асосий масалаларга қаратади. Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. 4.2. Мустақил иш учун вазифа: телеаудиторияни ўрганишга боғишланган адабиётлар билан танишиб чиқишни вазифа қилиб беради.	4.1. Эшитидаи, аниқлаштиради. 4.2. Топшириқни ёзиб олади.

Амалий машғулотнинг ўтиш технологияси

Вақти – 2 соат	Талабалар сони: 25-30 нафар
Амалий машғулот шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш бўйича амалий машғулот.
Амалий машғулоти режаси.	Тележурналистик ижоднинг ўзига хос томонлари билан танишиб чиқиш.
<i>Амалий машғулотнинг мақсади:</i> Амалий машғулотни факультет студиясида ўтказилиб тележурналистик ижод намуналари билан таништириш. Бу машғулотда талабалар студияда кўрсатув тайёрлаш жараёнлари билан танишиб чиқади.	
<i>Педагогик вазифалар:</i> - ЎзМТРК томониданидан ўрганилган социологик тадқиқотлар материаллари билан таништириш. - кўрсатув ва томошобин мулоқотини ташкил этувчи режа билан таништириш. - кўрсатувлар рейтингини белгилловчи саволларни эълон қилиш.	<i>Ўқув фаолиятининг натижалари:</i> Талаба: - Кўрсатув ва томошобин ўртасида юзага келадиган саволлар тузишнинг ўрганиш. - Телеаудиторияни илмий жиҳатдан ўрганишнинг формаси, йўналиши, асосий тамойиллари, услублари билиш. - Анкеталар тайёрлашни билиш. - Беvosита телемулоқат кўрсатувларида иштирок этиш
Ўқитиш услуби ва техникаси	Блиц-сўров, биргаликда ўқиймиз, мунозара
Ўқитиш воситалари	Маъруза матн, ўқув қўлланмаси, таҳририят.

	студия.
Ўқитиш шакли	Билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш, индивидуал ва гуруҳ бўйича ўқитиш.
Ўқитиш шaroитлари	студия, камералар, микрофон, манитор, компьютер технологиялари, проектор билан таъминланган, гуруҳ дарс ўтишга мослаштирилган аудитория.

ТЕСТ САВОЛЛАРИ.

1. Ҳар бир оммавий ахборот фаолият турини ўзида ифодайдиган маълумотлар .

- A. Оммавий, ижтимоий, илмий.
- B. Илмий, киёсий, бадний.
- C. Публицистик, бадний, таҳлилий
- D. Оммавий, бадний, илмий.

2. Телевидениеда ахборот публицистик жанрлар.

- A. Репортаж, тақриз , ҳисобот.
- B. Хабар, лавҳа, суҳбат.
- C. Ҳисобот, хабар, интервью.
- D. Хабар, тақриз, очерк

3. Телевидение орқали сўзлашнинг асосий шакллари

- A. Матнли, риторикали, оғзаки.
- B. Тезисли, мантикий, далилли.
- C. Оғзаки, матнли, тезисли.
- D. Риторикали, матнли, далилли
- E. A.B. ва D жавоблар тўғри.

4. Публицистиканинг кўринишлари

- A. Сўзлашув
- B. Тасвир-графика
- C. Фото-кино
- D. A. B. ва C жавоблар тўғри

5. Жанрларга хос бўлган тушунча қайси турларга хос?

- A. Бадний адабиётга.
- B. Архитектурага
- C. Журналистикага.
- D. Тасвирий санъатга.
- E. Барчасига хосдир.

6. Телевидениенинг ўзига хос хусусиятлари

- A. Тасвирийлик, бевоситалик, ахборотли.
- B. Мусикийлик, баднийлик, ахборотнинг шахсланиши
- C. Баднийлик, драматик, мусикийлик.
- D. Бевоситалик, билвоситалик, ахборотнинг шахсланиши

7. Журналистика учун факт....

- A. Объект
- B. Асослаш воситаси
- C. Далиллар тизими
- D. Барча жавоблар тўғри

8. Нима? Қачон? Қасрда? Саволларига жавоб берувчи жанр
- Публицистика
 - Хабар
 - Репортаж
 - Интервью
9. Образлар тимсолида очиб бериладиган жанрлар.
- Очерк, корреспонденция, хабар.
 - Эссе, лавха, очерк.
 - Лавха, репортаж, шарҳ.
 - Такриз, очерк, изох.
10. Телевизион аналитик жанрларни аниқланг.
- Сухбат, такриз, мақола.
 - Изохлар, шарҳ, мунозара.
 - Сухбат, маълумот анжумани, корреспонденция.
 - Барча жавоблар тўғри.
11. Бадний публицистиканинг вазифаси...
- Умумийликни алоҳида индивид орқали очиб бериш.
 - Воқеяликни кенг баён этиш.
 - Бир сюжет чизинида жойлашган воқеа.
 - Бу ерда тўғри жавоб йўқ.
12. Телевидение орқали сўзлаш бу ...
- Аудиторияга мурожат этиш усули.
 - Аудиторияга ахборот бериш.
 - Аудиторияга таъсир этиш.
 - Тўғри жавоб йўқ.
13. Интервью сўзининг асл маъноси...
- Сухбатлашish, маълумот.
 - Фикр, қарашлар, маълумотлар алманиш.
 - Мухбир саволларига жавоб бериш.
 - Учрашув, сухбат.
14. Видеохабар турл.
- Расмий, ананавий, сценариялар.
 - Ананавий, вербал, ноананавий.
 - Муаллифли, сценарияли, воқеий.
 - Оғзаки, расмийли, ифодали.
15. Телевизион интервью жанрининг турларини аниқланг.
- Интервью - анкета
 - Интервью муаммо.
 - Портрет- интервью.

D. Жавобларнинг барчаси тўғри.

16. Репортаж типологиясининг алоҳидалиги қайси йўналишлардан иборат ?

- A. Мавзули, воксей, постановкали.
- B. Драматик, публицистик, воксей.
- C. Шарҳлаш, ифодалаш, сўзлаш.
- D. Репортажнинг типологияси мавжуд эмас.

17. Телесуҳбат жанрига мурожаат қилган журналист ишни нимадан бошлайди ?

- A. Сценарий ёзишдан.
 - B. Кўрсатув объекти танлаш.
 - C. Мавзу ва иштирокчи танлаш.
 - D. Кўрсатув режиссини ишлаб чиқиш.
- 18. Телевизион мурожаатда қимлар қатнашиши мумкин ?**
- A. Талаба, ишчи, артист.
 - B. Парламент депутати, Президент.
 - C. Давлат ва жамоат арбоби.
 - D. Тўғри жавоб В ва С.

19. Мунозара элементлари қайси жанрда учраши мумкин.

- A. Шарҳ, корреспонденция.
- B. Суҳбат, матбуот анжумани.
- C. Репортаж, ҳисобот.
- D. Очерк, лавҳа.

20. Драматик асарлар композициясига яқин бўлган жанрнинг аниқлани.

- A. Лавҳа
- B. Репортаж.
- C. Фельетон.
- D. Очерк.

21. Телевизион бадий публицистик жанрлар.

- A. Лавҳа, суҳбат, фельетон.
- B. Намфлет, лавҳа, эссе.
- C. Шарҳ, изоҳ, очерк.
- D. Ҳикоя, мақола, фельетон.

22. Ўзбекистон Республикаси Президентининг " Ўзбекистоннинг ижтимоий тараққиётида телевидение ва радионинг ролини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони қачон чиқди.

- A. 1992 йил 7 январ.
- B. 1996 йил 7 май
- C. 1994 йил 5 май.
- D. 2005 йил 8 ноябрь.

23. Ҳарактер тарихи ифодаланган жанри белгиланг.

- A. Очерк.
- B. Лавҳа.
- C. Эссе.
- D. Сухбат

24. “Журналист деганда, ҳалқимиз кўз ўнгига эл-юрт қувонч ва таъшишларига шерик, доимо янгиликлар излаб юрувчи беҳаловат инсон намоён бўлади”. Ушбу сўзлар Президент И.А.Каримовнинг қайси асарида битилган.

- A. Юксак маънавият-енгилмас куч. Т. “Ўзбекистон”. 2008.
- B. Ҳавфсизлик ва барқарорлик тараққиёт йўлида. Т, «Ўзбекистон”. 1998 йил 6 том.
- C. Мағбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларига йўллаган табригида. 2004 йил 27 июнь.
- D. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт - пировард мақсадимиз. Т “Ўзбекистон” 2000 йил 8 том.

25. Сухбат жанрида журналист вазифаси.

- A. Интервью олувчи.
- B. Бошловчилик
- C. Модераторлик.
- D. Тўғри жавоб В. С.

26. Телевизион кўрсатув тайёрлаш ҳолавий-иждодий жараёнининг ташкилотчисини белгиланг.

- A. Режиссёр
- B. Оператор
- C. Мухаррир
- D. Бош мухаррир

27. Воқеа тарихи ифодаланган жанри белгиланг

- A. Репортаж.
- B. Ҳисобот
- C. Сухбат.
- D. Очерк.

28. Аниқ белгиланган воқеаийлик сабаби йўқ, аммо тасвирчи ишининг юқори бадиийлиги мавжуд ва бу ҳар бир кадр композициясининг катъий белгиланган, ракурс танлашнинг ғуҳғалиги, ёруғлик жиҳосининг таъсирлилиги билан ифодаланган телевизион жанри белгиланг.

- A. Очерк
- B. Видеобаар
- C. Эссе
- D. Бундай жанр йўқ.

29. Фаолият жараёнинг ўзи ва инсон – ҳаракат субъекти сифатида кизиқтирган жанрни белгиланг.

- A. Очерк.
- B. Лавха.
- C. Эссе.
- D. Репортаж.
- E. Сухбат.

30. Тасвирланаётган фигура ёки предметнинг катталиги даражасини билдириб, камера ёки тасвирга олинаётган фигура ўртасидаги масофага ва объектнинг фокус масофасига боғлиқ бўлган экран унсурини аниқланг.

- A. Ракурс.
- B. План.
- C. Кадр.
- D. Мантаж.

31. Алоҳида кишилар билан телекўрсатувда бирор-бир нарса, ҳодиса ҳақида сухбат қурувчи мутахассисни белгиланг.

- A. Шарҳловчи
- B. Изоҳловчи.
- C. Репартёр.
- D. Сухандон.

32. Фалсафий, эстетик, адабий танқидий публицистика жанри бўлиб, сўзлашувга йўналтирилган муаллифнинг эркин тоғо порадаксал равишида баён этилиб алоҳида таъкидлаб ўтилган индивидуал позицияси берилган жанрни белгиланг.

- A. Очерк
- B. Лавха.
- C. Фельетон
- D. Эссе.

33. Телевидениннинг оммавий ахборот воситалари орасидаги ўрнини қайси белгиланган вазифалардан билиб оламиз.

- A. Давлат ёки жамоа ташкилотларининг ғоясини тартиб этиш
- B. Омманинг ахборотга бўлган талабини қондириш
- C. Жамиятда турли қатламдаги кишиларни бир мақсадга жалб этиш.
- D. Кишиларнинг маънавий дунёсини бойитиш
- E. Барча жавоблар тўғри.

34. Ўзбекистон теле кўрсатув дастурларида деярли қўлланилмаётган жанрни белгиланг.

- A. Очерк
- B. Ҳисобот.
- C. Фельетон
- D. Эссе.

- 35. Профессонал репортёрлик компонентларини белгиланг**
A. Қасрда ва қачон ҳамма учун қизиқарли воқеа жойида съёмка техникалари билан бўлиш
B. Оператор билан бирга бўлаётган ёки бўлиб ўтган воқеани аниқ танлаб уларни ёзиб, кадрда кўрсатиш
C. Ахборот манбаларини излаб топиш
D. Барча жавоблар тўғри.

- 36. Телевидениенинг рекреатив вазифаси нимани билдиради**
A. Ахборот олиш.
B. Ҳордик чиқариш.
C. Таълим бериш.
D. Изохлаш.

- 37. Бизнинг мамлакатимизда оммавий ахборот воситалари эркиндир ва улар қонунга мувофиқ ишлайди. Бу фикр конституциямизнинг қайси моддаларида ифодаланган?**

- A. 29.67-моддалар
B. 30.50-моддалар
C. 35.63-моддалар
D. 40.70-моддалар
E.

- 38. Телевидениенинг ижтимоий-педагогик функциясини белгиланг.**

- A. Халққа тезкор ахборот етказиш, тарғибот-ташвиқот,
B. Маърифий, тарбиявий, эстетик вазифаларни бажариш.
C. Маҳалла ҳаётини ёритиш
D. Оилада бола тарбияси.

- 39. Телевизион журналистика қандай ислохотларни ёритишга давлат этилган?**

- A. Иқтисодий, сиёсий, ижтимоий ислохотларни
B. Маънавий ислохотларни.
C. Иқтисодий ислохотларни.
D. Ҳарбий ислохотларни.

- 40. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистоннинг ижтимоий тараққиётида телевидение ва радионинг ролини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида» фармони қачон имзоланган?**

- A. 1996 йил 7 май
B. 1992 йил 31 август
C. 1998 йил 26 февраль
D. 2005 йил 5 январь

- 41. Телевидение ва бошқа оммавий ахборот воситаларининг умумий жиҳатларини белгиланг.**

- A. Аудитория ва вазифалар умумий
B. Аудитория айнан бир хил

- C. Вазифалар бир-бирига ўхшаш
- D. Моддий-техника баъзаси ўхшаш.

42. Телевидениенинг интегратив вазифаси...

- A. Умуммиллий маданиятни тарғиб этиш.
- B. Жамиятда кишиларни бир мақсадга бирлаштириш.
- C. Ижтимоий тарғибот олиб бориш.
- D. Жамиятда оммани бошқариш.

43. Телевидениенинг ижтимоий-педагогик вазифаси...

- A. Оммага маърифий-маънавий тарбия бериш.
- B. Жамиятда кишиларни бир мақсадга бирлаштириш.
- C. Ижтимоий тарғибот олиб бориш.
- D. Жамиятда оммани бошқариш.

44. Телевидениенинг давлат ва жамият қурилишида оммани маълум бир йўналишлардаги тадбирларга қорлашчи ва даъват этувчилик вазифаси...

- A. Ахборот бериш вазифасида намоён бўлади.
- B. Ташкилотчилик вазифасида намоён бўлади.
- C. Бирлаштирувчилик вазифасида намоён бўлади.
- D. Маданий-маърифий вазифасида намоён бўлади.

45. Телевидениенинг бошқа оммавий ахборот воситаларидан фарқи нимада?

- A. Тасвир, сўз, товушнинг мавжудлигида
- B. Кўрсатувларнинг камалак рангда бўлишида
- C. Ҳар қуни кўрсатувлар билан эфирга чиқишида
- D. Кўрсатувлар дастурининг кўплигида

46. Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси тизимини белгиланг.

- A. Республика ҳамда вилоят Телерадиокомпаниялари
- B. "O'zbekiston", "Yoshlar", Вилоят, туман телевидениеси
- C. Ўзбекистон ва Россия телеканаллари
- D. Ўзбекистон, Россия ва Туркия телеканаллари

47. Ўзбекистонда дастлаб иш бошлаган телестудияларини топинг.

- A. Тошкент, Урганч, Нукус телестудиялар
- B. Тошкент, Самарканд телестудияси
- C. Андижон, Наманган, Фарғона телестудиялари
- D. Бухоро ва Марғилон телестудиялар

48. Телестудияга яқиндан қўмаклашувчи ташкилот қандай номланади?

- A. Телевизион марказ
- B. Телевизион реле

- C. Телевизион канал
- D. Телевизион павильон

49. Телестудияга асосий ижодий касбларни аниқланг.

- A. Мухаррир, режиссёр, овоз режиссёри, музика танловчи, режиссёр ассистенти, маъмур, диктор.
- B. Мухаррир, тасвирчи, монтажчи, муаллиф, кўрсатув бошқарувчиси
- C. Режиссёр, мухаррир.
- D. Диктор, тасвирчи, маъмур.

50. Телевидение тизимини аниқланг.

- A. Телевидение раҳбарияти, бадий кенгаш, студия, бош таҳририятлар, бўлимлар, кўрсатувлар дирекцияси.
- B. Телестудия директори, таҳририятлар, телемарказ.
- C. Телестудия, телемарказ, «Ўзбектеелефильм» уюшмаси.
- D. Телестудия маъмурияти, Бош таҳририятлар.

51. Кўрсатувлар тайёрловчи гуруҳда асосий фигура ким?

- A. Мухаррир, муаллиф.
- B. Режиссёр, режиссёр ёрдамчиси.
- C. Тасвирчи, монтажчи.
- D. Диктор, продюссер.

52. Жойлардан кўрсатувларни ким уюштилади?

- A. Мухбир-тасвирчи
- B. Жамоатчи мухбир
- C. Газета мухбири
- D. Фотограф

53. Телевиденида ижодий меҳнат қандай характерга эга?

- A. Жамоавий характерига.
- B. Шахсий характерга.
- C. Қиёсий характерга.
- D. Индивидуал характерга.

54. Электрон телевидение қаерда ихтиро қилинган?

- A. Ўзбекистонда
- B. Германияда
- C. Россияда
- D. АҚШ да

55. Электрон телевидение ихтиро қилинган ким?

- A. Б.Н.Гробовский
- B. И.Ф.Белянский
- C. К.С. Зворикин
- D. А.С. Попов.

56. Тошкент телестудияси кўрсатувлари қачон бошланган?
А. 1956 йил, ноябрь
В. 1970 йил, декабрь
С. 1975 йил, январь
D. 1980 йил, сентябрь
57. Электрон телевидение илк марта қачон синаб кўрилган?
А. 1928 йил, июль.
В. 1930 йил, декабрь.
С. 1950 йил, январь.
D. 1955 йил, октябрь.
58. Илк кўрсатув дастурларида нималар режалаштирилган?
А. Турли фильмлар, кино журналлар, шифокор, олим ва ёзувчиларнинг чиқишлари
В. Кинофильмлар, концертлар, мухассисларнинг телевидение орқали чиқишлари.
С. Жонли концертлар, бадий ва ҳужжатли фильмлар
D. Кинофильмлар, концертлар
59. Ўзбекистон телевидениесида туркум кўрсатувлар қачон пайдо бўлган?
А. 1957 йилда
В. 1956 йилда
С. 1960 йилда
D. 1965 йилда
60. Дастлабки телевизион журналлар қачон пайдо бўлган?
А. 1958 йил, январдан
В. 1960 йил, декабрдан
С. 1961 йил, октябрдан
D. 1962 йил, январдан
61. Ўзбекистон телевидениеси халқаро телевизион тармоқларга қачон уланган?
А. 1966 йил, январда
В. 1963 йил, январда
С. 1961 йил, октябрда
D. 1970 йил, майда
62. Ўзбекистонда қўн дастурини кўрсатувларга қачон ўтилган?
А. 1962 йил, августдан
В. 1965 йил, декабрдан

- C. 1966 йил, апрелдан
- D. 1970 йил, сентябрдан

63. Оммавий телевидение қачон пайдо бўлган?

- A. XX асрнинг 50 йилларида
- B. Ўтган асрнинг 60 йилларида
- C. Бундан 50 йил муқаддам
- D. Ўтган асрнинг 80 йилларида.

64. Телевидениенинг ўзига хослиги нимада?

- A. Реал ҳаракат ва уни экранда кўрсатишнинг бир вақтга тўғри келиши, воқеа-ҳодисаларнинг экранда кечиши, ҳар ерда ҳозир нуқтида.
- B. Бир вақтнинг ўзида жуда катта аудитория билан иш кўришида.
- C. Ўзлуксиз фаолият кўрсатишида.
- D. Тасвир, шовкин. овоз бирлиги.

65. Телевизион журналистиканинг бошқа ОАВ дан фарқланувчи асосий белгиси?

- A. Тасвир қаторининг мавжудлиги
- B. Мусика билан безатилиши
- C. Кўрсатувларнинг рангли тасвирда берилиши
- D. Дикторларнинг экранда намоён бўлиши

66. Телевидение тасвирий воситаларини белгиланг .

- A. Кадр, план, ракурс, монтаж.
- B. Сўз, мусика, шовкин, ранг, махсус эффектлар, инкрустация, электрон монтаж, кадр.
- C. Инсоннинг жонли овози, мусика, ранг тасвир.
- D. Ўйрик план, махсус эффектлар, камера.

67. Ахборот кўрсатувларининг манбаъларини аниқланг .

- A. МТРК, Ўзбекистон ва хорижий давлатлар ахборот агентстволари материаллари.

В. Ўзбекистон Ахборот агентлиги, «Жаҳон» агентлиги материаллари.

С. Операторлар йўллаган материаллар, расмий маълумотлар.

Д. Ўзбекистон ахборот агентликлари, чет эл теливедениеси, мухбир-операторлар, жамоатчи мухбирларнинг материаллари.

68. Сиёсат ва ижтимоий ҳаёт масалаларига бағишланган кўрсатувларни аниқланг

А. «Талкин», «Инсон ва қонун». «Сиёсат оламида», «Аср муаммоси»

В. «Ахборот», «Етти иқлим садоси», «Тилга эътибор»

С. «Таҳлилнома», «Давр», «Пойтахт»

Д. «Ахборот», «Ассалом, Ўзбекистон», «Қумсоат»

69. Иқтисодий ва ижтимоий ҳаёт масалаларига бағишланган кўрсатувларни аниқланг.

А. «UzEX», «Қишлоқ гаракиёти». «Ўркин иқтисодиёт», «Таълимга эътибор-келажакка эътибор».

В. «Мулк», «Биржа ва банк хабарлари», «Иш билганга минг танга», «Балли раислар»

С. «Талкин», «Инсон ва қонун», «Сиёсат оламида», «Аср муаллимаси»

Д. «Бир ўлкаки», «Қишлоқ ҳаёти». «Талкин», «Мулк».

70. Маърифий мавзусидаги кўрсатувларни аниқланг.

А. «Бизнинг кутибхона», «Синга-саломатлик», «Дунё манзаралари».

В. «Она меҳри», «Кино оламида», «Қалб гавҳари», «Мулк».

С. «Баркамол авлод орузи», «Ўзод юрт одамлари», «Ватанимни қуйлайман».

Д. «Салом ёшлар», «Ўзод юрт одамлари», «Оламага саёҳат».

71. “Sport” каналида мунга зам бериладиган кўрсатувларини белгиланг

А. «Хайрли тонг», «Болалар майдончаси».

В. «Универсиада беллашувлари», «Ўзбекистон ифтихори» .

С. «Умид ниҳоллари», «Алломини авлодлари», «Гол».

Д. «Спорт: шанбадан-шанбагача», «Офарин».

72. Болаларга мўлжалланган публицистик кўрсатувларини белгиланг.

- A. «Болалар сайёраси», «Ижод мактаби». «Минг бир маслаҳат».
- B. «Миттивойлар оиласи», «Хандалар», «Бахтимизга омон булинг»
- C. «Олтин тож», «Дунё эшиклари очилсин бизга», «Билим-ринг».
- D. «Кувнок стартлар», «Меҳр кўзда», «Оламда нима гап»

73. «Yoshlar» телеканалининг кўрсатувларини аниқланг.

- A. «Келажак эгалари», «Инсон психологияси», «Зулфия издошлари», «Автопатруль»,
- B. «Синфдош», «Янгисидан бор», «Қишлоқдаги тенгдошим», «Ягона оилада»
- C. «Ёшлар овози», «Томошабинлар ҳузурида», «Тарҳал билмас дўстлик»
- D. «Эрта сўнган юлдўзлар», «Яшил чироқ», «Ўйла, изла топ», «Давр».

74. «O'zbekiston» телеканали кўрсатувларини белгиланг.

- A. «Олтин мерос», «Одамлардан бири», «Сизнинг адвокатингиз», «Очун»,
- B. «Ғазал соғинчи», «Давр. интервью», «Аср кифаси», «Дийдор».
- C. «Одобнома», «Оби ҳаёт», «Муъжизалар майдончаси», «Мулк».
- D. «Озод юрт фарзандлари», «Қишлоқ ҳақида ўйлар», «Олтин тож».

75. «O'zbekiston» телеканали кўрсатувларини ажратинг.

- A. «Менинг оилам», «Ойдин ҳаёт», «Бу муқаддас Вағанда азиздир инсон».
- B. «Қутилмаган меҳмон», «Шарқ тароналари», «Футбол шарҳи».
- C. «Минг бир ривоят», «Илдиз ва япроқ», «Давр ҳафта ичида».
- D. «Жараён», «Мутолаа», «Рўзгор мактаби».

76. «Yoshlar» телеканали кўрсатувларини белгиланг.

- A. «Ижод мактаби», «Айланай», «Қишлоқ тараккиёти».
- B. «Футбол плюс», «Катта танаффус», «Ок қабулар».
- C. «Спорт ҳафтаномаси», «Дунё ва болалар», «Олтин қалит».
- D. «Чемпион сирлари», «Бўш ўтирма», «Қимматли ким чаккон».

77. Хабар-сюжет телевизион журналистиканинг қайси турига киради?

- A. Хабар
- B. Тахлилий
- C. Бадний-тахлилий
- D. Телевизион хроника

78. Телевизион журналистиканинг ахборот жанрларини белгиланг.

- A. Телевидение оркали чикиб сўзлаш, хабар-сюжет, хисобот, интервью, репортаж.
- B. Диктор ўқиб эшиттирадиган матн, телевизион суҳбат, хужжатли фильмлар.
- C. Телевизион фильм, сериаллар, давра суҳбати, матбуот анжумани.
- D. Лавҳа, спорт кўрсатувлари, корреспонденция, хат.

79. «Ижтимоий аҳамиятга эга бўлган реал воқеа-ҳодиса, факт». бу қайси жанрга берилган таъриф?

- A. Хабар-сюжетга.
- B. Телевизион суҳбатга.
- C. Телевизион кўрсатувга.
- D. Ахборот агентликлари материалларига.

80. Телевидение оркали чикиб сўзлаш турларини белгиланг.

- A. Матн билан, тезис билан, матнсиз чикиб сўзлаш.
- B. Иллюстрацияли чиқиш, давра суҳбатида катнашиш.
- C. Диктор ёки бошловчи билан суҳбат ўтказиш, тамошабинларнинг саволларига жавоб кайтарини.
- D. Телевизион беллашувларда катнашиш, долзарб мавзуларда баҳс-суҳбатлар ўтказиш.

81. Телевизион хисобот кўрсатувлар дастурида қандай режалаштирилади.

- A. Алоҳида кўрсатув сифатида. «Ахборот» дастурида
- B. Телевизион журнал, туркум кўрсатувлар саҳифаларида
- C. Телевизион очеркларда, репортажларда
- D. Мавзули кўрсатувларда, суҳбатларда

82. «Кўпчилик тамошабинларни кизиктирган мавзу буйича нуфўзли шахс, мутахассис билан журналист ўртасидаги жонли мулоқот». Бу таъриф қайси жанрга берилган?

- A. Телевизион интервьюга.
- B. Телевизион суҳбатга.
- C. Телевизион репортажга.
- D. Телевизион очеркка.

83. Телевизион интервьюнинг бошқа ОАВдаги интервьюдан фарқи нимада?

- A. Интервью олувчи ва интервью берувчи мулоқоти тамошабинлар кўз ўнгида кечади.
- B. Интервьюда тамошабинлар ҳам қатнашади.
- C. Интервью олдиндан ёзиб олинади.
- D. Интервью олувчи фақат ўзи билан қишқартириш мулоқотга чорлайди.

84. Интервью мавзуси ва суҳбатдошни ким белгилайди?

- A. Тележурналист
- B. Телевидение раҳбарияти
- C. Интервью берувчи киши
- D. Кўрсатув режиссёри

85. Брифинг, матбуот конференцияси нима?

- A. Журналистларга ахборот бериш.
- B. Алоҳида кўрсатувлар.
- C. Туркум кўрсатув, тележурнал саҳифалари.
- D. Телевизион муносабат.

86. «Телевидение ихтиёридаги техник воситалар ёрдамида жонли ҳаёт парчаси булган реал воқеа-ҳодисалар ҳақида ҳаяжонли хикоя». Бу қайси жанрга берилган таъриф?

- A. Телевизион репортажга
- B. Телевизион кўрсатувга
- C. Телевизион журналга
- D. Телевизион сюжетга

87. Репортаж-трансляция, изохли репортаж, муаммоли репортаж нима?

- A. Телевизион репортаж турлари.
- B. Спорт учрашувларига бағишланган кўрсатувлар.
- C. Сиёсий, ижтимоий воқеалар, байрамлар ҳақидаги жонли кўрсатувлар.
- D. Меҳнат жамоаларидан олиб кўрсатилган тамошалар.

88. Муаммоли репортаж кимнинг ташаббуси билан ташкил этилади?

- A. Тележурналистнинг
- B. Режиссёрнинг
- C. Телестудия раҳбариятининг
- D. Жамоатчи мухбирининг

89. Бениҳоя қатта тамошабинлар аудиторияси билан иш кўрувчи жанр қайси?

- A. Телевизион репортаж
- B. Телевизион хабар
- C. Телесериал
- D. Телесинтервью

90. Сўхбат телевизион журналистиканинг қандай турига киради?

- A. Таҳлилий
- B. Информацион
- C. Бадиий-таҳлилий
- D. Туркум кўрсатувлар

91. «Конкрет мавзу бўйича тамошабинларга чуқур, атрофлича маълумот берувчи, маълум мақсадга йўналтирилган жанр». Бу қайси жанрга берилган таъриф?

- A. Телевизион сўхбатга
- B. Телевизион интервьюга
- C. Телевизион корреспонденцияга
- D. Телевизион лавҳага

92. Диалогик сўхбат, давра сўхбати, кўпчилик иштирокидаги сўхбат. Нима назарда тутиляпти?

- A. Телевизион сўхбат турлари
- B. Кўрсатув таркиби
- C. Сўхбат тайёрлаш жараёнлари
- D. Сўхбат ўтказувчи журналистга эслатма

93. Сухбат мавзуси ва сухбатдошларни ким танлайди.

- A. Мухаррир
- B. Режиссёр
- C. Телестудия бош мухаррири
- D. Томошабин

94. Шарх телевизион журналистиканинг қайси турига мансуб?

- A. Тахлилий
- B. Информацион
- C. Хужжатли-бадий
- D. Туркум кўрсатув

95. Шархнинг асосий белгиларини аниқланг.

A. Аниқ фактларга асосланади, шархловчи фактларни ўзаро боғлиқ ҳолда кўриб, улар ўртасидаги алоқаларни тадқиқ этади, тадқиқ кулаи катта шарҳланаётган материал хронологик тартибга солинган, маълум муддат билан чегаралangan бўлади.

B. Реал воқеа-ходисалар, фактлар томошабинларга тушунтириб берилади.

C. Журналист конкрет воқеа-ходисаларга ўз муносабатини билдиради.

D. Журналист воқеа-ходисаларни умумлаштиради.

96. Шархловчига қўйиладиган талаблар

A. Чуқур билимдонлик, юксак малака, ўз нуқтан назарга эга бўлишлик

B. Нотиклик санъати, тезисли ўкиб бериши.

C. Ҳозиржавоблик, давлат ва жамoт арбoби.

D. Ўз фикрига эга бўлишлик, мутахассис

97. «Мухим ва долзарб ижтимоий-сиёсий воқеани, маданий ва илмий ҳаётдаги реал ҳодисани мутахассис, у ёки бу соҳада ихтисослашган журналистнинг нуфузли талқин этишидир» бу қайси жанрга берилган таъриф?

- A. Телевизион изохга
- B. Телевизион очерка

- C. Телевизион лавҳага
- D. Мавзули кўрсатувга

98. «У фактлар, одамлар ва воқеалар ҳақида хабар килади, бироқ унда хабарлар фактлар таҳлил этилади, умумийлаштирилади». Бу қайси жанрга берилган таъриф?

- A. Телевизион корреспонденцияга.
- B. Телевизион марофонга.
- C. Телевизион шарҳга.
- D. Телевизион суҳбатга.

99. Телевизион корреспонденцияда

- A. Шаҳс ва жамъа фаолиятининг бир парчаси тасвирланади.
- B. Воқеа-ҳодиса хабарлари тасвирланади.
- C. Илмий-оммабон масалалар тасвирланади.
- D. Жонли мавжудотнинг ҳаёти тасвирланади.

100. Қаҳрамоннинг ижтимоий фаолияти, қувонч ва дарди, яқин ва дўстларининг фахри ва қайғуларининг тасвирланадиган жанр. Бу қайси жанр?

- A. Телевизион очерк.
- B. Драмалашган хроника.
- C. Телевизион сериал.
- D. Телевизион фелетон.

101. Очеркнинг бош предмети нима?

- A. Инсон ва унинг фаолияти.
- B. Инсон ва табиат.
- C. Инсон ва ижтимоий ҳаёт.
- D. Инсон ва унинг шахсий ҳаёти.

102. Телевизион очеркнинг қандай турлари мавжуд?

- A. Портрет, йўл муаммоли очерк.
- B. Суд очерки, илмий очерк.
- C. Таассуротлар, муаммоли очерки.
- D. Тарихий ва табиат манзаралари очерки.

103. Ўзбекистон телевидениесида яратилган илк очерклар

- A. «Ая», «Ойбек», «Аброр Ҳидоятлов».
- B. «Азиза», «Ўзбекистонимизга келинг», «Самарқанд».
- C. «Галия Измайлова рақсга тушади», «Шум бола».
- D. «Ҳамза», «Механизатор кизлар», «Мирзачўл».

104.Фельетон телевизион журналистиканинг қайси турига мансуб?

- A. Сатира ва юмор.
- B. Тахлилий.
- C. Информацион.
- D. Бадиий-публицистик.

105.Фельетоннинг зарур элементлари

- A. Бурттириш, муболага, ғайри оддий монтаж
- B. Қаҳрамоннинг камчиликларини фош этиш
- C. Мусика, шовкин, тасвир.
- D. Эзоп тилидан фойдаланиш

106.Фельетон яратишдан мақсад

- A. Ижтимоий салбий ҳодисаларга нисбатан тоқат қилмаслик мухитини яратиш.
- B. Жамиятдаги нуқсонларни кўрсатиб бериш.
- C. Қаҳрамонни шарманда қилиш
- D. Ҳаётдаги камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш йулларини кўрсатиб бериш.

107.Памфлетнинг асосий мақсади

- A. Хато қарашлар, нотўғри хатти-ҳаракатларни фош этиш
- B. Томошабинларда енгил қўлгу уйғотиш
- C. Томошабинлар фикрини долзарб масалага қаратиш
- D. Томошабинларда яхши кайфият уйғотиш

108.Памфлет турлари.

- A. Халқаро ва ички мавзуларга бағишланган памфлетлар
- B. Ғоявий масалаларга бағишланган памфлетлар
- C. Иқтисодий масалаларга бағишланган памфлетлар
- D. Оилавий масалаларга бағишланган памфлетлар

109.Драмалашган хрониканинг асоси...

- A. Даврийлик, томошабинлар ҳаёти.
- B. Журналистнинг ташаббуси.
- C. Режиссёрнинг маҳорати.
- D. Тасвирчининг режалари.

110.Драмалашган хроника жанрида яратилган ilk кўрсатув

- A. «Оталар сўзи-ақлининг кўзи»
- B. «Назир отанинг ғазаби»
- C. «Қизлар давраси»
- D. «Ғазалхон ёшлигим»

111.Драмалашган хрониканинг предмети.

- A. Кундалик ҳаётий масалалар.
- B. Оилавий жанжаллар.
- C. Ўзбекистоннинг халқаро алоқалари.
- D. Инсон ва табиат.

112.«Ўзбек телефильм» ижодий уюшмаси қачон ташкил этилган?

- A. 1968 йилда.
- B. 1960 йилда.
- C. 1995 йилда.
- D. 2000 йилда.

113.Телефильм қандай қонуниятлар асосида яратилади?

- A. Қоно санъати қонуниятлари асосида.
- B. Бадиий ижод қонуниятлари асосида.
- C. Журналистика қонуниятлари асосида.
- D. Ижодкорларнинг хоҳиш-истаклари асосида.

114.Видеофильм нима?

- A. Кенг камровли, элик телевизион асар.
- B. Телевидение техник воситалари ёрдамидаги тасвир.
- C. Йирик ижтимоий-сиёсий мавзудаги асар.
- D. Кўпчиликини кизиктирган мавзудаги асар

115.Биринчи кўн сериялики видеофильмлар.

- A. «Қутлуг қон», «Навоий», «Улутбек хазинаси», «Диёнат».
- B. «Сардор», «Богбон», «Бобур».
- C. «Домла», «Пум бола».
- D. «Кеча ва кундўз», «Америка учрашувлари»

116.Телевизион дастур нима?

- A. Мавжуд жамият маҳсули.
- B. Кўрсатувлар жадвали.
- C. Таҳририятларда тайёрланган кўрсатувлар мажмуаси.
- D. Таҳририятлар томонидан тасвир этилган кўрсатувлар

117.Кўрсатувларни режалаштириш турлари

- A. Ўзқ мулдатга мулжалланган, йиллик, кварталлик, ойлик, ҳафталик, кундалик кўрсатувлар.
- B. Таҳририят бисотидаги кўрсатувлар.
- C. Муаллифлик кўрсатувлари.
- D. Ўзбекистон ва хорижий давлатлар кўрсатувлари мажмуаси.

118.Кўрсатувларни дастурлашда кимлар қатнашади?

- A. Таҳририятлар, ишлаб чиқариш гуруҳлари, дастурлаш дирекцияси.
- B. Жамоатчи муаллиф, телевизион марказ.
- C. Ёзувчилар, олимлар, санъаткорлар.
- D. Муаллиф, журналист, оператор

119.Дастурлашнинг имкониятлари нимада?

- A. Маълум ғоялар, мавзуларни томошабинлар онгида чуқурлаштириш, сингдириш.
- B. Томошабинлар аудиториясини кенгайтириш.
- C. Кўрсатувларни ранг-баранг қилиш
- D. Нодавлат телестудияларни қўнайитириш

120.Ўзбекистон телевидениесининг истиқболи қандай?

- A. Қўп дастурли, кабел, рақамли, антенна телевидениеси ривожланади.
- B. Нодавлат, хусусий телевидение тез ўсиб боради.
- C. Вилоят, туман, шаҳар телевидениеси ривожланади.
- D. Турли давлатлар ўртасида дастур айрибонилаш, ҳудудий, минтақалараро, китъалараро телевидение тармоқлари ривожланади.

ФАНДАН УМУМНЇ НАЗОРАТ САВОЛЛАР

- 1. Телевидениенинг жамиятдаги ўрни ва аҳамияти.
- 2. Телевидениенинг ижтимоий функциялари.
- 3. Телевизион кўрсатув тамойиллари
- 4. Телевидение ОАВлари тизимида.
- 5. Ўзбекистонда электрон телевидение синовлари.
- 6. Ўзбекистонда телевизион журналистиканинг шаклланиши ва тараккий этиши.
- 7. Телевидениенинг ўзига хос хусусиятлари, тасвирий ифода воситалари.
- 8. Телевидениенинг тизими ва ташкил этилиши.
- 9. Телевизион кўрсатув турлари
- 10. Телевидениеда ижодий меҳнатнинг жамоавий характери.
- 11. Нодавлат телевидениесини вужудга келтиши ва тараккий этиши.

12. Телевиденида ахборот публицистик жанрларнинг ўрни.
13. Телевизон ҳисобит.
14. Телевиденида сўзга чиқиш.
15. Телевизон хабар (сюжет) турлари
16. Телевизон интервью.
17. Телевизон репортаж.
18. Телевизон суҳбат ва унинг турлари.
19. Телевизон шарҳ.
20. Телевизон изох(тафсилот).
21. Корреспонденция.
22. Баҳс жанрида тайёрланган кўрсатувларда журналист маҳорати.
23. Брифинг ва матбуот анжумани.
24. Телепублицистикада мақола жанрининг ўрни.
25. Ток-шоу кўрсатувларининг ўрни ва журналист маҳорати.
26. Телевизон очерк.
27. Телевизон очерк турлари.
28. Телевизон лавҳа
29. Телевизон эссе
30. Телевиденида сатира жанрининг ўрни.
31. Телевидение мустақиллик йилларида.
32. Телевизон журналлар.
33. Туркум кўрсатувлар.
34. Механик ва электрон телевидение.
35. Мамлакатда оқ-қора ва рангли телевидение даври.
36. Спутник (Йўлдош) орқали телекўрсатувларни ташкил этиш ва самарадорлиги.
37. Интерактив телевидениенинг афзаллиги.
38. Ўзбекистонда кабелли телевидение.
39. Телевизон стандартлар масаласи ва ечим.
40. Рақамли телевидение.
41. Телевидениенинг мулкчилик жиҳатидан турлари.
42. Жаҳондаги етакчи телекомпаниялар.
43. Йирик телемагнатлар.
44. Ўзбекистонда телевизон кўрсатувларни ташкил этишнинг босқичлари.
45. Мустақиллик даврида телевидениенинг ўрни ва роли.
46. Ўзбекистон Республикаси Президентининг мамлакатда телевидениени ривожлантиришда асосий рол ўйнаган Фармонлари.
47. Давлат ва подавлат телеканалларининг фаолияти.
48. Телевизон каналларининг ўзига хос хусусиятлари ва дастурлари.
49. Ўзбекистон телеканалларининг
50. Мамлакатда 24 соатлик кўрсатувларга ўтиш жараёнлари.
51. Телекўрсатувларининг таъсирчанлиги.
52. Ўзбекистон телевидениеси фаолиятини мувофиқлаштириш.
53. Телевидениенинг таъсирчан воситалари.
54. Республика телевидениесининг кўрсатувлари дастури ва журналистлари вазифалари.
55. Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси тизими
56. Телевидение таҳририятлари.
57. Таҳририятлар вазифаси.
58. Студиялар.

59. Продюсер, режиссёр, режиссёр ассистент, оператор, овоз режиссёри, монтажчи ва б. вазифаси.
60. Телекўрсатув жамоавий ижод тури сифатида.
61. Кўрсатув тайёрлаш жараёни.
62. Кўрсатув тракти.
63. Телевидениенинг жамият маънавий ҳаётига таъсири.
64. Телевидение фаолиятини мувофиқлаштириш.
65. Бевосита ва билвосита кўрсатувлар.
66. Телевидение орқали берилётган ахборотнинг шахсланиши (персонификация -шахслантириш) ва муаллиф ўрни.
67. Телевидение кўрсатувларининг сарҳад билмаслиги.
68. Тезкор телевизион янгиликлар.
69. Телевидениенинг ўзига хос хусусиятлари.
70. Телекўрсатув икки йўналишда: телсвизион-техника ва телевизион журналистиканинг маҳсули сифатида телетомошабин эътиборига ҳавола этилиши.
71. Телевидениенинг «кенг қўламлиги».
72. Телевидениенинг ҳонакилиги ёки экранлилиги.
73. Телевидениенинг кут кирралиги йўлдошли.
74. Телевидениенинг тасвирийлиги нарса, ҳодиса ва образларни жонли ва жонсиз қилиб кўрсатишда бевосита ва билвоситалик хусусияти.
75. Тележурналист вазифаси.
76. Лицензия берувчи давлат органларининг тижорат телеканаллари, телестанция эгалари олдига қўйган талаблари.
77. Кўрсатув бу – миллий бойлик.
78. Географик универсаллик.
79. Барчанинг дил ва манфаатларини қондириш.
80. Миллий озчилик манфаатларини ҳам ифода этиш.
81. Миллий рух ва жамоатчилик ҳақида ғамхўрлик қилиш.
82. Аудиторияни кенгайтириш мақсадида кўрсатувлар савиясини оширишга интилиш.
83. Ҳукумат ва шахсий манфаатлардан воз кечиш.
84. Ходимлар ижодий эркинлигини таъмин этиш.
85. Ахборот узатиш вазифаси.
86. Маданий – маърифий вазифаси.
87. Интегратив вазифаси.
88. Ижтимоий-педагогик вазифа.
89. Ташкилотчилик вазифаси.
90. Таълим бериш вазифаси.
91. Рекреатив вазифа.
92. Телевизион сюжет тайёрлашда амал қилинадиган мезонлар.
93. Сюжетга қўйиладиган талаблар.
94. Телевизион сюжет тайёрлашда факт ва далиллар билан ишлаш.
95. Сюжет учун материал йиғиш. Уни ўрганиш.
96. Сюжетни тезкор, ҳодиса ва асосли етказишни таъминлаш.
97. Хабар таъсирчанлигини ошириш масаласи.
98. Информацион сюжет устида ишлаш усуллари.
99. Экран унсурини қайси санаът туридан кириб келган?
100. Ҳар бир лаҳзада кўринадиган экран рамкаси билан чегараланган макон қисми нима дейилади?
101. Кадр тушунчасига изох бериш.
102. Кадрда мавжуд бўлган тасвир масштаби нима дейилади.

103. «План» тушунчасига изоҳ беринг ва кўринишларини тушинтириб беринг.
104. «Ракурс» ҳам экран унсурининг муҳим элементларидан бири ҳисобланади.
105. Кадрларнинг маълум тартибда жойлаштирилиши нима дейилади?
106. Монтаж турлари.
107. Конструктив монтаж.
108. Бадий монтаж.
109. Ҳикоянинг драматургик жиҳатидан қизғинлик билан олиб боришнинг киноматографик воситаларидан бири «параллел монтаж» қандай ҳолатда қўлланилади.
110. Ички субъектив алоқаларни кўрсатиш учун қўлланиладиган параллел монтаж – *ассоциатив монтаж*ни тушинтириб беринг.

ГЛОССАРИЙ

Альтернатив телевидение. ОАВ ҳақидаги қонун ва ҳукуматнинг тегишли қарор ва йўриқномалари асосида яратилади. Ҳамда дастурни тайёрлаш ва тарқатишда ўзининг техник базасига таянган ҳолда давлат телеграммаси дирасидан ташарида фаолият олиб боради. Шунингдек, альтернатив телевидение ўз дастурини амалга оширишда давлат телекомпанияси ижарасидан ҳам фойдаланиб, иш олиб бориши мумкин. Альтернатив телевидениенинг фаолияти ҳукумат томонидан берилган лицензия асосида муддати белгиланади ва маълум муддатдан сўнг янги лицензия олади. Қонун ва шартнома бузилган ҳолда кўрсатув тарқатиш лицензияси олиб қўйилади. Ўзбекистоннинг Самарқанд, Андижон ва бошқа шаҳарларда альтернатив телевидениелар мавжуд.

Анонс. кино, театр, қизикарли томошалар, чоп этилган газета — журнал ва шу кабилар ҳақида олдиндан бериладиган хабар. Ойнаи жаҳон орқали анонс бермоқ.

Аппарат бўлими. Телевизион кўрсатувларни тайёрлаш ва эфирга узатиш учун мужалланган аудиовизуал техник воситалар жойлашган моламалар бўлими. Бу ерда муҳандис-техник ходимлар телевизион кўрсатувларнинг техник жараёнинг сифат кўрсаткичини назорат қилади.

Аппарат – монтаж бўлими. Телемарказнинг махсус хонаси бўлиб съёмкадан сўнг кўрсатув учун олинган тасвирларни видеомуҳандис ёрдамида монтаж қилиш учун мўлжалланган видеомонтаж воситалари жойлашган хона ёки жой.

Аппарат-студия комплекс. Аппарат-студия блоклари ёки марказий аппарат-коммутация ёрдами марказида ягона технологик тизимга биришган монтаж-аппарат студиялари ғуруҳи. М. Тошкент телемаркази бир неча аппарат студияларидан иборат.

Бош муҳаррир. Таҳририят ва студиянинг таҳририй-бадний кенгаши раиси ҳисобланиб ҳар бир теледастурнинг эфир орқали берилишига рўхсат беради. Шу билан бирга у ижодий жараён ташкилотчиси ҳисобланиб ҳар бир кўрсатувнинг ғоявий-бадний йўналишига жавобгар ёки студия бош муҳаррири ходимларни ишга қабул қилиш, ишдан бўшатиш, судда, арбитражда давлат муассалари ва жамоатчилик ташкилотларига қонунда белгиланган юридик шахс ҳуқуқи бўйича

Камера ҳаракати(Отъезд камеры) Тасвирчи умумийроқ планга келиш учун. камерани ортга қайтаради. Бу билан бўшлиқ келиб чиқади, объектив назари майдонга киришади. Ҳаракатланувчи камера билан тасвирга олишнинг турлари: *панорамалаштириш*, съёмканинг иккинчи тури – *ҳаракат ёки тревеллинг*, учинчи тури – *траекторияли съёмка*.

Томошабин диққатини чаққитмай воқеликнинг силлиқ кўчишига ёрдам беради. Булар – шўнғиб ўтиш (*наплыв*), қораймоқ (*затемнение*), ўрин алмашиш (*вытеснение* ёки «*шторка*»), қўш экспозиция, силлиқ ўтиш (*скольжение*), равишланштириш (*расфокусировка*), сюжет ўртасига (*п е р е б и в к а*), сюжетдан қейин (*о т б и в к а*) қўйиладиган қиска (*заставка*) боғлама, кўрсатув олиб борувчи томонидан сюжетни мантикий ҳулосаловчи оғзаки ахборот (*подводка*).

Панорамирование ва бошқа шу каби камерани кўчиришлар. Бу билан камеранинг асоси эмас, балки объектив бириктирилган юқори қисми киришади. Камера кўзгалмайдиган асосда тўхтайдн, енига ҳолатда атрофга кўзгалиши мумкин, юқорига кўтариллади ёки пастга тушади. Камеранинг комбинацияланган ҳаракат тасвирчилан олдин

катта имкониятда очилади. Съёмка қутилмаган ва ноодатий ракурслари пайдо бўлади. Ҳис-туйғунинг катта озодлиги, енгиллик, парвоз кашф қилинади.

Умумий план. Тасвирчи ҳаракат бўлиб ўтаётган жойда умумий кўриниш ёки жой тасвирини беради.

Ўрта план. Умумий планга караганда ҳаракат фони аниқроқ кўринади. Алоҳида деталларни ажратиш мумкин.

Тўла бўлмаган йирик план. Телевидениеда кўп тарқалган қабуллардан биринчиси телеэкранда ҳаракатдаги одамнинг 1/2 ёки 2/3 тўлиқ бўйини кўрсатиш имконини беради.

Йирик план. Одамнинг юзи, предмет ёки қандайдир деталь бутун экранда кўрсатилади.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ

1. Ўзбекистонда телевизион кўрсатувларни ташкил этилишини босқичлари.
2. Мустиқлик даврида телевидениенинг ўрни ва роли.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг мамлакатда телевидениени ривожлантиришида асосий рол ўйнаган Фармонлари.
4. Давлат ва подавлат телеканалларининг фаолияти.
5. Телевизион каналларининг ўзига хос хусусиятлари ва дастурлари
6. Ўзбекистон телеканалларининг 24 соатлик кўрсатувларга ўтиш жараёнилари.
7. Телевидениенинг жамиятдаги вазифалари.
8. Телевизион кўрсатув тамойиллари.
9. Телевидение ОАВлари тизимида.
10. Ўзбекистонда электрон телевидение синонлари.
11. Ўзбекистонда телевизион журналистиканинг шаклланишини ва тараккий этиши.
12. Телевидениенинг ўзига хос хусусиятлари, тасвирий ифода воситалари.
13. Телевидениенинг тизими ва ташкил этилиши.
14. Телевизион кўрсатув турлари.
15. Телевидениеда ижодий меҳнатнинг жамоа характери.
16. Нодавлат телевидениенинг вужудга келиши ва тараккий этиши
17. Телевизион интервью.
18. Телевизион репортаж.
19. Телевизион суҳбат ва унинг турлари.
20. Телевизион шарҳ.
21. Телевизион шарҳ турлари.
22. Телевизион изох.
23. Корреспонденция (мавзули кўрсатув).
24. Телевизион очерк.
25. Телевизион очерк турлари.
26. Телевизион лавҳа.
27. Телевизион эссе.
28. Телевидение мустиқлик йилларида.
29. Телевизион журналлар.
30. Туркум кўрсатувлар

31. Телевизон ҳисобит.
32. Телевидениеда сўзга чиқиш.
33. Телевизион хабар (сюжет) турлари
34. Телевизион интервью.
35. Телевизион репортаж.
36. Телевизион суҳбат ва унинг турлари.
37. Телевизион шарҳ.
38. Телевизион изох(тафсилот).
39. Корреспонденция.
40. Баҳс жанрида тайёрланган кўрсатувларда журналист маҳорати.
41. Брифинг ва матбуот анжумани.
42. Телепублицистикада мақола жанрининг ўрни.
43. Ток-шоу кўрсатувларининг ўрни ва журналист маҳорати.
44. Телевизион очерк.
45. Телевизион очерк турлари.
46. Телевизион лавҳа.
47. Телевизион эссе.
48. Телевидениеда сатира жанрининг ўрни.
49. Телевидение мустақиллик йилларида.
50. Телевизион журналлар.
51. Туркум кўрсатувлар.
52. Механик ва электрон телевидение.
53. Мамлакатда оқ-қора ва рангли телевидение даври.
54. Спутник (Йўлдош) орқали телекўрсатувларини ташкил этиш ва самарадорлиги.
55. Интерактив телевидениенинг афзаллиги.
56. Ўзбекистонда кабелли телевидение.
57. Телевизион стандартлар масаласи ва ечими.
58. Рақамли телевидение.
59. Телевидениенинг мулкчилик жиҳатидан турлари.
60. Жаҳондаги ётақчи телекомпаниялар.
61. Йирик телемагнатлар
62. Телекўрсатувларнинг таъсирчанлиги.
63. Ўзбекистон телевидениеси фаолиятини мувофиқлаштириш.
64. Телевидениенинг таъсирчан воситалари.
65. Республика телевидениесининг кўрсатувлари дастури ва журналистлари вазифалари.
66. Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси тизими.
67. Телевидение таҳририятлари.
68. Таҳририятлар вазифаси.
69. Студиялар.
70. Продюсер, режиссёр, режиссёр ассистенти, оператор, овоз режиссёри, монтажчи ва б. вазифаси.
71. Телекўрсатув жамоавий ижод тури сифатида.
72. Кўрсатув тайёрлаш жараёни.
73. Кўрсатув тракти.
74. Телевидениенинг жамият маънавий ҳаётига таъсири.
75. Телевидение фаолиятини мувофиқлаштириш.
76. Бевосита ва билвосита кўрсатувлар.
77. Телевидение орқали берилётган ахборотнинг шахсланиши (персонификация -шахс тимсоли) ва муаллиф ўрни.
78. Телевидение кўрсатувларининг сарҳад билмаслиги.

79. Тезкор телевизион янгилıklar.
80. Телевидениенинг ўзига хос хусусиятлари.
81. Телекўрсатув икки йўналишда: телевизион-техника ва телевизион журналистиканинг махсули сифатида телетомошабин эътиборига ҳавола этилиши.
82. Телевидениенинг «кенг қўламлиги».
83. Телевидениенинг хоначилиги ёки экранчилиги.
84. Телевидениенинг кўп қирралиги: йўлдошли.
85. Телевидениенинг тасвирийлиги нарса, ҳодиса ва образларни жонли ва жонсиз қилиб кўрсатишда бевосита ва билвоситалик хусусияти.
86. Тележурналист вазифаси.
87. Лицензия берувчи давлат органларининг тижорат телеканаллари, телестанция эгалари олдига қўйган талаблари.
88. Кўрсатув бу – миллий бойлик.
89. Географик универсаллик.
90. Барчанинг дид ва манфаатларни қондириш.
91. Миллий озчилик манфаатларини ҳам ифода этиш.
92. Миллий рух ва жамоатчилик ҳақида ғамхўрлик қилиш.
93. Аудиторияни кенгайтириш мақсадида кўрсатувлар савиясини оширишга интилиш.
94. Ҳукумат ва шахсий манфатлардан воз кечиш.
95. Ходимлар ижодий эркинлигини таъмин этиш.
96. Ахборот узатиш вазифаси.
97. Маданий – маърифий вазифаси.
98. Интеграция вазифаси.
99. Ижтимоий-педагогик вазифа.
100. Ташкилотчилик вазифаси.
101. Таълим бериш вазифаси.
102. Рекреатив вазифа.
103. Телевизион сюжет тайёрлашда амал қилинадиган мезонлар
104. Сюжетга қўйиладиган талаблар.
105. Телевизион сюжет тайёрлашда факт ва далиллар билан ишлаш.
106. Сюжет учун материал йиғиш. Уни ўрганиш.
107. Сюжетни тезкор, ҳолис ва асосли етказишни таъминлаш.
108. Хабар таъсирчанлигини ошириш масаласи.
109. Информацион сюжет устида ишлаш усуллари.
110. Экран унсурини қайси санъат туридан қилиб келган?
111. Ҳар бир лаҳзада қўринадиган экран рамкаси билан чегараланган макон қисми нима дейилади?
112. Кадр тушунчасига изоҳ бериш.
113. Кадрда мавжуд бўлган тасвир масштаби нима дейилади.
114. «План» тушунчасига изоҳ бериш ва қўринишларини тўғриладириб бериш.
115. «Ракурс» ҳам экран унсурининг муҳим элементларидан бири ҳисобланади.
116. Кадрларининг маълум тартибда жойлаштирилиши нима дейилади?
117. Монтаж турлари.
118. Конструктив монтаж.
119. Бадиий монтаж.
120. Ҳикоянинг драматургик жиҳатидан қизғинлик билан олиб боришнинг киноматографик воситаларидан бири «параллел монтаж» қандай ҳолатда қўлланилади.

121. Ички субъектив алокаларни кўрсатиш учун қўлланиладиган параллел монтаж – *ассоциатив монтаж*ни тушинтириб беринг.
122. Ҳаракатланувчи камера билан тасвирга олишнинг турлари: улардан бири – *панорамалаштириш*, съёмканинг иккинчи тури — *ҳаракат ёки тревеллинг*, учинчи тури – *траекторияли съёмкалар*ни тушинтириб беринг.

РЕФЕРАТ ВА КУРС ИШЛАРИ МАВЗУЛАРИ

1. Ҳозирги замон тележурналистикаси тараққиёти
2. Тележурналистика олдиди турган муаммо ва ечимлар
3. Телекўрсатувларни ташкиллаштириш
4. Телевидениеда дастурни режалаштириш
5. Телекўрсатувларни яратиш манбалари
6. Телевидениеда ходимнинг асосий ҳуқуқ ва бурчлари
7. Тележурналистик фаолият турлари
8. Телекўрсатувларни ташкил этиш
9. Телевидениеда журналистик ишнинг ўзига хос хусусиятлари
10. Телевидениеда ижодкорлик ҳужжатли кўрсатувларнинг мавзу жанр тизми
11. Телеахборотнинг асосий йўналишлари ва жанрлари
12. Ҳужжатли телевидение. Аңғана ва ташаббускорлик
13. телевизион публицистика тараққиёти
14. Телеморофон ва телекўприк кўрсатувларини ташкил этиш
15. Тележурналистиканинг жамиятдаги вазифалари
16. Телевизион кўрсатувларда воқеа репортаж
17. Телевидениеда ахборот узатиш вазифаси
18. Телевидениенинг маданий маърифий вазифаси
19. Телевидениеда бирлаштирувчилик вазифаси
20. Телевидениенинг бошқарувчилик вазифаси
21. Телевидениенинг ташкилотчилик вазифаси
22. Телевидениенинг таълим бериш вазифаси
23. Телевидениенинг ҳордик чиқариш вазифаси
24. Телевизион журналист типологияси
25. Тележурналистика ижодий фаолият тури сифатида
26. Тележурналистика самарадорлиги
27. Тележурналистикада бозор иқтисодиёти мавзулари
28. Тележурналистика иқтисоди.
29. Бозор иқтисодиёти шароитида тележурналистиканинг ўрни.
30. Ўзбекистон телевидениеси дастурлари тизимида иқтисодиёт ва ишлаб чиқариш кўрсатувлари.
31. Телевизион кўрсатувлар этикаси.
32. Иқтисодий телепублицистиканинг моҳияти ва самарадорлиги.
33. Ўзбекистон телевидениесига ўзини-ўзи бошқариш фаилари фаолияти.
34. Аҳолининг ижтимоий ҳимоясида телевидениенинг ўрни.
35. Сиёсий мавзудаги кўрсатувлар тематикаси ва журналист маҳорати.
36. Ўзбекистонда факаротларнинг демократик ҳуқуқларини мустаҳкамлашда телевидениенинг ўрни.
37. Телерепортёр маҳорати.
38. Тележурналистика психологияси.
39. Телевизион кўрсатувларда миллий истиклол ғояси.
40. Телевидениенинг аудиторияси.
41. Ўзбекистон телевидениесига дастурлаш ва кўрсатувларни режалаштириш.

42. Ўзбекистон телевидениесига ўқув илмий-оммабон кўрсатувлар.
43. Ўзбекистонда маҳаллий телевидениенинг ўрни.
44. Ўзбекистон телевидениесига миллий кадриятларимиз.
45. Телевидениесда матбуот анжумани ва брифинг жаҳри.
46. Ўзбекистон телевидениесига маърифий кўрсатувлар.
47. Телевидениесда муҳаррир вазифаси.
48. Телемулоқот жанрининг ўзига хос хусусиятлари.
49. Ўзбекистон телевидениесига маънавият студиясининг дастури.
50. Ёшларни гоъвий тарбиялашда телевидениенинг ўрни.
51. Жамиятни демократлаштиришда телевидениенинг роли.

ТАЛАБАЛАРИНИНГ МУСТАҚИЛ РАВИШДАГИ ТАЪЛИМ МАШГУЛОТЛАРИ ҲАЖМИ ВА МАЗМУНИ

Мустақил иш кўйидаги берилган мавзулар бўйича талабалар томонидан асосий ва қўшимча адабиётларни ўрганиш ва фан доирасидаги билимларни ўзлаштиришга қаратилган. Бундан ташқари талабалар мустақил иш орқали тележурналистикани чуқур ўрганиш, таҳлил қилишлари керак. Мустақил ишни баҳолаш жорий назоратда савол – жавоб шаклида амалга оширилади. Якуний билим оралик назоратларда реятинг баллари билан баҳоланади.

1. Телевидениенинг жамиятдаги ўрни ва вазифаси.
2. Телевидениенинг ривожланиш босқичлари.
3. Телевизион кўрсатув тамойиллари.
4. Телевидение ОАВлари тизимида.
5. Ўзбекистонда электрон телевидение синовлари.
6. Ўзбекистонда телевизион журналистиканинг шаклланиши ва тараккий этиши.
7. Телевидениенинг ўзига хос хусусиятлари, тасвирий ифода воситалари.
8. Телевидениенинг тизими ва таъкид этилиши.
9. Телевизион кўрсатув турлари.
10. Телевидениесда ижодий меҳнатнинг жамоавий характери.
11. Нодавлат телевидениенинг вужудга келиши ва тараккий этиши.
12. Телевидениесда ахборот публицистик жанрларнинг ўрни.
13. Таҳлилий публицистик жанрлар.
14. Бадиий публицистик жанрлар.
15. Телевидение табиати.

ДАСТУРИНИНГ ИНФОРМАЦИОН – УСЛУБЫЙ ТАЪМИНОТИ

Маъкур фанни ўқитиш жараёнида таълимнинг замонавий интерфаол усулиридан “аклий хужум”, кластер, баҳс -дискуссия усуллари, турли моделли ўйинлар, ахборот – коммуникация ва компьютер технологияларида Excel дастури, электрон – дидактик технологиялар, Интернет манбаларида фойдаланиш назарда тутилган. Қайд этилган технологиялардан асосан амалий машгулотлар ўтказиш жараёнида фойдаланиш мақсадга мувофиқдир.

Фойдаланиладиган Дарсликлар ва ўқув қўлланмалар Рўйхати

АСОСИЙ АДАБИЁТЛАР:

1. Оммавий ахборат фаолияти соҳасидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар тўплами. –Т.:Ishonch markaz servis, 2009.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1992 йил 7-январь “Ўзбекистон Республикаси телевидение ва радиозшиттириш давлат комитетининг Ўзбекистон давлат телерадиозшиттириш компаниясига айлантириш тўғрисида”ги Фармони.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 7 апрел 1996 йилдаги “Ўзбекистоннинг ижтимоий тараккиётида телевидениенинг ва радионинг ролини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги Фармони.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 8 ноябрь 2005 йилдаги “Мустақил телерадиоканалларини ислох қилиш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони.
5. Каримов И.А. Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларига. //Халқ сўзи.27 июнь 2009 йил.
6. Каримов И.А. Ўнг асосий мезон-хаёт ҳақиқатини акс эттириш. Т.: Ўзбекистон, 2009.
7. Каримов И.А. Юксак маънавият-енгилмас куч. –Т.: “Маънавият”. 2008.
8. Ворошилов В.В. Журналистика. Учебник. - С.Пб. 1999.
9. Ибрагимов Ш.М. Тележурналистика асослари.(Маърузалар матни) – Т.: ЎзМУ. 2000.
10. Телевизионная журналистика -М.: МГУ. 2002.
11. Эрназаров К.Т. ва бош. Репортёрлик фаолиятининг назарияси ва амалиёти. -Т.: ЎзМУ 2002.

Қўшимча адабиётлар:

1. Каримов И.А. Жаҳон молжавий-иктисодий инкирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишининг йўллари ва чоралари. -Т.: “Ўзбекистон”. 2009.
2. Егоров В.В. Телевидение: теория и практика. Учебное пособие –М.: 1993.
3. Корконосенко С.Г. Основы журналистики. –М.: Аспект-пресс 2001.
4. Кузнецов Г.В. ТВ-журналистика: критерии профессионализма. –М.: “РИП-холдинг” 2003.
5. Кузнецов М., Цыкунов И. Практическая Психология PR и журналистики. Как позволить другим делать по - вашему.. -М:2002.
- 5.Тертычный А.А. Расследовательская журналистика. –М.:Аспект-пресс. 2002.

Электрон адабиётлар:

1. Вартанов А. С. Актуальные проблемы телевизионного творчества на телевизионных подмостках. Учебное пособие. - М., Высшая школа, 2003

2. Нестеренко Ф.П., Казем М., Ирназаров К.Т., Мамагова и др. Словарь – справочник: журналистика, реклама, публик рилейшнз. - Т.: Заркалам, 2003.

3 [http: // evartist.narod.ru / journ.htm](http://evartist.narod.ru/journ.htm).http

